

UCHWAŁA Nr XVII/105/2016
RADY MIASTA I GMINY JARACZEWO
z dnia 5 maja 2016 r.

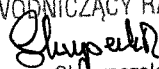
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016-2026

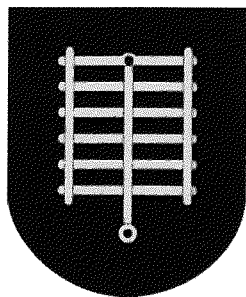
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) w związku z art. 3 ust. pkt. 3 oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2016, poz. 383) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016 - 2026” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Jaraczewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Roman Skrzypczak

Załącznik do Uchwały
nr XVII/105/2016 Rady Miasta
i Gminy Jaraczewo z dnia 05 maja 2016r.

2016-2026

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JARACZEWO

**Gmina Jaraczewo
ul. Jarocińska 1
63-233 Jaraczewo
www.jaraczewo.pl**

Fundacja „Partnerzy dla Samorządu”
ul. Grottgera 16/2 60-758 Poznań
www.partners.org.pl

Szanowni Państwo,

W 2015 roku samorząd Gminy Jaraczewo podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania najważniejszego dokumentu planistycznego gminy, czyli strategii jej rozwoju. Do współpracy w realizacji tego projektu zaprosiliśmy ekspertów z Fundacji Partnerzy dla Samorządu z Poznania.

Prace nad strategią zostały poprzedzone opracowaniem „Raportu o stanie Gminy”, którego celem było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację społeczną i gospodarczą Gminy Jaraczewo. Raport pokazuje także pewne trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju gminy.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w wyniku szerokich konsultacji społecznych (badanie ankietowe, wywiady z opiniotwórczymi mieszkańcami Gminy, konsultacje), została wytyczona strategia Gminy, wskazująca jej pożądany stan docelowy, cele rozwojowe oraz sposoby osiągnięcia tych celów.

Prace, związane z formułowaniem wizji, misji, celów i projektów realizacyjnych, były prowadzone przez szeroki zespół osób, zarówno pracowników Urzędu Miasta i Gminy, radnych, jak i reprezentantów różnych organizacji i instytucji, które na co dzień z nami współpracują.

Po wielu spotkaniach warsztatowych oraz dyskusjach w zespołach problemowych, prowadzonych w 2015 roku, powstały konkretne rekomendacje, dotyczące rozwoju Gminy do 2026 roku, uwzględniające istniejące uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Niniejszy program strategiczny bazuje na faktycznym stanie zasobów gminy i stanowi kontynuację wieloletniego procesu jej rozwoju. Wyznaczone w tym celu plany realizacyjne będą zapewne modyfikowane przez zmieniające się warunki wewnętrzne i zewnętrzne, ale zawsze powinny się trzymać głównych kierunków rozwoju Gminy, czyli dążenia do zapewnienia mieszkańcom możliwości rozwoju, pracy i odpoczynku w zadbanym i zintegrowanym środowisku.

Za powstanie tego dokumentu składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które uczestniczyły w pracach nad Strategią.

Dariusz Strugała
Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
1. PROCES I METODY OPRACOWANIA STRATEGII.....	4
1.1. PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY JARACZEWO	4
1.2. STRUKTURA STRATEGII	5
1.3. PROGRAMOWANIE ROZWOJU GMINY	7
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	12
2.1. WYNIKI SONDAŻOWYCH BADAŃ ANKIETOWYCH I WYWIADÓW	12
2.1.1. <i>Organizacja badań</i>	12
2.1.2. <i>Ocena warunków życia w gminie Jaraczewo</i>	15
2.1.3. <i>Najważniejsze działania inwestycyjne i nieinwestycyjne</i>	19
2.2. ANALIZA SWOT	23
3. WIZJA I MISJA GMINY	36
3.1. WIZJA GMINY	36
3.2. MISJA ROZWOJU GMINY	37
4. CELE STRATEGICZNE	38
5. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE	42
5.1. ZAŁOŻENIA I KRYTERIA WYBORU PROGRAMÓW I PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH	42
5.2. ZESTAWIENIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH.....	42
5.3. ZAKRES CZASOWY PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	44
5.4. PREZENTACJA I UZASADNIENIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH	46
6. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBŁU WOJEWÓDZKIM I KRAJOWYM.....	60
6.1. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY JARACZEWO NA LATA 2016-2026 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU 2020	60
6.2. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY JARACZEWO NA LATA 2016-2026 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO ROKU 2020	62
7. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY.....	66
7.1. WDRAŻANIE ZAPISÓW STRATEGII.....	66
7.2. MONITORING REALIZACJI STRATEGII.....	67
7.3. OCENA SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII (EWALUACJA).....	69
7.4. EWENTUALNE KOREKTY PLANU I JEGO AKTUALIZACJA	70
7.5. INFORMOWANIE SPOŁECZEŃSTWA.....	71
8. SPIS TABEL	72
9. SPIS WYKRESÓW	72
10. SPIS RYSUNKÓW	72
ZAŁĄCZNIK 1. KARTY PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH.....	73
ZAŁĄCZNIK 2. FORMULARZ ANKIETY	104

1. PROCES I METODY OPRACOWANIA STRATEGII

1.1. Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo

Po kilku miesiącach intensywnych prac dobiegł końca proces opracowywania strategii rozwoju gminy Jaraczewo, który rozpoczął się w 2015 roku podpisaniem umowy między gminą Jaraczewo a Fundacją Partnerzy dla Samorządu z Poznania.

Proces sporządzania strategii był wspólną pracą liczego grona przedstawicieli samorządu (pracowników Urzędu Miasta i Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, radnych oraz lokalnych przedsiębiorców) oraz konsultantów Fundacji. Charakterystyczną cechą tego procesu była aktywna pomoc ze strony Gminy w zbieraniu danych, uczestnictwo w interpretacji tych danych i sporządzeniu diagnozy stanu Gminy oraz szeroka partycypacja przedstawicieli różnych instytucji z terenu Gminy w określaniu możliwości rozwojowych i budowaniu programów strategicznego rozwoju.

Prace zostały podzielone na kilka etapów, których przebieg opisano poniżej. Był on zgodny z podstawowymi zasadami planowania strategicznego. Model zarządzania strategicznego w literaturze przedstawiany jest przeważnie w postaci cyklu: analiza (diagnoza) → planowanie → wdrażanie → ocena, która w kolejnej fazie przyjmuje postać korekty i aktualizacji planów.

Zgodnie z powyższym modelem, formułowanie strategii w gminie zostało poprzedzone sporządzeniem kompleksowego „**Raportu o stanie Gminy Jaraczewo**”. Celem jego przygotowania było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Gminy.

Na początku zostało przeprowadzone spotkanie z przedstawicielami gminy, w trakcie którego szczegółowo omówiono proces sporządzania diagnozy stanu Gminy oraz przedstawiono zakres niezbędnych informacji do opracowania Raportu. Zbieraniu danych poświęcono kilka następnych tygodni. Praca ta była realizowana przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy oraz wielu innych jednostek i instytucji.

Zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania gminy według stanu na dzień opracowywania Raportu, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu powstała możliwość dokonywania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównywania poziomu rozwoju Gminy na przestrzeni ostatnich lat. Raport pokazał także pewne trendy rozwojowe i stał się podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji Strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Sporządzony Raport stał się punktem wyjścia do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy.

Bardzo cennym, wykorzystanym w pracach nad Strategią, źródłem informacji było **badanie ankietowe** przeprowadzone wśród mieszkańców gminy. Łącznie wypełniono 270 ankiet. Jest to już liczba pozwalająca na traktowanie badania jako reprezentatywnego głosu lokalnej społeczności. Poprzez ankietę miała ona możliwość wypowiedzenia się na temat życia w gminie i kierunków jej rozwoju. Badanie było ważną, ale nie jedyną, formą partycypacji społecznej w procesie budowania strategii. W Rozdziale 2 zostały przedstawione wyniki

badania, natomiast wzór ankiety został zamieszczony w Załączniku 2 (na końcu niniejszego opracowania).

Inną, bardzo ważną formą udziału lokalnej społeczności w planowaniu rozwoju Gminy, były **wywiady z przedstawicielami środowisk i grup społecznych oraz organizacji i instytucji z terenu Gminy**. Łącznie przeprowadzono ponad 20 indywidualnych spotkań z kluczowymi pracownikami Urzędu Miasta i Gminy, szefami jednostek gminnych, radnymi i przedsiębiorcami oraz młodzieżą szkolną. Ich celem było poznanie opinii tych osób na temat warunków życia na terenie gminy oraz propozycji ich zmian.

Analiza zgromadzonych danych (informacje statystyczne, raporty, sprawozdania, ankiety, wywiady) pozwoliła na zidentyfikowanie zarówno atutów (silnych stron) Gminy, jak i pewnych braków i problemów. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem atuty są tymi elementami, na których należy bazować, planując dalszy rozwój. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy.

Po spotkaniach z przedstawicielami środowisk i grup społecznych konsultanci zaprezentowali propozycję kilkudziesięciu konkretnych działań (uporządkowanych tematycznie), których wdrożenie w okresie obowiązywania strategii powinno w dużym stopniu przyczynić się do zaspokojenia zgłoszonych potrzeb mieszkańców i doprowadzić do zamierzonego stadium rozwoju Gminy. Zestawienie działań zostało przygotowane na podstawie wyników wywiadów, ankiet, konsultacji oraz analiz i obserwacji konsultantów. Konsultanci przesłali uporządkowane wersje propozycji analizy SWOT, wizji, misji, celów i projektów strategicznych do kluczowych pracowników Urzędu Miasta i Gminy, których zadaniem było dopracowanie powyższych elementów strategii, a następnie rozpisanie projektów strategicznych na szczegóły.

W kolejnym etapie prac konsultanci, w kontakcie z przedstawicielami Gminy, uzasadnili wybór i opisali wszystkie cele, programy i projekty strategiczne. Zaproponowali także sposób monitorowania wykonania strategii za pomocą zestawu wskaźników po to, aby w każdej chwili istniała możliwość sprawdzenia, czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie strategii.

1.2. Struktura strategii

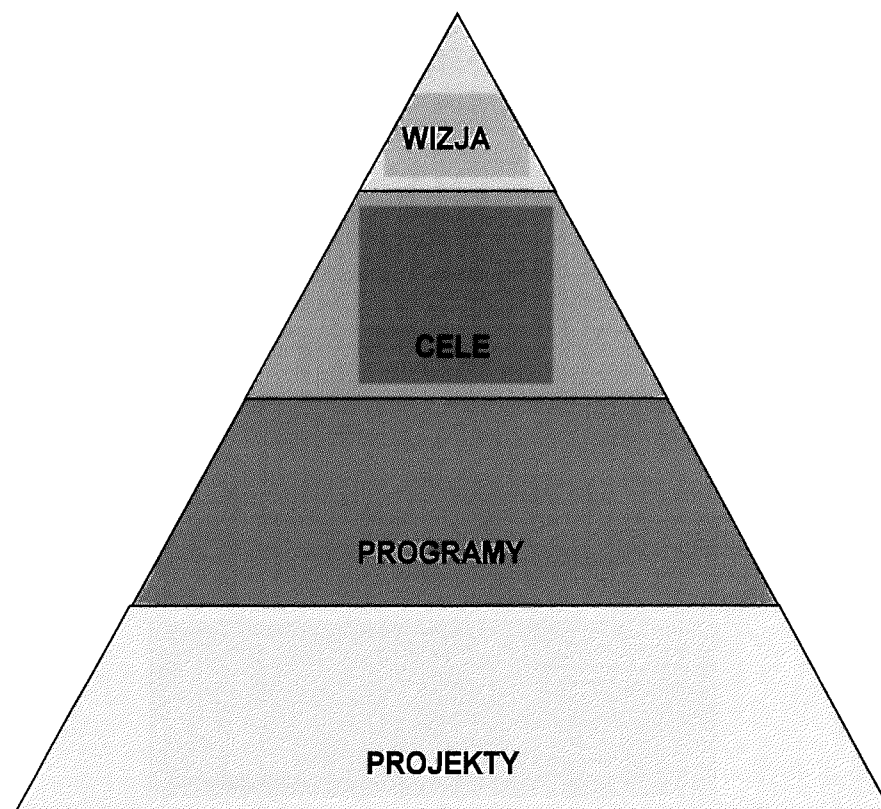
Opracowana Strategia jest dokumentem o wyrazistej, logicznej strukturze.

Najważniejszym, wyjściowym elementem jest **wizja Gminy**, która określa pożądany przez mieszkańców jej wizerunek w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem” gminy.

Kolejnym elementem jest **misja rozwoju Gminy**, która określa, jaki powinien być kierunek rozwoju gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, czyli osiągnięcia stanu, określonego w wizji. Misja jest sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach; strukturą swoją przypomina piramidę, której wierzchołek stanowią wizja i misja (Rysunek 1.1.).

Rysunek 1.1. Układ strategii¹

Źródło: Opracowanie własne

Następnie wyróżniono niższe poziomy planowania:

1. Cele strategiczne
2. Programy strategiczne
3. Projekty realizacyjne
4. Zadania do wykonania.

Każdy cel, program i projekt zostały w dokumencie strategii dokładnie uzasadnione i scharakteryzowane.

Następnym, po misji, poziomem planowania są **cele strategiczne**. Wynikają one bezpośrednio z misji – konkretnie definiują kierunki rozwoju gminy tam określone, jednocześnie pozwalają na zachowanie jasnego podziału strategii, grupując poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej wizji. Z kolei **programy strategiczne** są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty, związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działania samorządu. **Projekty realizacyjne** to już konkretne przedsięwzięcia, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii. Projekty te zostały

¹ Źródło wszystkich rysunków, tabel i wykresów w dokumencie strategii to opracowania własne

w niniejszym dokumencie szczegółowo rozpisane. Każdy projekt opatrzone opisem, w którym przedstawiono uzasadnienie jego wyboru oraz inne, ważne dla jego realizacji, informacje. Dodatkowo dla projektów opracowano zestaw niezbędnych danych obejmujących przede wszystkim **zadania**, czyli czynności do wykonania w ramach każdego projektu. Zostały tutaj również określone inne informacje – opis beneficjentów i celu, dla jakiego projekt jest realizowany, informacje o jednostce odpowiedzialnej za jego wykonanie oraz jednostkach współpracujących, a także daty realizacji poszczególnych zadań.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składa się z czterech zasadniczych faz działania:

- 1) Diagnozy.
- 2) Planowania.
- 3) Wdrożenia.
- 4) Oceny.

Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów związanych z realizacją strategii wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych, ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Duży nacisk położono na opisanie celów, programów i poszczególnych projektów, które, jako finalne „produkty” przeprowadzonych analiz i konsultacji, wynikają bezpośrednio z opisanych w pierwszej części strategii (diagnozie gminy) uwarunkowań rozwojowych oraz z przyjętych strategicznych kierunków rozwoju gminy.

Należy podkreślić, że strategia jest tzw. planem maksymalnym, to znaczy obejmuje ona wszystkie przedsięwzięcia, jakie mieszkańcy chcieliby, aby były zrealizowane do 2026 roku – aby tak się stało, muszą być w pełni spełnione wszystkie warunki, związane z wygenerowaniem środków własnych, pozyskaniem środków zewnętrznych oraz wykorzystaniem zdolności technicznych i organizacyjnych.

W rzeczywistości cele zapisane w strategii nigdy nie są osiągnięte dokładnie w takim zakresie, w jakim są za pierwszym razem zaplanowane, bowiem w ciągu wielu lat realizacji przedsięwzięć strategicznych zmienia się zarówno samorząd, jak i jego otoczenie – pojawiają się nowe koncepcje, wyzwania, oczekiwania i możliwości, których konsekwencją jest zmiana lub nawet zaniechanie części pierwotnych planów, a w ich miejsce wprowadzane są inne.

1.3. Programowanie rozwoju gminy

Opracowanie strategii jest zaledwie zestawem pierwszych, niezwykle ważnych elementów, składających się na cały proces programowania rozwoju gminy. Sam proces składa się z następujących faz:

1. Fazy formułowania założeń rozwoju lokalnego.
2. Fazy konsultacji społecznych, podczas których mieszkańcy gminy są zaznajamiani z przyjętymi celami i zadaniami kluczowymi związanymi z rozwojem lokalnym danej jednostki terytorialnej oraz podczas której mogą nastąpić pewne modyfikacje przyjętego wstępnie programu pod kątem jego dostosowania do potrzeb społeczności lokalnej.

3. Fazy przygotowań organizacyjnych (przygotowanie radnych oraz urzędników samorządowych do praktycznej realizacji przyjętej strategii).
4. Fazy konkretyzacji strategii rozwoju lokalnego.
5. Fazy realizacji programu.
6. Fazy ewolucji programu rozwoju lokalnego, co może nastąpić na przykład w związku ze zmianami w otoczeniu gminy, zarówno przestrzennymi jak i rynkowymi, społecznymi, politycznymi i instytucjonalnymi, następuje więc dostosowanie przyjętego programu rozwoju do zmian, ale również jego aktualizacja i ciągłość, przez co kształtowanie rozwoju ma charakter działania permanentnego.

Istnieje zatem szereg warunków, które gwarantują racjonalność i powodzenie procesu programowania rozwoju lokalnego. Można wyróżnić chociażby:

- ciągłość tego procesu,
- społeczną legitymizację procesu, przejawiającą się w aktywnym współdziałaniu całej społeczności lokalnej,
- wewnętrzną spójność i integralność całego procesu,
- ewolucyjność i adaptacyjność procesu.

Proces programowania rozwoju musi akcentować na każdym etapie podstawowe dla gmin wartości takie jak:²

- lokalność – problemy gospodarcze i możliwości im przeciwdziałania są zwykle charakterystyczne i specyficzne dla danego obszaru; konieczne jest zatem dostrzeganie tej specyfiki i podejmowanie działań, które tę specyfikę będą respektować,
- autonomia – podejmowane działania muszą uwzględniać interes publiczny lokalnej społeczności, który jak wcześniej wspomniano, może różnić się od interesu ogólnonarodowego, czy nawet ponadnarodowego; podejmowanie decyzji korzystnych dla lokalnych społeczności i branie przez te społeczności odpowiedzialności za prowadzone działania, stanowi kluczową część idei samorządności; tworzenie programów gospodarczych może osiągnąć najlepszy skutek wówczas, gdy towarzyszy temu autonomia w podejmowaniu decyzji,
- demokracja – działania na rzecz rozwoju gospodarki lokalnej muszą być podejmowane w ramach sprawnie funkcjonującego systemu demokratycznego; tylko w ten sposób mieszkańcy identyfikują się z planowanymi przedsięwzięciami i legitymizują sam proces,
- efektywność – globalna gospodarka rynkowa wymaga efektywności i racjonalności wykorzystania rzadkich zwykle zasobów, nie tylko w sektorze prywatnym, ale także w sektorze publicznym; jakkolwiek gminy w swojej działalności nie kierują się motywem zysku, to jednak relacja nakładów do efektów winna być brana pod uwagę przy podejmowaniu wszelkich przedsięwzięć,
- równowaga – dotyczy relacji pomiędzy interesami lokalnych społeczności a szeroko pojętym interesem publicznym, ale również relacji między interesami poszczególnych grup wewnątrz gminy; osiągnięcie takiej równowagi bywa zwykle trudne, ale konieczne dla osiągnięcia spokoju społecznego,
- trwałość – rozwój lokalny winien być trwały i samopodtrzymujący; częstym problemem, który pojawia się w kontekście zapewnienia trwałego rozwoju, jest konieczność preferowania długookresowego interesu nad korzyściami krótkookresowymi; taki system preferencji jest często kłopotliwy dla lokalnych decydentów zainteresowanych reelekcją.

² *Lokalne strategie rozwoju gospodarczego. Poradnik dla gmin i liderów lokalnych*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Chesterton International plc, School for Advanced Urban Studies (University of Bristol), Fundusz Współpracy, Brytyjski Fundusz Know-How, Warszawa 1996

Respektowanie wymienionych wartości pozwoli zapewnić skuteczność całego procesu programowania. Sam proces, jak wcześniej wspomniano, nie powinien ograniczać się do opracowania samej strategii. Ważne są wszystkie ujęcia: strategiczne, operacyjne i realizacyjne.

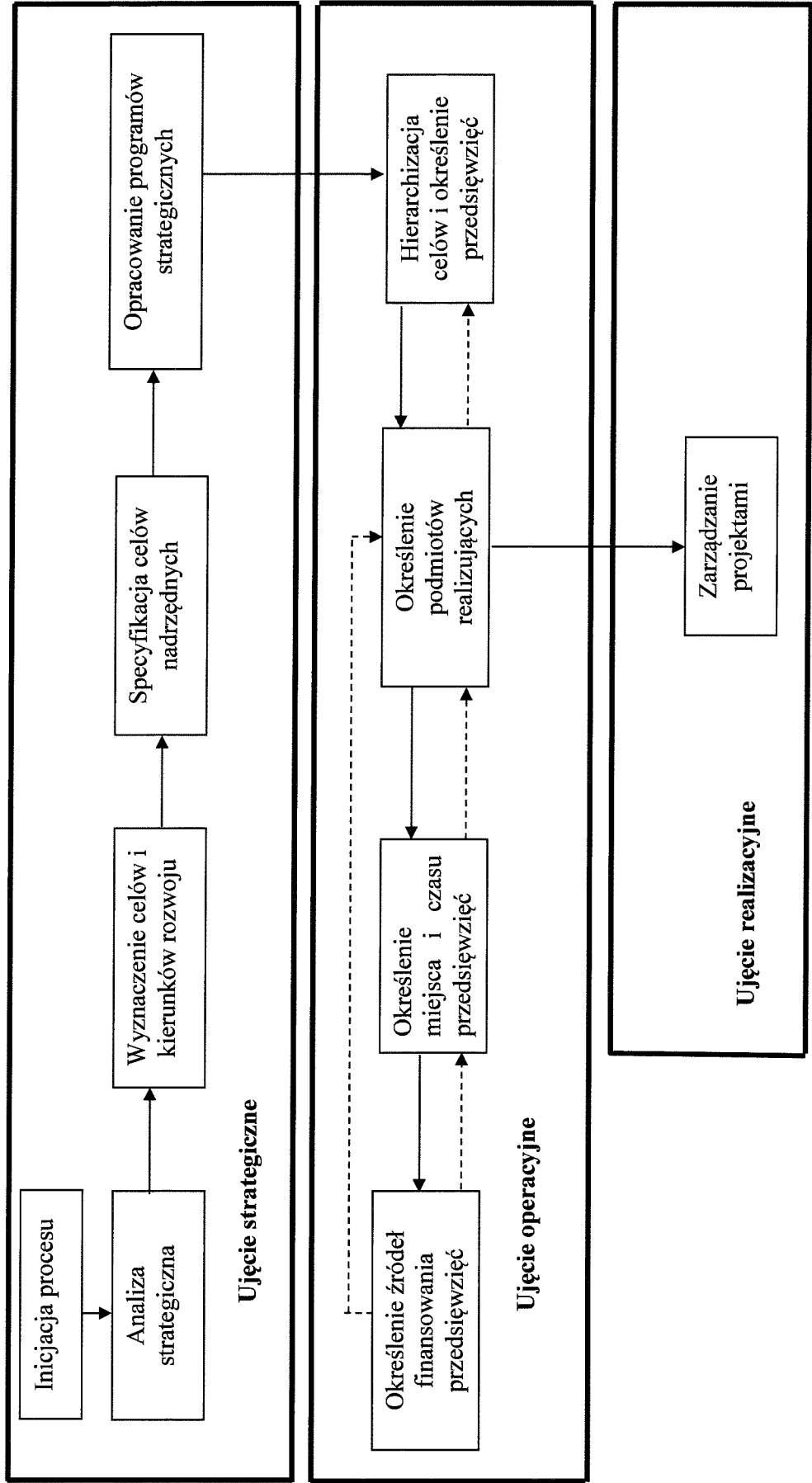
W ujęciu **strategicznym** wytycza się dalekosiężne cele i długofalowe programy realizowane potem przez różne gremia i układy polityczne czy społeczne. Istotna jest na tym etapie trafna diagnoza uwarunkowań rozwoju i osiągnięcie konsensusu społecznego, co do podstawowych kierunków rozwoju.

W ujęciu **operacyjnym** najbardziej istotne, z punktu widzenia skuteczności procesu programowania rozwoju gminy, stają się sprawne i kompetentne władze gminne. To władze gminne muszą przełożyć wytyczone cele i kierunki rozwoju na konkretne przedsięwzięcia (zoperacjonalizować cele) i określić, które z proponowanych działań mają szanse realizacji i które z nich są optymalne z punktu widzenia przyjętego systemu celów. Zatem na tym poziomie okazuje się wstępnie, czy założone kierunki rozwoju są realne z punktu widzenia możliwości ich realizacji.

W ujęciu **realizacyjnym** dokonuje się właściwa weryfikacja przyjętych założeń i kierunków rozwoju. Na tym etapie najbardziej istotna jest umiejętność zarządzania poszczególnymi projektami i bieżące administrowanie środkami budżetowymi.

Proponowany układ czynności w procesie programowania rozwoju gminy zaprezentowany jest na Rysunku 1.2.

Rysunek 1.2. Proces programowania rozwoju gminy

W ujęciu strategicznym wyróżniono 5 etapów, które następują po sobie. Inaczej jest w ujęciu operacyjnym, gdzie jest zaprezentowana pewna sekwencja działań, ale programiści mogą być zmuszeni do powrotu do poprzednich działań, gdy zmieniają się uwarunkowania (np. może się okazać, że zaplanowane przedsięwzięcie nie może zostać zrealizowane z uwagi na brak środków), stąd przerywane linie łączące poszczególne etapy ujęcia. W ujęciu realizacyjnym umieszczono tylko zarządzanie projektami, jako wybrany problem tego etapu programowania rozwoju.

Wszystkie ujęcia powinny być zharmonizowane: ujęcie realizacyjne powinno być konsekwencją wdrażania ujęcia realizacyjnego; ujęcie operacyjne powinno wynikać z ujęcia strategicznego, być jego konkretyzacją; często wszakże ujęcie operacyjne służy korekcie (weryfikacji) wstępnych ujęć strategicznych. Należy przyjąć, że ujęcie strategiczne jest elementem ważniejszym (pierwszą fazą) procesu programowania, ale można też wyobrazić sobie sytuację, w której tworzy się programy operacyjne, nie mając wyraźnie wyrażonych ustaleń strategicznych, ustalenia strategiczne są tu „niejako w tle”. W każdym razie można powiedzieć, że w praktyce programowanie operacyjne powinno być poprzedzone planowaniem strategicznym, a równocześnie, że proces programowania nie może kończyć się na ujęciu strategicznym.

W niniejszej strategii ustalone cele strategiczne zoperacjonalizowano i rozpisano na konkretne projekty, aby zaplanować właściwie i metodycznie proces programowania rozwoju.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

2.1. Wyniki sondażowych badań ankietowych i wywiadów

2.1.1. Organizacja badań

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo wyznacza kierunki działań i zmian na najbliższe lata, do roku 2026. Dokument ten ma nawiązywać również do obecnej sytuacji oraz oczekiwań mieszkańców. W celu uzyskania informacji, jak sami zainteresowani postrzegają obecną sytuację Gminy oraz jak chcieliby, aby ich najbliższe otoczenie wyglądało w następnych latach, przeprowadzono badanie ankietowe.

W badaniu wzięło udział 270 osób. Formularz składał się z 6 pytań tematycznych oraz metryczki. Kwestionariusz zawierał rozbudowaną część modułową, w której ankietowani nadawali podanym stwierdzeniom odpowiednie oceny wg 5-stopniowej skali. Ankieta zawierała również pytania otwarte umożliwiające swobodną, szerszą wypowiedź badanych.

Na wstępie respondenci oceniali obecne warunki życia w Gminie, wartościując poszczególne jego kryteria poprzez moduł macierzowy. W kolejnych, już otwartych, pytaniach proszono badanych o wskazanie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych elementów życia w Gminie Jaraczewo. Ankietowani określali również działania do przeprowadzenia, zarówno przedsięwzięć inwestycyjnych (budowlanych, remontowych), jak i nieinwestycyjnych (zadań społecznych, wydarzeń rekreacyjnych i kulturowych).

Na koniec ankietowani mieli wskazać na najistotniejsze kwestie do rozwiązania na terenie zamieszkiwanej miejscowości. Mogli oni także dodać własne uwagi i opinie.

Przyjęto, że cel badania zostanie osiągnięty, jeśli spełnione zostaną następujące warunki:

- badani oceniają warunki życia w Gminie,
- określone zostaną pozytywne i negatywne aspekty życia w Gminie,
- wskazane zostaną najbardziej pożądane działania inwestycyjne i nieinwestycyjne,
- respondenci wskażą najważniejsze sprawy do załatwienia w swojej miejscowości,
- respondenci wypełnią metryczkę.

a) Teren badań

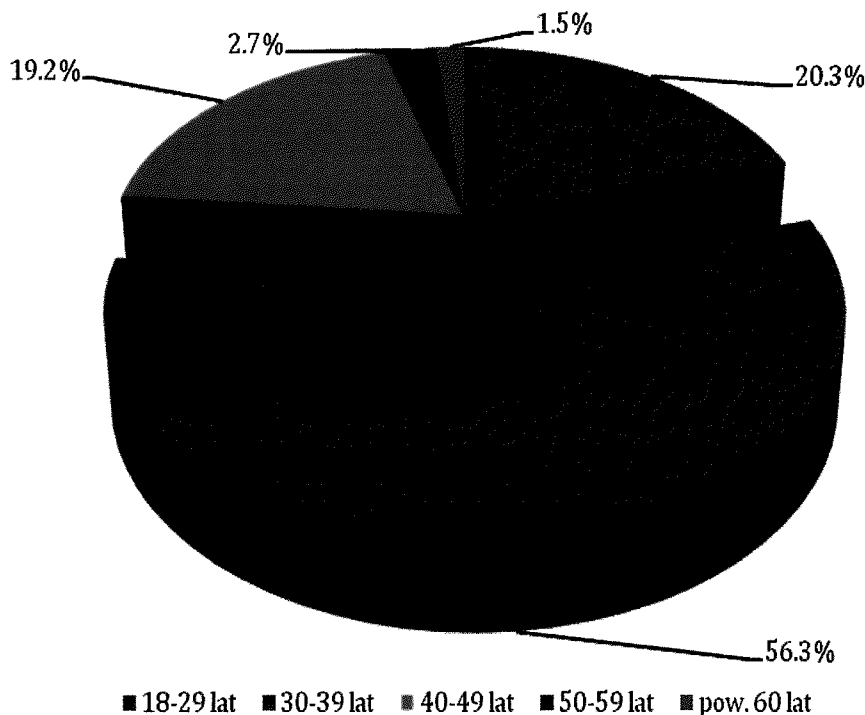
Badanie miało miejsce w okresie od września do października 2015 roku. Tradycyjne formularze papierowe ankiety były dostępne dla klientów Urzędu Miasta i Gminy oraz jego pracowników, a także przekazane, poprzez uczniów, rodzicom w szkołach z terenu Gminy. Ankieta w formie elektronicznej została umieszczona pod linkiem *strategiajaraczewo.badanie.net/*, o czym informowano na stronie internetowej gminy Jaraczewo. Biorąc to pod uwagę można stwierdzić, iż ankieta była powszechnie dostępna, a terenem badań był obszar całej Gminy.

b) Prezentacja badanej grupy

W badaniu ankietowym brali udział przede wszystkim mieszkańcy gminy Jaraczewo. Zdecydowanie dominującą grupą wiekową byli badani z przedziału 30-39 lat, stanowiący

ponad 56% respondentów. Pozostałe grupy są już mniej licznie reprezentowane. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2.1. Przedziały wiekowe badanej grupy mieszkańców Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

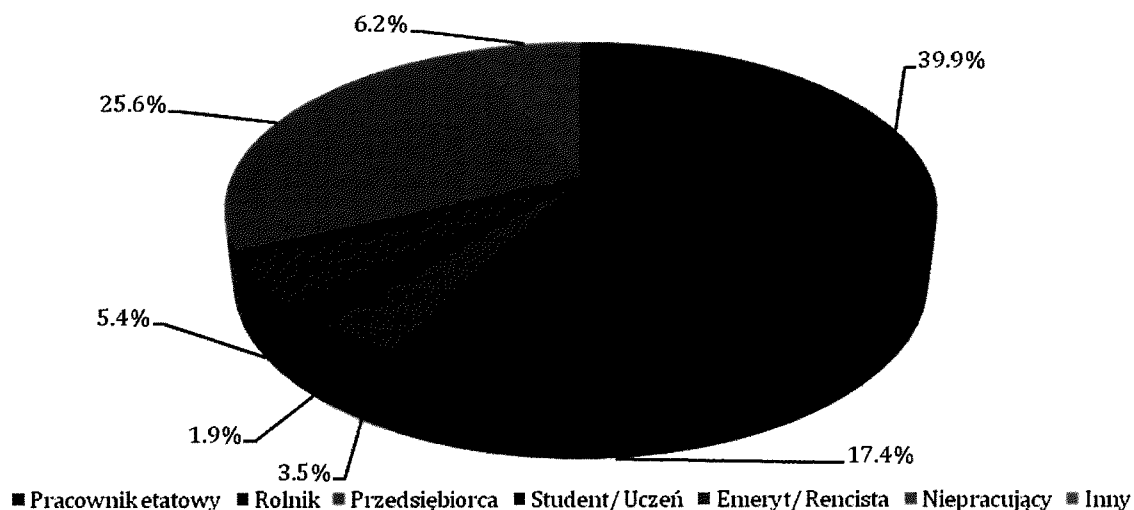
Najmniej badanych pochodzi z najstarszych przedziałów wiekowych, tj. 50-59 lat oraz powyżej 60 roku życia.

Wśród respondentów widoczna jest dysproporcja płci, ze znaczną nadreprezentacją pań, które stanowiły aż 78% ankietowanych. Kobiety dominują przede wszystkim w młodszych grupach wiekowych, natomiast w przedziale 50-59 lat panowie stanowią ponad 85% respondentów. Wśród osób powyżej 60 lat reprezentacja jest po 50% obu płci.

Pod względem wykształcenia najliczniejsza jest grupa osób z wykształceniem średnim (ponad 38%). Nieco mniej liczna natomiast grupa respondentów z wykształceniem zawodowym (31%) i wyższym (23%). Osoby z wykształceniem policealnym stanowią 6% badanych a podstawowym/gimnazjalnym 2%.

Struktura grupy respondentów pod kątem statusu zawodowego została przedstawiona na Wykresie 2.2. Najwięcej ankietowanych reprezentuje pracowników etatowych (40%). W badaniu relatywnie duży jest udział osób niepracujących (25%), co może wynikać z losowości doboru ankietowanych, gdyż Gmina nie charakteryzuje się tak znacznym wskaźnikiem bezrobocia.

Wykres 2.2. Status zawodowy respondentów ankiety

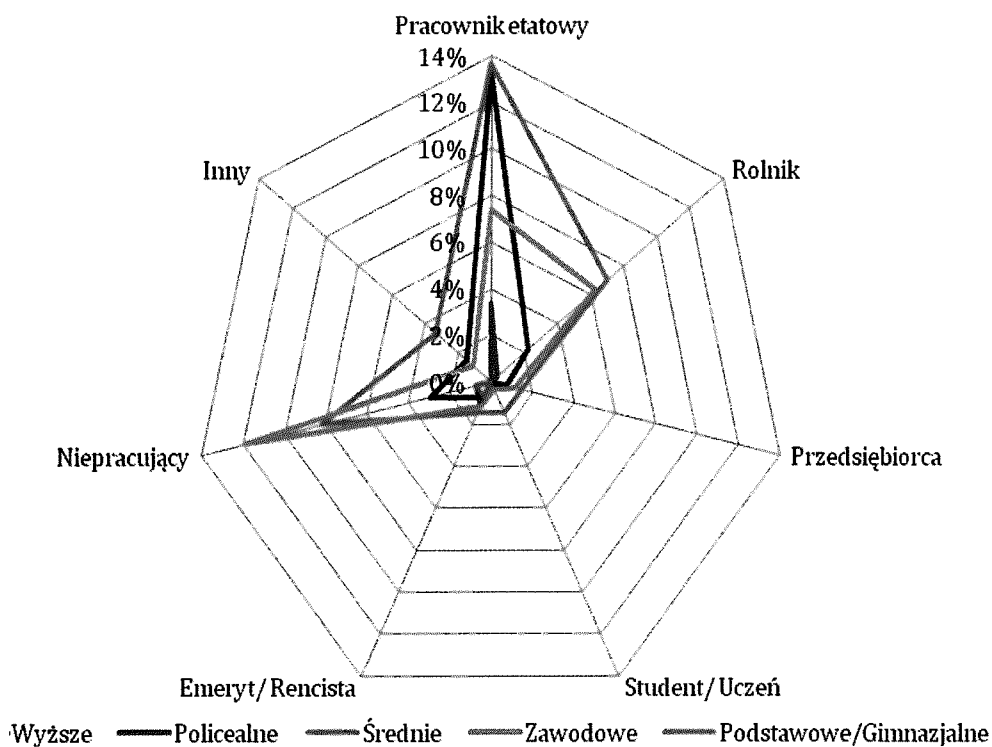

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Analiza struktury statusu zawodowego badanych w aspekcie płci ukazuje dominację wśród mężczyzn pracowników etatowych (54%) i rolników (19%), natomiast wśród kobiet pracowników etatowych (34%) i osób niepracujących (32%).

W badaniu dokonano także zestawienia poziomu wykształcenia badanych z ich statusami zawodowymi. Graficzna prezentacja wyników znajduje się na Wykresie 2.3.

Wykres 2.3. Analiza statusu zawodowego badanych wg ich poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Wyraźnie dostrzegalna jest dominacja wśród pracowników etatowych osób z wykształceniem średnim (14%) i wyższym (13%). Badani rolnicy to głównie osoby z wykształceniem średnim (7%) i zawodowym (6%), natomiast osoby niepracujące to przede wszystkim ankietowani z wykształceniem zawodowym (12%), średnim (8%) oraz wyższym (3%).

Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym to kobiety, głównie w wieku 30-39 lat (62,5%). Można przypuszczać, że panie te świadomie podjęły decyzję o wycofaniu z rynku pracy i poświęceniu większej ilości czasu na prowadzenie gospodarstwa domowego.

Przestrzenna analiza badanej grupy ukazuje, iż najwięcej osób (blisko 22%) pochodzi z największej miejscowości Gminy tzn. z Jaraczewa. Sporą reprezentację posiadają również mieszkańcy miejscowości Nosków (9%) oraz Rusko (9%). Łącznie kwestionariusz wypełnili przedstawiciele 22 miejscowości.

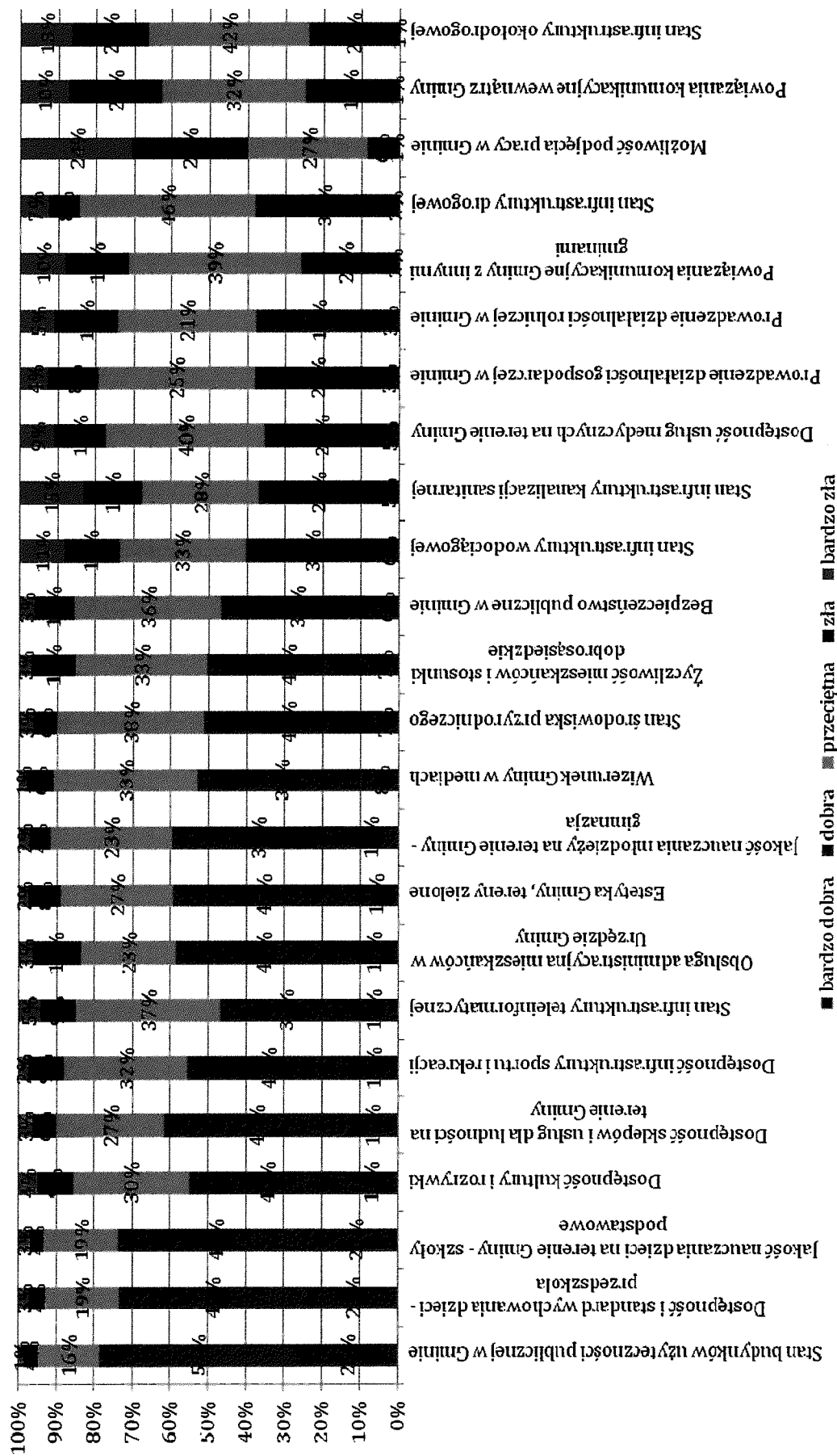
O stopniu znajomości przez badanych zagadnień związanych z życiem w Gminie świadczy okres czasu, jaki w niej zamieszkują. Zdecydowana większość respondentów mieszka na tym terenie od ponad 20 lat (68%). Mniej liczna jest grupa osób zamieszkująca gminę Jaraczewo od krótszego okresu, tj. 11-20 lat (15%) oraz 6-10 lat (10%). Wśród badanych niewielki jest udział osób zamieszkujących ten obszar poniżej 5 lat (7%).

2.1.2. Ocena warunków życia w gminie Jaraczewo

Aby poznać ocenę respondentów dotyczącą warunków życia w Gminie, zawarto w ankiecie rozbudowany moduł macierzowy. Respondenci w 5-stopniowej skali, od „bardzo dobre” do „bardzo złe”, oceniali wybrane elementy, składające się na ich sytuację bytową. Do oceny wyłoniono 24 aspekty m.in.: infrastrukturę, edukację, zdrowie, ofertę spędzania wolnego czasu (kultura, sport, rekreacja), sektor usług czy wizerunek Gminy. Odpowiedzi przedstawiono na Wykresie 2.4.:

Badani najwyżej ocenili *Stan budynków użyteczności publicznej w Gminie* tj. budynek urzędu, placówki oświatowe itp. (26% ocen bardzo dobrych i 51% dobrych – maksymalnie oceniony element życia w obydwu kategoriach). Kolejne kategorie to *Dostępność i standard wychowania dzieci – przedszkola* (23% ocen bardzo dobrych i 48,5% dobrych) oraz *Jakość nauczania dzieci na terenie Gminy – szkoły podstawowe* (20,7% ocen bardzo dobrych i 49% dobrych).

Wykres 2.4. Ocena badanych dotycząca warunków życia w Gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

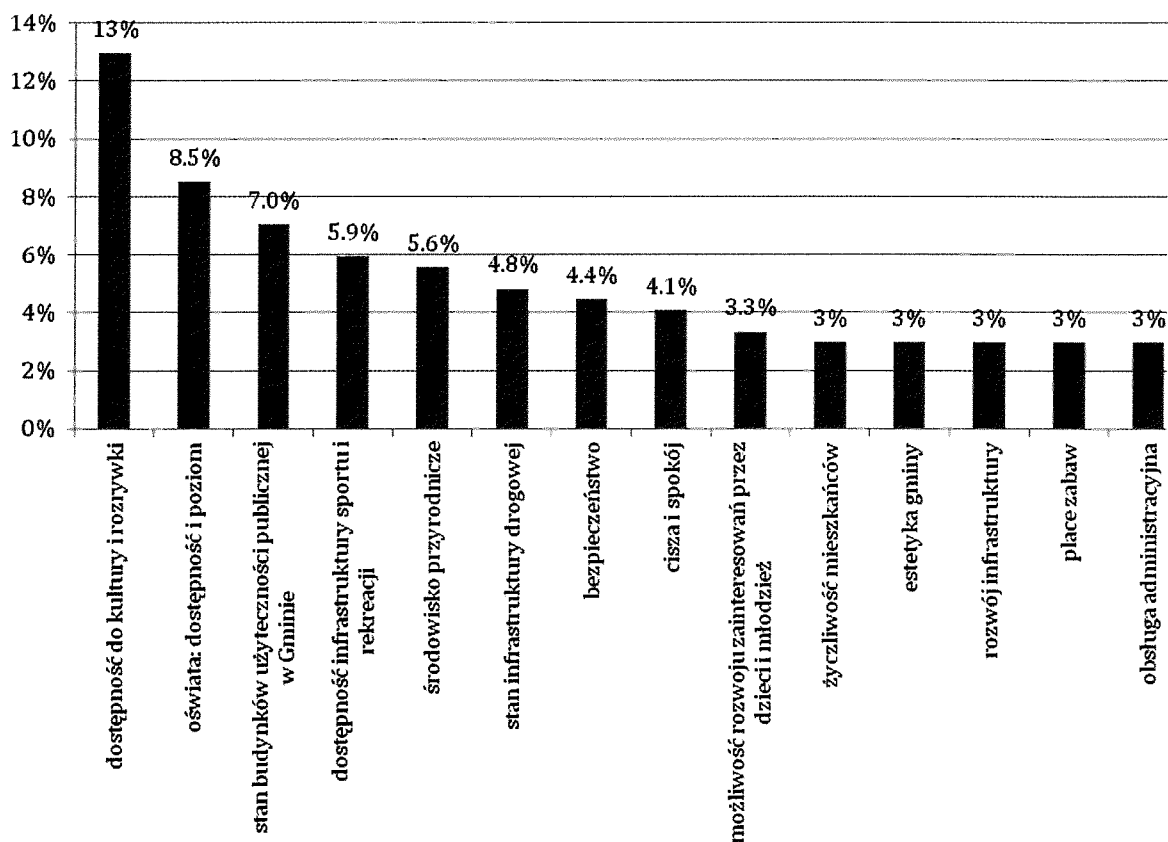
Najgorzej respondenci ocenili *Możliwość podjęcia pracy na terenie Gminy* (24,4% ocen bardzo złych i 26% złych – maksymalnie oceniony aspekt w obydwu kategoriach). Tak niska ocena może jednak wynikać z charakterystyki badanej grupy.

W badaniu słabo wypadła również ocena takich kryteriów jak: *Stan infrastruktury kanalizacji sanitarnej* (15% ocen bardzo złych i 14% złych), *Stan infrastruktury okołodrogowej* (13% ocen bardzo złych i 20% złych), *Stan infrastruktury wodociągowej* (11% ocen bardzo złych i 14% złych), oraz *Powiązania komunikacyjne wewnątrz Gminy* (10% ocen bardzo złych i 20% złych).

W kolejnych dwóch pytaniach badani byli proszeni o wskazanie najważniejszych, ich zdaniem, pozytywnych elementów oraz problemów związanych z życiem w Gminie Jaraczewo. Były to pytania otwarte – respondenci mieli swobodę we wpisywaniu własnych uwag.

Najczęściej podawane odpowiedzi, związane z pozytywnymi aspektami, przedstawiono na Wykresie 2.5. Łącznie na to pytanie otrzymano 193 spostrzeżeń badanych.

Wykres 2.5. Wskazane przez badanych najważniejsze pozytywne elementy życia w Gminie Jaraczewo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

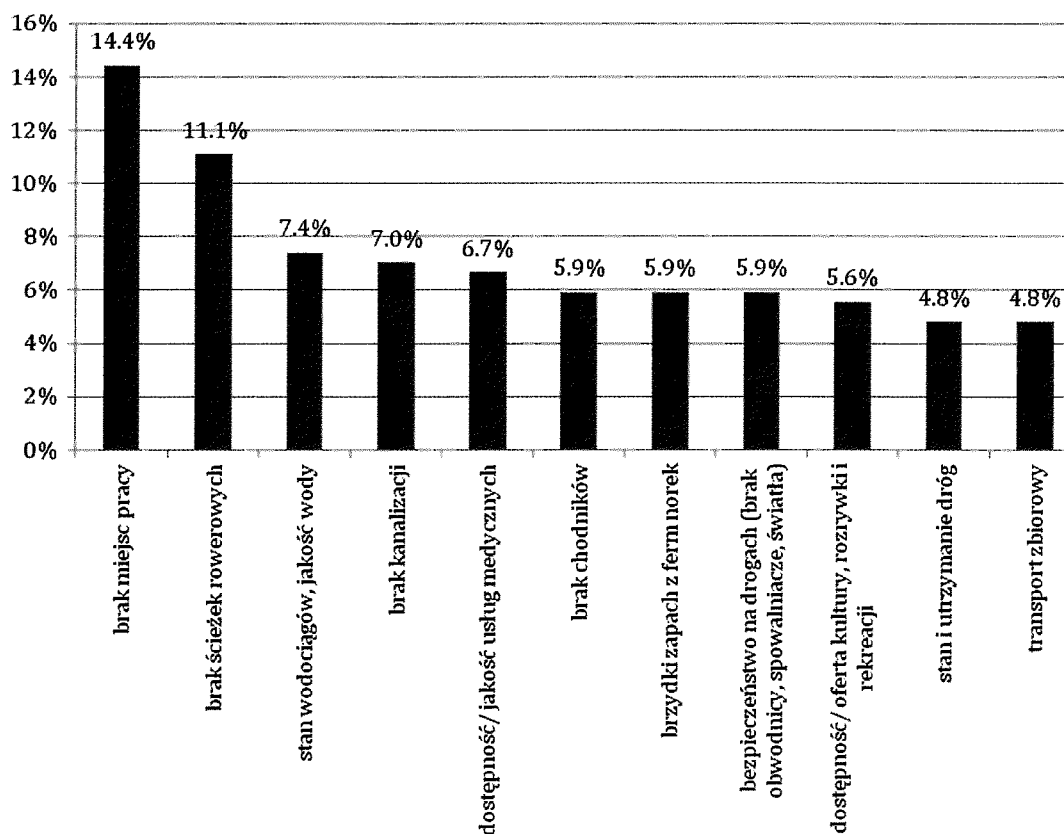
Mieszkańcy najbardziej cenią sobie dostępność kultury i rozrywki na terenie Gminy, gdzie aż 13% badanych wyraża się pozytywnie w tej kwestii. Pozytywne opinie odnosiły się również do poziomu nauczania oraz dostępności placówek oświatowych (8,5%), a także stanu

budynków użyteczności publicznej (7%), gdzie podkreślano przeprowadzone w ostatnim czasie remonty sal i świetlic wiejskich. Badani są zadowoleni również z dostępności na terenie Gminy infrastruktury sportu i rekreacji (6%).

Poza prezentowanymi na Wykresie zagadnieniami ankietowani wspominali także o ciągłym rozwoju Gminy m.in. dzięki środkom z Unii Europejskiej (2,6%) oraz dostępności i jakości opieki przedszkolnej (2,6%).

Kolejna, badana w ankiecie kwestia, to najistotniejsze, negatywne aspekty życia w Gminie Jaraczewo. Na to pytanie udzielono 196 odpowiedzi (Wykres 2.6).

Wykres 2.6. Wskazane przez badanych najważniejsze problemy życia w Gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Najwięcej negatywnych ocen odnosiło się do rynku pracy i możliwości zatrudnienia na terenie Gminy (14,4%). Badani wspominają tu także o niskim poziomie wynagrodzeń oraz braku adekwatności ofert i wykształcenia. Wielokrotnie wskazywano na braki w infrastrukturze drogowej i okołodrogowej, w tym przede wszystkim o braku dróg rowerowych (11%), chodników (6%), konieczności poprawy bezpieczeństwa na drogach (6%) oraz stanu i utrzymania dróg (5%) zwłaszcza w okresie zimowym.

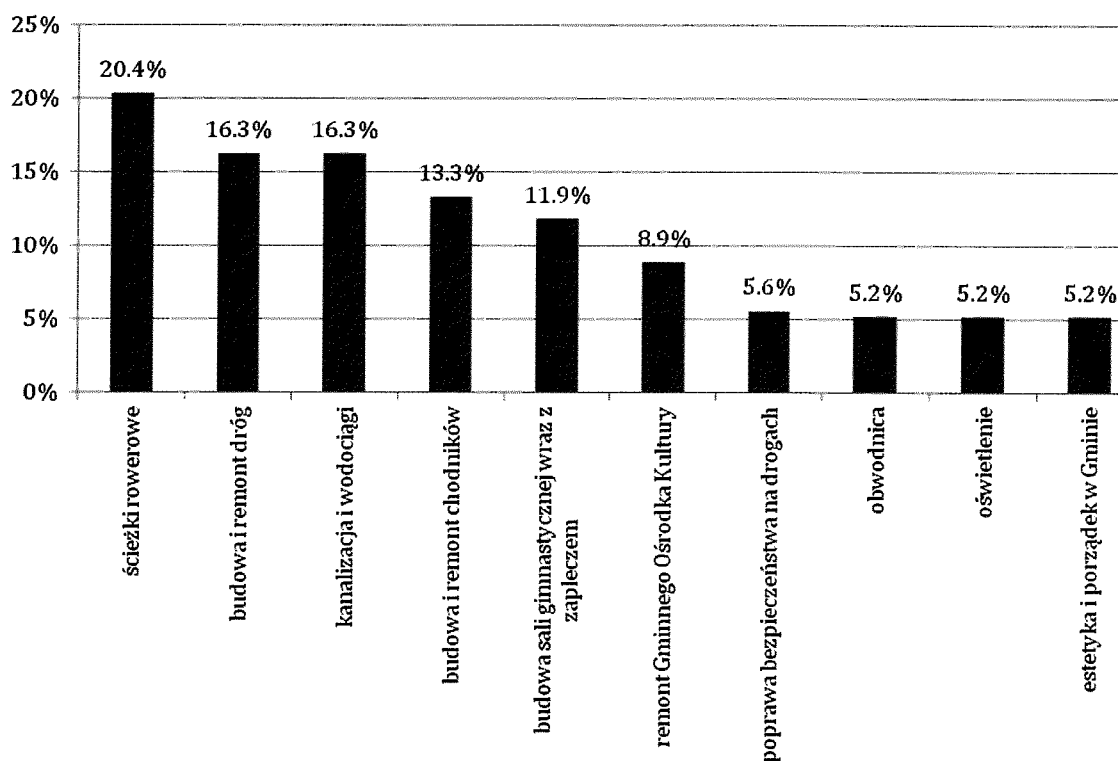
Mieszkańcy nie są zadowoleni z sieci wodociągowej funkcjonującej na terenie Gminy, a przede wszystkim z jakości dostarczanej wody (7,4%), problemem jest także brak kanalizacji sanitarnej (7%).

2.1.3. Najważniejsze działania inwestycyjne i nieinwestycyjne

Po określeniu przez badanych najistotniejszych problemowych kwestii, występujących w Gminie Jaraczewo, poproszono respondentów o wskazanie możliwych sposobów ich rozwiązania. Anketowani wskazywali na najważniejsze do przeprowadzenia w najbliższym czasie zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne.

W pierwszej kolejności respondenci odnosili się do działań inwestycyjnych (głównie remontowych i budowlanych). Na to pytanie uzyskano 257 odpowiedzi, najczęściej pojawiające się wskazania przedstawiono na Wykresie 2.7.

Wykres 2.7. Najważniejsze działania inwestycyjne w Gminie wskazane przez badanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

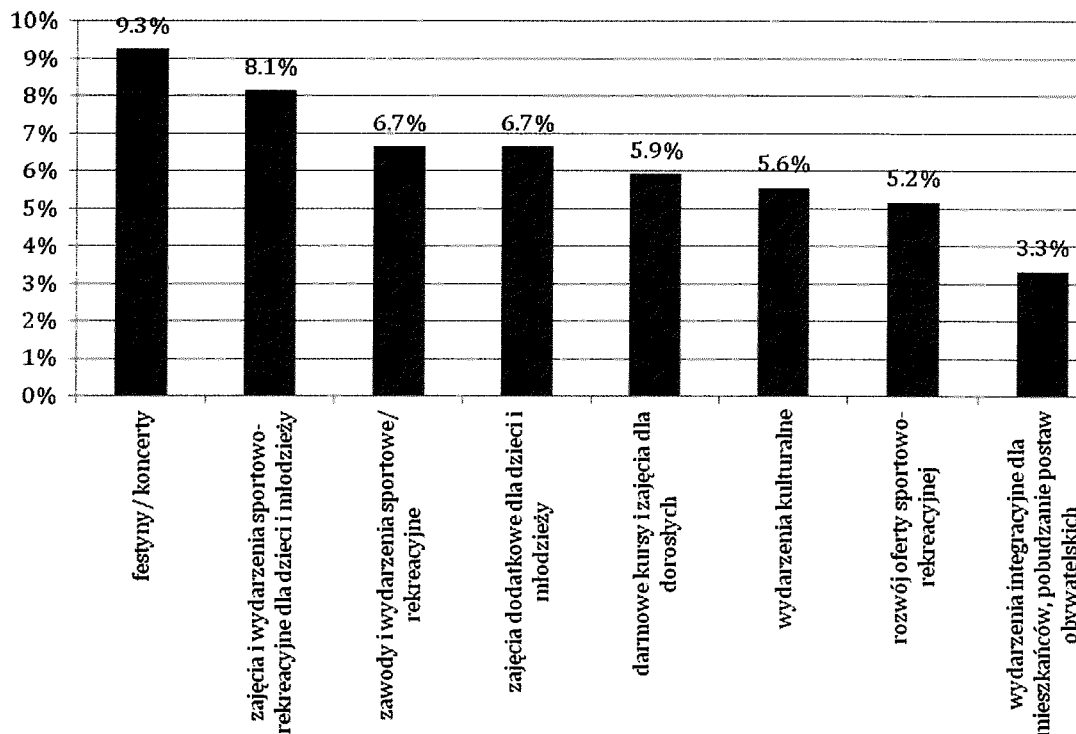
Dla badanych najważniejszą kwestią okazuje się budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy, wskazania takiego udzieliła średnio co piąta z przepytanych osób. Kolejne istotne zagadnienia związane są z infrastrukturą drogową i okołodrogową: budowa i remont dróg (16,3%) oraz budowa i remont chodników (13,3%). Jako konieczne do przeprowadzenia inwestycji badani wskazali rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej, ze szczególnym podkreśleniem dostępności do sieci kanalizacyjnej w całej Gminie (14%), oraz stworzenia oczyszczalni ścieków (4%).

Doinwestowania, zdaniem badanych, wymaga również szkolnictwo, na co wskazuje spory odsetek odpowiedzi podkreślających potrzebę budowy sal gimnastycznych i zaplecza sportowego w szkołach (12%), a także przeprowadzenie remontu i rozbudowy placówek oświatowych na terenie Gminy (3%). Potrzebna jest także poprawa bezpieczeństwa na

drogach (5,6%), szczególnie podkreślano konieczność budowy obwodnicy (5%) oraz oświetlenia (5%).

Kolejną badaną kwestią to działania nieinwestycyjne służące poprawie warunków życia w Gminie. Na to pytanie ankietowani udzielili 185 odpowiedzi, jednak nie wszyscy dobrze rozpoznali charakterystykę tego typu działań. Najczęstsze wskazania przedstawiono na Wykresie 2.8.

Wykres 2.8. Wskazane przez badanych najważniejsze działania nieinwestycyjne na terenie Gminy

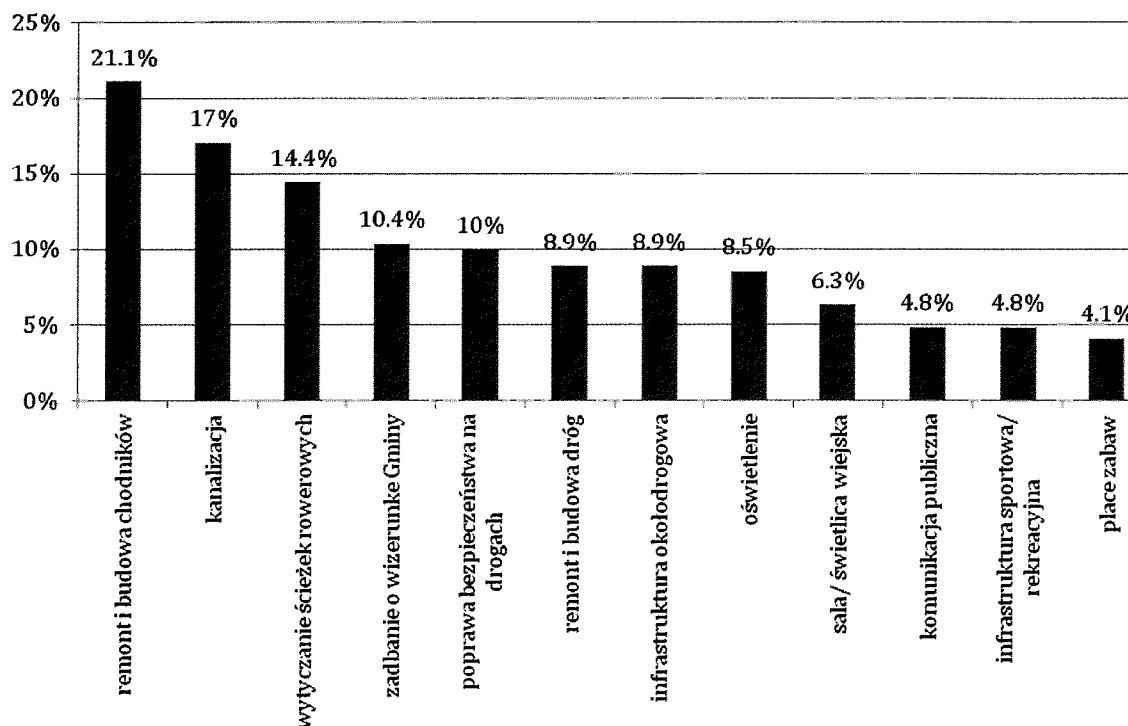
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Badani w odpowiedziach odnosili się najczęściej do działań związanych z rozwojem oferty spędzania wolnego czasu na terenie Gminy. Najwięcej odpowiedzi dotyczyło organizacji festynów/koncertów (9,3%), rozumianych także jako Dni Gminy, dożynki oraz obchody świąt. Respondenci zwracali także uwagę na rozbudowanie oferty aktywnego wypoczynku poprzez zajęcia i wydarzenia sportowe/ rekreacyjne (6,7%).

W badaniu wielokrotnie podkreślano potrzebę zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, z jednej strony poprzez zajęcia i wydarzenia sportowe i rekreacyjne (8%), a z drugiej pozaszkolne warsztaty rozwijające zainteresowania (6,7%). Potrzeba rozwijania zainteresowań i umiejętności dotyczy również dorosłych mieszkańców Gminy, na co wskazuje spore zainteresowanie darmowymi kursami i zajęciami (6%). Badani oczekiwali także poszerzenia wachlarza wydarzeń kulturalnych (5,6%), możliwości aktywnego spędzenia czasu (5,2%), a także przedsięwzięć integrujących mieszkańców i pobudzających działania obywatelskie (3,3%).

Ostatnie pytanie ankiety dotyczyło najważniejszych do przeprowadzenia inwestycji na terenie miejscowości zamieszkania badanego. Odpowiedzi przedstawiono na Wykresie 2.9.

Wykres 2.9. Najważniejsze działania inwestycyjne na terenie miejscowości zamieszkania badanego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W najbliższym otoczeniu miejsca zamieszkania badani oczekiwali poprawy warunków przemieszczania się, zarówno poprzez remont i budowę chodników (21%), budowę ścieżek rowerowych (14,4%) oraz remont i budowę dróg (9%). Pilną sprawą, pojawiającą się ponownie w tym kontekście, jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej (17%) oraz wodociągowej (3,7%) głównie ze względu na jakość dostarczanej wody. Badani wskazywali również na potrzebę poprawy bezpieczeństwa na drogach (10%) poprzez zastosowanie spowalniaczy, lepszego oznakowania oraz sygnalizacji świetlnej. W tym kontekście zwrócono także uwagę na braki w oświetleniu drogowym (8,5%).

2.1.5. Wywiady z opiniotwórczymi środowiskami w Gminie

W dniach 23 i 25 listopada 2015 roku odbyła się seria spotkań z mieszkańcami, radnymi i kierownikami jednostek gminnych w celu określenia diagnozy stanu Gminy w poszczególnych obszarach problemowych oraz identyfikacji kluczowych działań w perspektywie strategicznej i operacyjnej. W wyniku spotkań wyłoniono listę działań niezbędnych, w opinii ankietowanych, do prawidłowego funkcjonowania Gminy w przyszłości. Głosy, które padały podczas wywiadów, były często sprzeczne, co wynika z różnych oczekiwań, różnej percepcji problemów gminnych oraz zróżnicowania interesów własnych i grupowych. Powstała lista przedstawia najczęściej akcentowane oczekiwania. Lista ta, podzielona na obszary problemowe, wygląda następująco:

Zagospodarowanie przestrzenne:

- uporządkowanie funkcji przestrzennych,

Drogi i komunikacja:

- budowa obwodnicy Jaraczewa,
- poprawa stanu dróg powiatowych,

Infrastruktura techniczna, czystość, środowisko:

- poprawa jakości wody, wymiana rur azbestowych,
- kontynuacja rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej,
- dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozwój technologii niskoemisyjnych,
- budowa szybkiego internetu na terenie Gminy,

Gospodarka odpadami:

- organizacja punktu selektywnej zbiórki,

Gospodarka mieszkaniowa:

- budowa mieszkań socjalnych – ok. 5-10,

Kultura:

- poprawa oferty kulturalnej,
- budowa nowego obiektu GOK,

Oświata:

- budowa nowego budynku Przedszkola oraz przede wszystkim żłobka,
- budowa przyszkolnej infrastruktury sportowej,
- remonty i doposażenie placówek oświatowych,

Sport, rekreacja:

- rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej, zagospodarowanie brzegu zalewu,
- budowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych,

Zdrowie, pomoc społeczna:

- kontynuowanie dotychczasowych działań w sferze polityki społecznej,
- usuwanie barier architektonicznych,

Bezpieczeństwo:

- wyprowadzenie ruchu pojazdów tranzytowych poza Jaraczewo – budowa obwodnicy,

Mieszkańcy, aktywność społeczna:

- integracja mieszkańców, np. poprzez spotkania, festyny, organizację rajdów rowerowych,

Gospodarka:

- tworzenie planów i studium pod aktywizację gospodarczą,
- aktywna promocja Gminy,
- aktywne przyciąganie inwestorów,

Zarządzanie, organizacja UG:

- wdrożenie e-usług,
- poprawa komunikacji z mieszkańcami.

2.2. Analiza SWOT³

Analiza SWOT jest swego rodzaju pomostem między raportem o stanie Gminy a strategią jej rozwoju - zidentyfikowane silne i słabe strony oraz możliwości i zagrożenia są podsumowaniem obecnej sytuacji gminy, a jednocześnie wstępem do określenia perspektyw jej rozwoju, który powinien bazować na posiadanych własnych atutach oraz szansach, pojawiających się w otoczeniu.

Poniżej zaprezentowana analiza SWOT, w przypadku Gminy Jaraczewo, miała pogłębiony charakter – zarówno czynniki wewnętrzne (silne i słabe strony), jak i zewnętrzne (szanse i zagrożenia) zostały nie tylko wymienione (jak to ma miejsce w olbrzymiej większości strategii gminnych), ale dokonana została ich hierarchizacja w celu wykazania, które z nich będą miały najistotniejszy wpływ na przyszły rozwój Gminy. Została tu przeprowadzona krzyżowa analiza wzajemnego, potencjalnego oddziaływania poszczególnych czynników, których dodatni bądź ujemny wpływ może być potęgowany lub osłabiany poprzez wpływ innych czynników (np. wykorzystanie silnej strony może być osłabione przez negatywny wpływ zewnętrzny, a szansa zewnętrzna nie będzie mogła być wykorzystana z powodu wewnętrznych słabości).

Dzięki kwantyfikacji wpływu poszczególnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych na sytuację gminy, możliwa była konfrontacja łącznych wartości sił sprzyjających i utrudniających rozwój i w rezultacie wskazanie zalecanego charakteru strategii rozwoju Gminy Jaraczewo, adekwatnego dla jej pozycji strategicznej.

Jako dane wejściowe w analizie zostały wykorzystane wyniki przeprowadzonych wywiadów i badań ankietowych.

2.2.1. Analiza SWOT/TOWS – opis metody

Zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych jest klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- S – Strengths (atuty, silne strony),
- W – Weaknesses (problemy, słabości),
- O – Opportunities (szanse, możliwości),
- T – Threats (zagrożenia).

³ W teoretycznej części opracowania wykorzystano m.in. następujące materiały: T. Domański: *Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy*, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 2000; K. Obłój: *Strategia organizacji – W poszukiwaniu trwałej przewagi konkurencyjnej*, PWE, Warszawa 1998; E. Bończyk-Kucharczyk, K. Herbst, K. Chmura: *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, Polska Fundacja Promocji Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 1998.

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach rozwojowych. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

Wbrew powszechnym opiniom analiza silnych stron, słabości oraz szans i zagrożeń nie jest tylko narzędziem diagnostycznym, lecz na podstawie tej analizy rozwinęły się metody, pozwalające na wyznaczenie w usystematyzowany sposób opcji strategicznego działania organizacji (firmy, gminy). Jedną z takich metod, oferujących coś więcej, niż tylko ogólny kierunek działania, wyrażający się w stwierdzeniu „wzmacniaj silne strony, wykorzystując szanse i jednocześnie eliminuj słabe strony, omijając zagrożenia”, jest analiza SWOT/TOWS. Analiza ta składa się następujących etapów:

1) Wskazanie czynników determinujących rozwój gminy:

- Czynniki zewnętrzne względem wspólnoty: szanse i zagrożenia.
- Czynniki wewnętrzne: mocne i słabe strony gminy.

Aby, na podstawie wyników interakcji występujących w modelu SWOT/TOWS, można było wyciągać wnioski, dotyczące najbardziej efektywnego typu strategii w konkretnej konfiguracji gmina-otoczenie, przy wyznaczaniu silnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, niezbędne jest spełnienie jednego z dwóch warunków:

- istotność (waga) poszczególnych składników analizy SWOT dla rozwoju gminy musi być zbliżona,
- gdy spełnienie powyższego warunku jest niemożliwe, należy poszczególnym czynnikom przypisać wagi, określające ich istotność z punktu widzenia ich wpływu na możliwość rozwoju gminy.

2) Badanie relacji zachodzących między silnymi i słabymi stronami, a szansami i zagrożeniami w układach „od wewnątrz na zewnątrz” i „z zewnątrz do wewnątrz”:

- Macierz SWOT służy do badania wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne, co można sprowadzić do próby odpowiedzenia na pytania:
 - A- Czy silne strony pozwolą wykorzystać szanse, które mogą wystąpić?
 - B- Czy słabości nie pozwolą na wykorzystanie, mogących się pojawić, szans?
 - C- Czy silne strony pozwolą na przezwyciężenie, mogących wystąpić, zagrożeń?
 - D- Czy słabości wzmocnią siłę oddziaływania, mogących wystąpić, zagrożeń?

Macierz SWOT		Czynniki zewnętrzne	
		Szanse	Zagrożenia
Czynniki wewnętrzne	Silne strony	A	C
	Słabe strony	B	D

- Macierz TOWS odpowiada podejściu „z zewnątrz do wewnątrz”, gdzie wskazuje się odpowiedzi na pytania:
 - A- Czy szanse spotęgują silne strony?
 - B- Czy szanse pozwalają przezwyciężyć słabości?
 - C- Czy zagrożenia osłabiają silne strony?
 - D- Czy zagrożenia spotęgują występujące słabości?

Macierz TOWS		Czynniki wewnętrzne	
		Silne strony	Słabe strony
Czynniki Zewnętrzne	Szanse	A	B
	Zagrożenia	C	D

W tabelach SWOT oraz TOWS, na przecięciu odpowiedniego wiersza i kolumny, wstawiamy cyfrę, w zależności od powiązań pomiędzy rozpatrywaną parą czynników. Do określania siły zależności pomiędzy czynnikami można wykorzystać trzystopniową skalę liczbową: 0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność.

- Po zdefiniowaniu relacji, zachodzących między poszczególnymi elementami, sumujemy cyfry w kolumnach i wierszach. Dzięki temu otrzymujemy hierarchię zidentyfikowanych czynników w ramach każdej z grup – „silne strony”, „słabe strony”, „szanse”, „zagrożenia”, a więc odpowiedź na pytanie, które czynniki są najbardziej znaczące i wobec tego powinniśmy je w pierwszej kolejności brać pod uwagę przy planowaniu przyszłości gminy.
- Wyznaczenie (na podstawie wyników uzyskanych w poprzednim etapie) jednej z czterech strategii działania.

Zsumowanie wszystkich stwierdzonych interakcji (ćwiartka „A” z macierzy SWOT + ćwiartka „A” z macierzy TOWS, itd.) i porównanie uzyskanych sum otrzymanej macierzy wyborów strategicznych, pozwala znaleźć odniesienie sytuacji gminy (przez wskazanie ćwiartek dominujących i odpowiadających im postulowanym charakterów strategii rozwoju). Uzyskane wyniki są wpisywane do zestawienia zbiorczego, którego przykład przedstawiono poniżej.

Tabela 2.1. Macierz wyborów strategicznych SWOT

Macierz wyborów strategicznych	Silne strony	Słabe strony
Szanse	Strategia dynamiczna (inaczej: agresywna) (maxi - maxi)	Strategia konkurencji (mini - maxi)
	<i>Wykorzystanie okazji przy pomocy silnych stron</i>	<i>Przezwyciężanie słabości w celu wykorzystania okazji</i>
Zagrożenia	Strategia konserwatywna (maxi - mini)	Strategia defensywna (mini - mini)
	<i>Wykorzystanie mocnych stron, aby poradzić sobie z zagrożeniami lub żeby ich unikać</i>	<i>Rezygnacja z pewnych działań, przetrwanie</i>

2.2.2. Czynniki analizy SWOT/TOWS dla Gminy Jaraczewo

W przypadku Gminy Jaraczewo przygotowano dwa zestawienia czynników o charakterze wewnętrznym, czyli silnych i słabych stron:

- 1) Pierwsza, bardzo obszerna lista, zawiera kilkadziesiąt czynników, pogrupowanych w 4 głównych obszarach funkcjonalnych Gminy. Wstępna propozycja zestawienia została sporządzona przez konsultantów na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych i wywiadów. Następnie została ona zweryfikowana podczas spotkania z mieszkańcami oraz pracownikami Urzędu Miasta i Gminy i jednostek gminnych.

Lista ta przedstawia się następująco:

SILNE STRONY (ATUTY)

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna:

- bliskość dużych miast,
- atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze,
- dobry stan dróg w gminie,
- liczne instalacje fotowoltaiczne,

Finanse Gminy:

- racjonalna polityka budżetowa, unikanie nadmiernego zadłużenia,

Zarządzanie Gminą:

- sprawna administracja

Gospodarka, zatrudnienie i bezrobocie:

- niewysoka stopa bezrobocia,

Demografia i infrastruktura społeczna, kultura:

- duży potencjał intelektualny,
- relatywnie dobra baza edukacyjna,
- mało liczne klasy (większa koncentracja nauczyciela na uczniach),
- duża liczba świetlic wiejskich,
- duża aktywność mieszkańców, prężnie działające OSP i KGW,
- bezpieczeństwo mieszkańców.

SŁABE STRONY (PROBLEMY, POTRZEBY)

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna:

- położenie w znacznej odległości od autostrady,
- brak obwodnicy Jaraczewa,
- brak ścieżek rowerowych,
- słaba komunikacja publiczna,
- brak pełnego skanalizowania Gminy,
- brak pełnej sieci gazowej na obszarze Gminy,

- niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- niedostępność internetu szerokopasmowego dla gospodarstw indywidualnych.

Finanse gminy:

- niski udział dochodów własnych Gminy,
- niski udział wpływów podatku od nieruchomości,
- wysokie potrzeby inwestycyjne,
- szybko rosnące wydatki bieżące Gminy,
- napięcia budżetowe związane z koniecznością licznych inwestycji w infrastrukturę drogową, kanalizacyjną i oświatową,
- konieczność wydawania własnych środków ponad subwencję oświatową,

Gospodarka, zatrudnienie i bezrobocie:

- niska podaż komunalnych gruntów inwestycyjnych i duże potrzeby w zakresie ich uzbrajania,
- brak uzbrojenia gruntów inwestycyjnych,
- niski poziom środków na promocję gminy,
- brak właściwej oferty dla inwestorów,
- brak instytucjonalnego podejścia do inwestorów,
- niewielka liczba dużych pracodawców,
- wysokie bezrobocie wśród osób młodych,
- brak polityki aktywizującej inwestorów, brak aktywnego poszukiwania inwestorów,
- niska wydajność lokalnego rolnictwa,
- małe gospodarstwa rolne,
- brak rzemieślników,

Demografia i infrastruktura społeczna, kultura:

- problemy demograficzne – starzenie się społeczeństwa,
- emigracja zarobkowa,
- braki w zakresie infrastruktury żłobkowej,
- istotne braki w zakresie przyszkolonej infrastruktury sportowej,
- niewystarczające środki na pomoce dydaktyczne, wyposażenie sal i pracownię przedmiotowe,
- niedostateczna profilaktyka zdrowotna w szkołach,
- brak psychologa w szkołach,
- mała liczba imprez sportowych,
- niewystarczająca liczba punktów gastronomicznych i noclegowych,
- trudny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej,

- 2) Druga lista zawiera syntetyczne zestawienie najistotniejszych z w/w czynników i została sporządzona w drodze dyskusji z ekspertami. Konsultanci ocenili podany zestaw z wykorzystaniem 5 stopniowej skali. Dzięki zsumowaniu ocen powstała lista pokazująca hierarchię silnych i słabych stron Gminy. Hierarchia ta wygląda następująco:

SILNE STRONY (ATUTY)

- bliskość dużych miast,
- atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze,
- racjonalna polityka budżetowa,
- relatywnie dobra baza edukacyjna,
- sprawna administracja gminna,
- duża aktywność społeczna

SŁABE STRONY (PROBLEMY)

- niski udział dochodów własnych Gminy,
- wysokie bezrobocie wśród osób młodych,
- niska wydajność lokalnego rolnictwa,
- brak właściwej oferty dla inwestorów,
- wysokie potrzeby inwestycyjne,
- niewielka liczba dużych pracodawców.

Powyższa lista silnych i słabych stron posłużyła do zbadania relacji, zachodzących między nimi a zewnętrznymi szansami i zagrożeniami.

Zestawienie szans i zagrożeń, sporządzone w drodze uzgodnień w ramach prac zespołów roboczych, przedstawia się następująco:

SZANSE (MOŻLIWOŚCI)

- popularyzacja zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia,
- możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych, wsparcie grup producenckich,
- napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze,
- postępująca integracja mieszkańców,
- współpraca w ramach partnerstw międzygminnych,
- rozwój oddolnych inicjatyw społecznych.

ZAGROŻENIA

- ograniczone środki na finansowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego,
- małe zainteresowanie inwestorów ofertą Gminy,
- polityka Państwa ograniczająca dochody gminne,
- szybko rosnące wydatki infrastrukturalne i bieżące,
- emigracja mieszkańców,
- brak właściwej polityki promocji.

2.2.3. Macierz SWOT/TOWS dla Gminy Jaraczewo

Jak wcześniej wspomniano, w tabelach SWOT oraz TOWS, na przecięciu odpowiedniego wiersza i kolumny wstawiono cyfrę w zależności od powiązań pomiędzy rozpatrywaną parą elementów. Do określania siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową: 0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność. Po zdefiniowaniu relacji zachodzących między poszczególnymi elementami, zsumowano cyfry w kolumnach i wierszach.

1) Macierz SWOT - badanie wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne

Tabela 2.2. Wyniki macierzy SWOT

MACIERZ SWOT		Czynniki zewnętrzne														
		Szanse							Zagrożenia							
		Popularyzacja zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia	Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych, wsparcie grup producenckich	Napiływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze	Postępująca integracja mieszkańców	Współpraca w ramach partnerstw międzygminnych	Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych	Σ	Ograniczone środki na finansowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego	Małe zainteresowanie inwestorów ofertą Gminy	Polityka Państwa ograniczająca dochody gminne	Szybko rosnące wydatki infrastrukturalne i bieżące	Emigracje mieszkańców	Brak właściwej polityki promocji	Σ	ΣΣ
Silne strony	Bliskość dużych miast	2	1	2	2	1	2	10	2	2	0	1	2	2	9	19
	Atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze	2	2	1	0	0	0	5	1	1	0	2	2	1	7	12
	Racjonalna polityka budżetowa	0	2	2	0	1	1	6	2	2	2	2	1	1	10	16
	Sprawną administracją gminną	0	2	2	2	1	1	8	2	2	1	2	1	1	9	17
	Relatywnie dobra baza edukacyjna	1	2	2	2	2	2	11	1	0	1	0	2	0	4	15
	Duża aktywność społeczna	2	2	2	2	2	2	12	2	0	1	0	1	2	6	18
	Σ	7	11	11	8	7	8	52	10	7	5	7	9	7	45	97
Słabe strony	Niski udział dochodów własnych Gminy	0	2	2	0	1	1	6	2	1	1	2	0	2	8	14
	Wysokie bezrobocie wśród osób młodych	0	1	2	1	0	1	5	1	2	1	1	2	1	8	13
	Niska wydajność lokalnego rolnictwa	0	1	1	0	0	0	2	2	1	1	2	2	0	8	10
	Brak właściwej oferty dla inwestorów	0	1	2	1	1	1	6	2	2	0	0	2	2	8	14
	Wysokie potrzeby inwestycyjne	1	2	2	1	1	0	7	1	1	1	2	2	2	9	16
	Niewielka liczba dużych pracodawców	1	2	2	1	2	2	10	2	1	1	0	2	1	7	17
	Σ	2	9	11	4	5	5	36	10	8	5	7	10	8	48	84
	ΣΣ	9	20	22	12	12	13	88	20	15	10	14	19	15	93	181

2) Macierz TOWS - badanie wpływu czynników zewnętrznych na czynniki wewnętrzne

Tabela 2.3. Wyniki macierzy TOWS

MACIERZ TOWS		Czynniki wewnętrzne															
		Silne strony							Słabe strony								
		Bliiskość dużych miast	Atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze	Racjonalna polityka budżetowa	Sprawna administracja gminna	Relatywnie dobra baza edukacyjna	Duża aktywność społeczna	Σ	Niski udział dochodów własnych Gminy	Wysokie bezrobocie wśród osób młodych	Niska wydajność lokalnego rolnictwa	Brak właściwej oferty dla inwestorów	Wysokie potrzeby inwestycyjne	Niewielka liczba dużych pracodawców	Σ	ΣΣ	
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Popularyzacja zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia	2	2	0	0	1	1	6	1	1	1	0	0	1	4	10
		Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych, wsparcie grup producenckich	2	2	2	2	2	2	12	2	2	2	1	2	2	11	23
		Napiływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze	2	2	2	2	2	1	11	2	2	1	2	2	2	11	22
		Postępująca integracja mieszkańców	1	0	1	1	2	2	7	0	1	0	0	0	1	2	9
		Współpraca w ramach partnerstw międzygminnych	1	0	1	2	1	2	7	1	1	0	2	1	1	6	13
		Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych	1	1	1	2	2	2	9	1	2	0	2	1	2	8	17
		Σ	9	7	7	9	10	10	52	7	9	4	7	6	9	42	94
	Zagrożenia	Ograniczone środki na finansowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego	1	1	2	2	1	1	8	1	2	1	2	1	2	9	17
		Małe zainteresowanie inwestorów ofertą Gminy	1	1	2	2	0	1	7	2	2	1	2	1	1	9	16
		Polityka Państwa ograniczająca dochody gminne	0	0	2	1	1	0	4	2	1	1	1	2	1	8	12
Szybko rosnące wydatki infrastrukturalne i bieżące		1	1	2	2	1	1	8	1	1	1	2	2	1	8	16	
Emigracje mieszkańców		0	0	1	1	1	2	5	0	2	2	1	1	2	8	13	
Brak właściwej polityki promocji		2	2	1	1	0	0	6	1	0	0	2	1	2	6	12	
Σ		5	5	10	9	4	5	38	7	8	6	10	8	9	48	86	
ΣΣ	14	12	17	18	14	15	90	14	17	10	17	14	18	90	180		

Źródło: Opracowanie własne

3) Hierarchizacja czynników wewnętrznych i zewnętrznych

Zsumowanie wartości, nadanych poszczególnym silnym i słabym stronom oraz szansom i zagrożeniom pozwoliło na określenie hierarchii czynników z punktu widzenia ich wpływu na przyszły rozwój gminy. Hierarchia ta jest następująca:

SILNE STRONY (ATUTY)

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Bliskość dużych miast	19
2	Duża aktywność społeczna	18
3	Sprawna administracja gminna	17

4	Racjonalna polityka budżetowa	16
5	Relatywnie dobra baza edukacyjna	15
6	Atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze	12

SŁABE STRONY (PROBLEMY)

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Niewielka liczba dużych pracodawców	17
2	Wysokie potrzeby inwestycyjne	16
3	Brak właściwej oferty dla inwestorów	14
4	Niski udział dochodów własnych Gminy	14
5	Wysokie bezrobocie wśród osób młodych	13
6	Niska wydajność lokalnego rolnictwa	10

SZANSE (MOŻLIWOŚCI)

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych, wsparcie grup producenckich	23
2	Napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze	22
3	Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych	17
4	Współpraca w ramach partnerstw międzygminnych	13
5	Popularyzacja zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia	10
6	Postępująca integracja mieszkańców	9

ZAGROŻENIA

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Ograniczone środki na finansowanie rozwoju społeczno-ekonomicznego	17
2	Małe zainteresowanie inwestorów ofertą Gminy	16
3	Szybko rosnące wydatki infrastrukturalne i bieżące	16
4	Emigracje mieszkańców	13
5	Polityka Państwa ograniczająca dochody gminne	12
6	Brak właściwej polityki promocji	12

Z przedstawionych wyżej danych wynika, że:

- Największe atuty Gminy Jaraczewo to:
 - bliskość dużych miast – sąsiedztwo aglomeracji poznańskiej, Kalisza czy Konina stwarzają szanse rozwoju dla Gminy,
 - duża aktywność społeczna – wysoka jakość kapitału społecznego zawsze jest gwarantem sukcesu,
 - sprawna administracja gminna – sprawne władze są w stanie poradzić sobie z największymi problemami rozwojowymi.
- Jeżeli chodzi o słabe strony (problemy), to wynikają one przede wszystkim z niskiego rozwoju gospodarczego obszaru oraz rolniczego charakteru. Na obszarze Gminy nie ma zbyt wielu dużych producentów, którzy z jednej strony oferowaliby wiele miejsc pracy, z drugiej strony byli źródłem wysokich i stałych dochodów budżetowych. Gmina ma duże potrzeby inwestycyjne, jednocześnie brak jest właściwej oferty dla inwestorów, instytucjonalnego podejścia do obsługi inwestorów, a przede wszystkim właściwej i intensywnej promocji Gminy, co mogłoby skłonić firmy do założenia siedziby i prowadzenia działalności gospodarczej. Niski udział dochodów własnych powoduje silne uzależnienie samorządu od subwencji i dotacji, co nie sprzyja aktywnej polityce przyciągania inwestorów. Niezwykle ważne zatem jest systemowe podejście do przezwyciężenia problemów, związanych z lokalnym rynkiem pracy i aktywnością mieszkańców. Krzyżują się tutaj kwestie zagospodarowania przestrzennego, zachęt dla inwestorów, promocji i kapitału społecznego oraz edukacji.
- Analiza zewnętrznych szans rozwojowych gminy prowadzi do następujących wniosków: najbardziej oczekiwaną szansą jest możliwość pozyskania środków finansowych, w szczególności środków Unii Europejskiej z nowej perspektywy finansowej 2014-2020. Ponadto równie ważny jest napływ zewnętrznego kapitału, nie tylko jednak w postaci środków pomocowych, ale przede wszystkim kapitału prywatnego, tworzącego miejsca pracy. Napływ takiego kapitału jest możliwy – gmina dysponuje potencjałem ludnościowym, intelektualnym, właściwą przestrzenią. Konieczne jest dotarcie do inwestorów i przekonanie ich, że warto zaryzykować rozpoczęcie działalności gospodarczej na terenie Gminy. Wsparcie finansowe, w szczególności w obszarze gospodarki niskoemisyjnej, może zaowocować rozpoczęciem działalności gospodarczej przez wielu mieszkańców i tym samym uniezależnieniem się od podlegających wahaniom pogodowym dochodom z rolnictwa. Kilka instalacji fotowoltaicznych jest już na obszarze Gminy a korzystne uwarunkowania prawne i wsparcie finansowe mogłoby zdynamizować proces powstawania nowych urządzeń i instalacji OZE oraz podnieść siłę nabywczą gospodarstw domowych. Inne szanse zyskały znacznie mniejsze uznanie w ocenie mieszkańców.
- W przypadku zewnętrznych zagrożeń konieczne jest przedsięwzięcie wszelkich działań, które nie dopuszczą do odcięcia samorządowi źródeł finansowania rozwoju społeczno-gospodarczego. To najważniejsze zagrożenie, które, w przypadku braku inwestorów zewnętrznych oraz niskiej absorpcji środków pomocowych, może poważnie ograniczyć rozwój Gminy. Ważne jest również dążenie do realizacji strategii i wynikających z niej zapisów – w trakcie diagnozy Gminy i następnie analizy strategicznej wyróżniono szereg działań, które muszą być podjęte w celu optymalizacji możliwości rozwojowych Gminy – brak realizacji zaplanowanych działań może negatywnie wpłynąć na dalszy rozwój – konieczność finansowania szybko rosnących bieżących wydatków stwarza zagrożenie dla fundamentów dalszego rozwoju Gminy; istotnym problemem może być również niska

zainteresowanie ofertą inwestycyjną Gminy – znaczna poprawa infrastruktury drogowej w Polsce sprawiła, że wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych powstał szereg atrakcyjnych dla inwestorów gruntów i panuje wysoka konkurencja o pozyskanie inwestorów, a ponadto aktywność inwestorską osłabił światowy kryzys gospodarczy – stąd Gmina musi należycie zadbać o perfekcyjne przygotowanie oferty, a następnie skuteczne jej wypromowanie.

4) Wyniki analiz SWOT i TOWS

Dla Gminy Jaraczewo macierze SWOT, TOWS oraz macierz wyborów strategicznych przyjmują następującą postać (w tabelach wpisano uzyskane sumy interakcji pomiędzy poszczególnymi czynnikami):

Macierz SWOT		Czynniki zewnętrzne	
		Szanse	Zagrożenia
Czynniki wewnętrzne	Silne strony	52	45
	Słabe strony	36	48

Macierz TOWS		Czynniki wewnętrzne	
		Silne strony	Słabe strony
Czynniki zewnętrzne	Szanse	52	42
	Zagrożenia	38	48

Macierz wyborów strategicznych	Silne strony	Słabe strony
Szanse	104	78
Zagrożenia	83	96

Powyższe wyniki wskazują na to, że:

- posiadane przez Gminę silne strony są w stanie w większym stopniu wykorzystać pojawiające się w otoczeniu szanse, niż przeciwdziałać zagrożeniom,
- z kolei słabości bardziej wpływają na pogłębienie zagrożeń niż osłabienie szans,
- bardzo pozytywne jest to, że zewnętrzne możliwości w zdecydowany sposób powinny spotęgować atuty, w mniejszym stopniu pozwolą wyeliminować, bądź zminimalizować słabości,
- wreszcie zagrożenia zdecydowanie bardziej wpływają na słabości (potęgując je), niż na silne strony (osłabiając je).

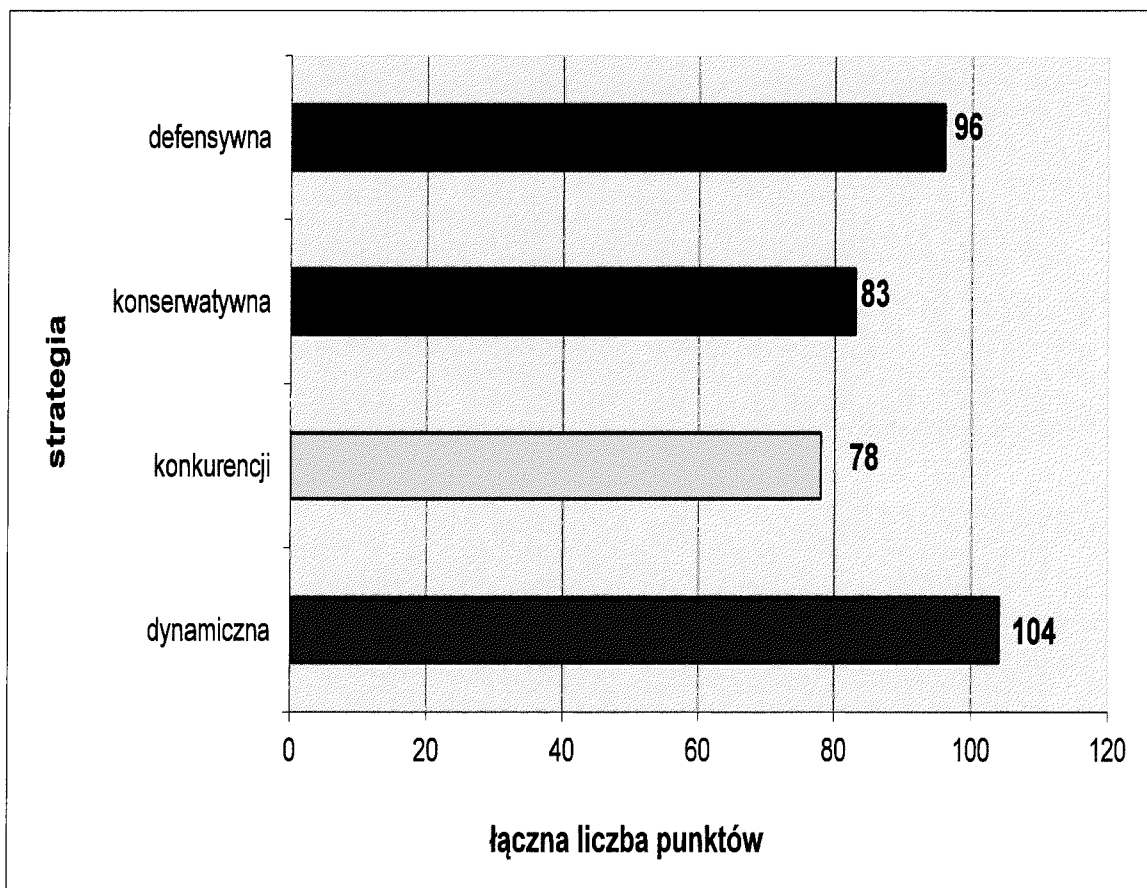
Generalnie najwięcej punktów zdobyła najbardziej korzystna relacja: „silne strony – szanse / szanse – silne strony”, co tworzy doskonale podwaliny pod zdecydowany, dynamiczny rozwój gminy, bowiem:

- silne strony górują nad słabościami,
- szanse górują nad zagrożeniami.

Gmina musi jednak bardzo uważać, gdyż przewaga relacji silnych stron-szans jest nieduża w stosunku do relacji zagrożenia-słabe strony.

Poniższy wykres obrazuje porównanie wartości poszczególnych ćwiartek macierzy wyborów strategicznych dla Gminy Jaraczewo w odniesieniu do rodzajów postulowanych strategii:

Wykres 2.10. Wartości punktowe dla poszczególnych rodzajów strategii

Źródło: Opracowanie własne

2.2.4. Wybór kierunków strategii rozwoju Gminy Jaraczewo

Na podstawie analizy SWOT/TOWS można jednoznacznie wskazać dominujący charakter strategii rozwoju, adekwatny dla pozycji strategicznej Gminy Jaraczewo.

Najwięcej punktów przyznano strategii dynamicznej (inaczej: ofensywnej, agresywnej), która winna za cel wskazywać maksymalizację aktywności Gminy. Fakt przyznania najwyższej wagi temu typowi strategii winien zatem wymuszać na władzach lokalnych troskę o maksymalne wykorzystanie efektu synergii, występującego między silnymi stronami Gminy i szansami generowanymi przez otoczenie. W szczególności dotyczy to korelacji kumulowania się takich silnych stron i szans, jak (Tabela 4):

Tabela 2.4. Silne strony i szanse w strategii dynamicznej

STRATEGIA DYNAMICZNA	
Silne strony	Szanse
• Bliskość dużych miast • Duża aktywność społeczna • Sprawna administracja gminna • Racjonalna polityka budżetowa • Relatywnie dobra baza edukacyjna • Atrakcyjność środowiska naturalnego i walory przyrodnicze	• Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych, wsparcie grup producenckich • Napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze • Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych • Współpraca w ramach partnerstw międzygminnych • Popularyzacja zdrowego żywienia i zdrowego trybu życia • Postępująca integracja mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Zaprezentowane wyżej wyniki analizy sytuacji Gminy, przeprowadzonej z udziałem jej mieszkańców, przy decydującym udziale ekspertów, stały się podstawą procesu planistycznego, bowiem wewnętrzne atuty i pojawiające się w otoczeniu szanse są tymi elementami, na których należy bazować, planując dalszy rozwój Gminy. Jednocześnie należy pamiętać, że usunięcie bądź zniwelowanie wewnętrznych braków i problemów oraz zewnętrznych zagrożeń to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy, wyeksponowanych w szczególności w wizji i misji Gminy.

3. WIZJA I MISJA GMINY

3.1. Wizja gminy

Wizja gminy określa pożądany przez mieszkańców obraz (wizerunek gminy) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem” gminy, pokazującym, **jak powinna ona docelowo wyglądać**, jakie funkcje spełniać.

Wizja Gminy Jaraczewo jest następująca:

Jesteśmy Gminą położoną w sąsiedztwie aglomeracji poznańskiej, zamieszkałą przez zintegrowane i wykształcone społeczeństwo, dbającą o wysoką jakość życia oraz trwały i zrównoważony wzrost społeczno-gospodarczy

Określony w wizji stan docelowy naszej Gminy – miejsce o wysokiej jakości życia i zrównoważonym rozwoju społeczno-gospodarczym – pragniemy zapewnić poprzez:

- podnoszenie potencjału gospodarki i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- dbanie o wszechstronny rozwój infrastruktury determinującej komfort i jakość życia mieszkańców,
 - podnoszenie jakości kapitału ludzkiego i społecznego,
 - ochronę środowiska naturalnego i dziedzictwa lokalnego.

Powyższa wizja wskazuje na to, że mieszkańcy Gminy Jaraczewo dążą do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, a więc takiego, który zapewnia równowagę pomiędzy efektami i kosztami zmian społecznych, gospodarczych i środowiskowych, a przede wszystkim zachowanie środowiska w niepogorszonym stanie dla przyszłych pokoleń. Tworzenie miejsc pracy jest priorytetem, ale musi ono wynikać z procesów, które nie powodują zagrożeń dla środowiska. Gmina ma rolniczy charakter i chce ten charakter zachować, co nie wyklucza jednak rozwoju gospodarczego opartego na lokalnej przedsiębiorczości i lokowaniu przedsiębiorstw produkujących w technologiach przyjaznych środowisku bądź też świadczących szeroko rozumiane usługi. Priorytetem jest także wysoki kapitał intelektualny i społeczny, czyli wykształcone i zintegrowane, aktywne, obywatelskie społeczeństwo. Mieszkańcy oczekują zatem, że władze uczynią wszystko, co możliwe, aby dalej integrować lokalną społeczność, dbać o wszechstronny rozwój intelektualny i kulturalny, ale przede wszystkim o rozwój gospodarczy podległego obszaru. Ważne jest, aby powstrzymać odpływ mieszkańców, w szczególności młodzieży, a także tworzyć im na miejscu warunki rozwoju. Zarówno w ankietach, jak i na wszystkich spotkaniach strategicznych, podkreślano priorytety gospodarcze – tworzenie miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości, pozyskanie inwestorów - to podstawowe zadania w sferze gospodarczej. Nowe miejsca pracy, w połączeniu z zachowaniem wysokich walorów przyrodniczych

obszaru i poprawą estetyki Gminy, będą ważnym elementem komfortu życia i zadowolenia mieszkańców.

3.2. Misja rozwoju Gminy

Misja określa, jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne, planowane kierunki działania samorządu, jest także najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Na podstawie analizy atutów oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę zidentyfikowane zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy, sformułowano następującą deklarację:

Chcemy być przykładem w zakresie podnoszenia potencjału gospodarczego Gminy, zapewnienia komfortu życia z jednoczesną dbałością o kwestie społeczne i środowiskowe.

Tak sformułowana misja określa priorytety mieszkańców – komfort życia oraz zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy. Gmina ma rolniczy charakter, nie posiada dużych zakładów przemysłowych, jest położona w sąsiedztwie aglomeracji poznańskiej, dużych miast (Poznań, Kalisz, Konin) silnie oddziałujących na jej obszar. Stąd ma dobrą bazę do rozwoju gospodarczego, budowy silnego, zintegrowanego i wykształconego społeczeństwa, które wie jak zadbać o wysoką jakość życia i komfort zamieszkania. Skuteczne działania w zakresie łączenia rozwoju gospodarczego i społecznego powinny przynieść nie tylko satysfakcję mieszkańców i władarzy Gminy, ale także zainteresowanie inwestorów i przedstawicieli sąsiadujących społeczności.

Należy zwrócić uwagę na to, że przedstawione wyżej, główne kierunki działania doskonale wpisują się w zaproponowaną w poprzednim rozdziale strategię dynamiczną, bazującą na wewnętrznych atutach i wykorzystującą pojawiające się w otoczeniu szanse.

4. CELE STRATEGICZNE

W rezultacie przeprowadzonych badań ankietowych, wywiadów z opiniotwórczymi mieszkańcami gminy oraz konsultacji z szerokim gronem pracowników Urzędu Miasta i Gminy i podległych jednostek, radnych oraz przedstawicieli innych instytucji, sformułowano trzy strategiczne cele rozwoju Gminy Jaraczewo. Bazują one na zidentyfikowanych wcześniej uwarunkowaniach rozwojowych Gminy (a więc przede wszystkim posiadanych wewnętrznych atutach i pojawiających się w otoczeniu szansach, ale także uwzględniając najistotniejsze wewnętrzne problemy i zewnętrzne zagrożenia) i wytyczają główne kierunki jej dalszego rozwoju. Realizacja celów, w perspektywie objętej niniejszym planem, powinna w znacznym stopniu przybliżyć osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji.

Strategiczne cele rozwoju gminy są następujące:

- 1. Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy*
- 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego*
- 3. Zwiększenie dostępności usług społecznych*

Cele te bezpośrednio nawiązują do wizji i misji rozwoju Gminy. Do ich osiągnięcia będzie prowadziła realizacja konkretnych projektów strategicznych, szczególnie tych związanych z poprawą infrastruktury technicznej i społecznej oraz działań służących ochronie środowiska. Tym samym będzie następowało stopniowe, konsekwentne przybliżanie się do osiągnięcia pożądanego statusu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji. Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców - przedstawicieli społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko ogólnym zestawieniem mało realnych do zrealizowania życzeń, lecz dokumentem zawierającym listę zadań do wykonania i określającym czas ich realizacji, listę, która od momentu zatwierdzenia przez Radę Miasta i Gminy, stanie się podstawą pracy wszystkich pracowników samorządu. Należy pamiętać, że w strategii znajdują się nie tylko działania, na które Urząd Miasta i Gminy ma bezpośredni wpływ i może je bezpośrednio realizować, ale także takie, które są tylko pośrednio zależne od woli władz gminnych albo nawet całkowicie niezależne. Strategia obejmuje bowiem wszystkie te kwestie, które powinny być realizowane na terenie Gminy bez względu na to, kto będzie je realizował. Stopień realizacji zatem wszystkich zapisanych działań i projektów zależeć będzie od szeregu czynników, na które władze gminny mogą mieć ograniczony wpływ.

Uzasadnienie wyboru powyższych celów jest następujące:

Cel strategiczny nr 1

Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy

Dla mieszkańców Gminy Jaraczewo ważnym wyznacznikiem rozwoju jest sytuacja gospodarcza. Podniesienie potencjału gospodarczego Gminy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną

dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Należy przy tym podkreślić, iż samorząd lokalny nie dysponuje – zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych – narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie Gminy. Nie oznacza to jednak, że nie może on pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce i na rynku pracy.

Jaraczewo to Gmina o rolniczym charakterze, położona jednak w pobliżu aglomeracji poznańskiej oraz dużych miast (Poznań, Kalisz, Konin), która silnie na nią oddziałują. Mieszkańcy niekoniecznie chcą na swoim terenie obecności dużych zakładów przemysłowych, które zmieniłyby całkowicie charakter lokalnej gospodarki, szczególnie takich, które negatywnie wpłynęłyby na stan środowiska naturalnego. Żyją w miejscu atrakcyjnym i spokojnym, co oznacza przede wszystkim preferencje dla drobnej przedsiębiorczości. Nie oznacza to jednak, że więksi inwestorzy nie są mile widziani. Wprost przeciwnie, samorząd ma zamiar zrobić wszystko, co możliwe, aby pozyskać nowych inwestorów, którzy stworzą w Gminie miejsca pracy i zahamują odpływ ludności, w szczególności ludzi młodych. Pozyskać inwestora nie jest łatwo w obecnym czasie, w obliczu silnej konkurencji ze strony innych gmin położonych wzdłuż oddanych do użytku autostrad i dróg ekspresowych. Stąd bardzo ważne jest przygotowanie optymalnej oferty dla inwestorów i przyłożenie dużej wagi do ich obsługi. Inwestorzy dają miejsca pracy dla miejscowej ludności, ale przede wszystkim zapewniają wpływy do budżetu lokalnego. Mieszkańcy oczekują nowych miejsc pracy, aby w szczególności ograniczyć bezrobocie wśród osób młodych, ale nie w każdym sektorze. Ponieważ w Gminie brak jest większych zakładów przemysłowych, a jednym z priorytetów rozwoju jest rolnictwo, stąd najbardziej oczekiwani pracodawcy to przedstawiciele branż usługowych, bądź związanych z obsługą rolnictwa. Wysokim potencjałem charakteryzuje się także branża turystyczna i rekreacyjna. Gmina znajduje się blisko dużych miast, jednocześnie jest atrakcyjna przyrodniczo i krajobrazowo, co może tworzyć popyt na tzw. turystykę weekendową. Wśród projektów w ramach tego celu strategicznego będą musiały znaleźć się kwestie zagospodarowania przestrzennego, atrakcyjność inwestycyjna, rozwój drobnej przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu.

Cel strategiczny nr 2

Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego

Podstawowym oczekiwaniem mieszkańców w stosunku do każdego samorządu są jego aktywne działania, mające na celu poprawę obecnego standardu życia w Gminie. Zmiany polityczno-społeczne, zainicjowane w naszym kraju w 1989 roku, stworzyły możliwość swobodnego podróżowania, a co za tym idzie, zaobserwowania poziomu życia w krajach rozwiniętych i możliwości porównania z miejscowymi uwarunkowaniami. Jakkolwiek Polska zrobiła ogromny skok cywilizacyjny i znacznie poprawiła jakość infrastruktury, to wciąż wypadamy mniej korzystnie od najbogatszych krajów europejskich. Chociaż, biorąc pod uwagę krótki okres rozwoju Polski w demokratycznym ustroju, trudno nam się porównywać z najbogatszymi krajami budującymi swój dobrobyt od wielu dziesięcioleci, to ludzie zazwyczaj oczekują standardów życia zbliżonych do poziomu naszych najbogatszych sąsiadów.

Mieszkańcy Gminy Jaraczewo oczekują, że władze samorządowe będą prowadzić politykę, zmierzającą do poprawy stanu infrastruktury technicznej oraz do działań związanych z ochroną środowiska, co przekłada się wprost na deklarowany w wizji rozwoju komfort życia i warunki do zrównoważonego rozwoju. W ramach celu znalazły się nie tylko kwestie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i drogowej, ale również gospodarki mieszkaniowej i ochrony środowiska. Okres ostatnich dwudziestu pięciu lat to czas niezaprzeczalnych, pozytywnych przemian, co w ogromnej mierze można zaobserwować na terenie Gminy Jaraczewo. Na większości terenów Gminy problem wyposażenia gospodarstw domowych w podstawowe elementy infrastruktury technicznej przestał już właściwie istnieć. Mimo tych postępów, do zrobienia pozostało jeszcze wiele. Pełna infrastruktura oznacza bowiem nie tylko uzbrojenie w niezbędne media (woda, kanalizacja, prąd), ale obecnie – zdaniem mieszkańców – przede wszystkim gęstą i o dobrej jakości sieć dróg, umożliwiającą nie tylko sprawne poruszanie się prywatnymi pojazdami, ale także funkcjonowanie komunikacji publicznej.

Pełne wyposażenie Gminy w infrastrukturę techniczną, to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek rozwoju gospodarczego. Należy także podkreślić, że inwestycje w dziedzinie infrastruktury technicznej oznaczają poprawę stanu środowiska naturalnego, a więc życie w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu, co w oczywisty sposób wpływa na zwiększenie atrakcyjności danego terenu dla potencjalnych nowych inwestorów i mieszkańców.

Mimo że w ostatnich latach Gmina zainwestowała dużo środków w infrastrukturę techniczną, to nadal istnieją duże potrzeby w tym zakresie – w zdecydowanej większości w sferze infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie) oraz gospodarki wodno-ściekowej. Ankietowani mieszkańcy często wskazywali konieczność budowy ścieżek rowerowych, remonty i budowę dróg, jako najważniejsze działania do przeprowadzenia w Gminie. W dalszej kolejności były to gospodarka ściekowa, gospodarka wodociągowa (w szczególności jakość wody), chodniki, a więc wszystkie działania związane z infrastrukturą techniczną. Brakuje także mieszkań socjalnych. Jednym z ważniejszych oczekiwań są także kwestie związane z rozwojem gospodarki niskoemisyjnej.

Cel strategiczny nr 3

Zwiększenie dostępności usług społecznych

Mieszkańcy oczekują przede wszystkim dużego komfortu bytu, godnego życia, zgodnego z ekonomicznymi aspiracjami, do czego konieczne są miejsca pracy. Jak już wcześniej wspomniano, mieszkańcom zależy na zrównoważonym rozwoju społeczno-gospodarczym, co oznacza nacisk także na kwestie społeczne i środowiskowe. Mieści się w ramach tego także niezwykle istotna kwestia dostępności usług społecznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja.

Gmina zainwestowała dużo w rozwój infrastruktury społecznej, która jest postrzegana jako relatywnie dobra, w szczególności w obszarze oświaty. Jednakże wyniki przeprowadzonych badań ankietowych, analiz i dyskusji wskazują na to, że społeczność lokalna oczekuje dalszego poszerzenia zakresu i poprawy poziomu świadczenia tej grupy usług. Dotyczą one w pierwszej kolejności budowy i rozbudowy przyszkolnych obiektów sportowych, następnie budowy i rozbudowy pozostałej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej.

Jedną z ważniejszych kwestii, podnoszonych w trakcie prac strategicznych, było także budowanie kapitału społecznego, a więc działania związane z pogłębianiem integracji społeczności lokalnej, wspieraniem organizacji pozarządowych, tworzeniem społeczeństwa obywatelskiego, charakteryzującego się aktywnością i zdolnością do samoorganizacji oraz określania i osiągania wyznaczonych celów bez impulsu ze strony władz samorządowych. Wyrazem tworzenia się takiego społeczeństwa jest nie tylko tworzenie się inicjatyw oddolnych, ale również oczekiwanie dobrej komunikacji z władzami samorządowymi oraz sprawnego zarządzania.

Wyeliminowanie zidentyfikowanych braków i problemów przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

Jak zaznaczono we wstępnej części tego dokumentu, przedstawiając strukturę strategii, cele strategiczne grupują poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jej wizji. Z kolei programy strategiczne są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działaniami samorządu. Projekty realizacyjne to już konkretne przedsięwzięcia, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii.

5. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE

5.1. Założenia i kryteria wyboru programów i projektów strategicznych

Podczas sporządzania listy programów i projektów strategicznych kierowano się poniższymi założeniami:

- 1) Wybrane proponowane projekty spełniają najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, wyrażone w treści celów strategicznych, takie jak:
 - zapewnienie dogodnych i bezpiecznych warunków życia na terenie Gminy,
 - zapewnienie bytowania w uporządkowanym i dobrze zarządzanym otoczeniu,
 - wspieranie rozwoju gospodarczego,
 - wspieranie rozwoju osobistego mieszkańców i zapewnienie dobrych warunków do odpoczynku.
- 2) Wybrane projekty mogą być związane z obligatoryjnymi, bieżącymi zadaniami samorządu, ale nie ograniczają się tylko do takich zadań.

Zaproponowane zostały również kryteria, które automatycznie predysponowały projekt do włączenia do strategii:

- projekt wpisuje się w strategię województwa wielkopolskiego,
- projekt jest już rozpoczęty.

W procesie doboru projektów strategicznych jego uczestnicy zastanawiali się, jakie są realne szanse na wdrożenie zgłaszanych pomysłów - jakie działania mogą decydować o tym, że przedsięwzięcie uda się wykonać, a czego już na etapie planowania należy się wystrzegać, by nie dopuścić do niepowodzenia.

5.2. Zestawienie programów i projektów strategicznych

Poniżej przedstawiono zestawienie programów i projektów strategicznych:

Cel strategiczny 1. Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy

Program 1. Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy

- Projekt 1.1. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego wraz z uporządkowaniem funkcji gospodarczych
- Projekt 1.2. Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy
- Projekt 1.3. Rozwój drobnej przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu
- Projekt 1.4. Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego

Program 2. Usprawnienie zarządzania Gminą

- Projekt 2.1. Poprawa funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy
- Projekt 2.2. Budowanie pozytywnego wizerunku i promocja Gminy

Cel strategiczny 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego

Program 3. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Projekt 3.1. Poprawa gospodarki wodnej

Projekt 3.2. Poprawa działania systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej

Program 4. Poprawa stanu infrastruktury drogowej

Projekt 4.1. Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej

Projekt 4.2. Poprawa infrastruktury drogowej innych zarządców dróg

Projekt 4.3. Usuwanie barier architektonicznych

Program 5. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Projekt 5.1. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej

Projekt 5.2. Porządkowanie gospodarki odpadami

Projekt 5.3. Ograniczanie źródeł zanieczyszczeń na terenie Gminy

Projekt 5.4. Ochrona krajobrazu i promocja postaw ekologicznych

Program 6. Rozwój komunalnej gospodarki mieszkaniowej oraz rewitalizacja Gminy

Projekt 6.1. Budowa obiektów socjalnych

Projekt 6.2. Poprawa infrastruktury budynków komunalnych

Projekt 6.3. Rewitalizacja obszarów problemowych

Cel strategiczny 3. Zwiększanie dostępności usług społecznych

Program 7. Poprawa infrastruktury edukacyjnej

Projekt 7.1. Rozwój infrastruktury żłobkowo-przedszkolnej

Projekt 7.2. Poprawa infrastruktury placówek oświatowych

Projekt 7.3. Rozbudowa przyszkolnej infrastruktury sportowej

Program 8. Utrwalanie dziedzictwa kulturowego

Projekt 8.1. Wzbogacenie oferty kulturalnej

Projekt 8.2. Ochrona dziedzictwa kultury

Program 9. Wspieranie rozwoju sportu i rekreacji

Projekt 9.1. Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Projekt 9.2. Wspieranie działań na rzecz sportu masowego

Program 10. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i systemu pomocy społecznej

Projekt 10.1. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej:

Projekt 10.2. Rozwój systemu pomocy społecznej

Program 11. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Projekt 11.1. Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy

Projekt 11.2. Wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych

Program 12. Podnoszenie jakości kapitału społecznego

Projekt 12.1. Wspieranie aktywności i integracji społecznej

5.3. Zakres czasowy planowanych przedsięwzięć

Planowane projekty mają różny zakres czasowy – autorzy, planując realizację przedsięwzięć, starali się brać pod uwagę skalę potrzeb i możliwości budżetowe gminy. Jednak każdy projekt składa się z kilku zadań, często o charakterze „ciągłym”, więc zakres czasowy większości projektów obejmuje cały okres realizacji strategii 2016-2026. Poniżej został przedstawiony zbiorczy plan realizacji poszczególnych projektów w okresie obowiązywania strategii.

Tabela 5.1. Zakres czasowy projektów strategicznych

Numer projektu	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.1.											
1.2.											
1.3.											
1.4.											
2.1.											
2.2.											
3.1.											
3.2.											
4.1.											
4.2.											
4.3.											
5.1.											
5.2.											
5.3.											
5.4.											
6.1.											
6.2.											
6.3.											
7.1.											
7.2.											
7.3.											
8.1.											
8.2.											
9.1.											
9.2.											
10.1.											
10.2.											
11.1.											
11.2.											

12.1.

Źródło: Opracowanie własne

5.4. Prezentacja i uzasadnienie programów i projektów strategicznych

Poniżej krótko scharakteryzowano poszczególne programy i projekty strategiczne oraz uzasadniono potrzebę ich realizacji. Szczegóły, dotyczące projektów strategicznych, przedstawiono na tzw. kartach projektów w Załączniku nr 1. Jak już wcześniej zaznaczono, projekty obejmują wszystkie działania, które powinny zostać podjęte na terenie Gminy bez względu na podmiot realizujący te działania.

Cel strategiczny nr 1

Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy

Program 1. Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy

Samorządy w Polsce samodzielnie ponoszą odpowiedzialność za rozwój gospodarczy i rozwój przedsiębiorczości, co jest wyrazem ich samodzielności. Na podstawie właściwości ustawowych samorządy mogą kreować przestrzeń gospodarczą w sposób zapewniający maksymalizację uzyskiwanych korzyści odbiorców usług tworzonych przed podmioty gminne. Politykę rozwoju gospodarczego gminy można ująć w następujących aspektach:

- kreowanie lokalnych zasobów wytwórczych poprzez stwarzanie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- zarządzanie infrastrukturą w celu ułatwienia nawiązywania stosunków gospodarczych,
- zarządzanie kapitałem ludzkim jako szczególnym czynnikiem rozwoju lokalnego,
- rozwijanie powiązań integrujących pomiędzy uczestnikami procesów gospodarczych,
- umacnianie istniejących przejawów życia gospodarczego w gminie.

Gmina Jaraczewo ma charakter rolniczy, a obecność zakładów przemysłowych jest ograniczona. Ta struktura nie zapewnia odpowiedniego poziomu życia i pełnego zatrudnienia. Należy też zauważyć, że rolnictwo nie zapewnia odpowiedniego parytetu dochodów, a inne sektory są mocno niedoinwestowane. Duże nadzieje wiązać można z rozwojem turystyki i rekreacji, w szczególności o charakterze weekendowym, ale do rozwoju tego sektora konieczny jest splot szeregu zdarzeń i działań, wśród których najważniejsze to wspieranie przedsiębiorczości, rozwój odpowiedniej infrastruktury i odpowiednia promocja. Zaprogramowano cztery projekty, które mają wspomóc rozwój gospodarczy Gminy i tym samym podnieść poziom życia mieszkańców.

Charakterystyka projektów

1.1. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego wraz z uporządkowaniem funkcji gospodarczych

Polityka przestrzenna Gminy jest ustawowym obowiązkiem każdego samorządu. Ma na celu świadome kształtowanie struktur przestrzennych na podstawie przyjętej strategii. Są to działania związane głównie z rozbudową i przebudową systemu osadniczego, systemów infrastruktury technicznej, przestrzennego rozmieszczania elementów infrastruktury, skupisk pozarolniczych, miejsc pracy, etc. Formułowanie polityki przestrzennej oparte jest o diagnozę uwarunkowań rozwoju przestrzennego, określoną i przyjętą hierarchią celów oraz ogólnych kierunków zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Polityka przestrzenna jest niezwykle

ważna również z uwagi na duże konsekwencje popełnionych błędów w planowaniu, które są trudne, a często niemożliwe do naprawienia. Największy problem związany z zagospodarowaniem przestrzennym, to częste mieszanie funkcji, w szczególności gospodarczych z mieszkaniowymi. Stąd ważne jest, aby tworzyć plany zagospodarowania przestrzennego, które będą aktami prawa miejscowego, uwzględniającymi funkcje gospodarcze, ważne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy. Dzięki tworzeniu planów miejscowych możliwe będzie szybsze lokalizowanie inwestycji, jak również wprowadzenie większego porządku przestrzennego w całej Gminie. Wyznaczanie gruntów pod inwestycje jest warunkiem koniecznym dla rozpoczęcia działalności gospodarczej przez potencjalnego inwestora. Aktualizacje planów przestrzennych powinny uwzględniać potrzeby inwestycyjne Gminy, porządek architektoniczny i właściwy rozkład funkcji przestrzennych obszaru. Część zadań mających związek z odnową architektoniczną Miasta zaplanowano w Projekcie 6.3. dotyczącym rewitalizacji obszaru Gminy. Obejmuje on kompleksowe zadania rewitalizacyjne, które wykraczają poza wymiar przestrzenny.

1.2. Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

Gmina Jaraczewo leży w pewnym oddaleniu od głównych traktów komunikacyjnych kraju, ale jednocześnie blisko dużych ośrodków miejskich (aglomeracja poznańska, Kalisz, Konin). Z jednej strony atrakcyjność jest niższa, ale z drugiej strony sąsiedztwo tak dużych ośrodków miejskich powinno pozytywnie wpływać na postrzeganie Gminy jako miejsca lokalizacji działalności gospodarczej. Samorząd musi wykorzystać swoje atuty i właściwie zadbać o właściwą promocję. W obecnych czasach dla inwestorów ważne są: posiadanie uzbrojonego terenu o ustalonej strukturze własnościowej, łatwa dostępność wykwalifikowanej siły roboczej, dobry poziom infrastruktury technicznej, sprawna obsługa inwestora. Aby przyciągnąć inwestorów Gmina zamierza wyznaczyć i uzbroić grunty pod inwestycje, zaprojektować i wdrożyć procedury obsługi inwestora. Atrakcyjność Gminy zwiększy się także, jeżeli Gmina sukcesywnie będzie rozwijać sieć internetową, która jest dzisiaj nie tylko wyznacznikiem komfortu życia mieszkańców, ale umożliwia również lokalizację firm, które nie transportują na dłuższe odległości swoich produktów, ale mogą je dostarczać online. W tym kontekście w szczególności ważne będą działania związane z tzw. „ostatnią milą”, czyli podłączaniem poszczególnych adresów do sieci szerokopasmowej – sama sieć szkieletowa internetu szerokopasmowego została ukończona, co oznacza iż punkt dostępowy jest na terenie Gminy.

1.3. Rozwój przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu

Władze samorządowe mają kilka instrumentów do dyspozycji, za pomocą których mogą wpływać na aktywność gospodarczą. Najważniejszym instrumentem wspierania i promocji przedsiębiorczości jest budżet gminy. Władze mogą regulować poziom podatków i opłat lokalnych, przyciągając nowe firmy, bądź stymulując istniejące. Dbanie o właściwy poziom infrastruktury i podaż terenów inwestycyjnych również przyciąga biznes. Władze mogą także promować miejscową przedsiębiorczość własnymi kanałami marketingowymi. Do innych form można zaliczyć tworzenie funduszy poręczeniowych, aktywnych punktów informacyjnych dla przedsiębiorców, organizowanie kursów i szkoleń dla mieszkańców (nie tylko bezrobotnych). Gmina może także pozyskiwać bądź pomagać w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych na promocję przedsiębiorczości, rozwój bądź tworzenie nowych firm, czy też na rozwój instytucji otoczenia biznesu. Instytucje otoczenia biznesu to zwykle podmioty, które oferują przedsiębiorcom różnego rodzaju usługi wspierające prowadzenie działalności

gospodarczej. Pomoc ta może być udzielana odpłatnie lub nieodpłatnie, dla przedsiębiorstw powstających lub prowadzących działalność, w celu stymulowania ich rozwoju. Usługi okołobiznesowe największe znaczenie mają dla drobnego biznesu, gdzie często brakuje możliwości i środków na korzystanie z szeregu usług konsultingowych, doradczych, czy promocyjnych, oferowanych przez zewnętrzne podmioty. Stąd instytucje publiczne angażują swoje środki w finansowanie usług, które wspierają lokalną przedsiębiorczość. Centra wspieranie rozwoju biznesu, biura pomocy prawnej, biura konsultingowe i doradcze, pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, wspólne akcje promocyjne, działalność organizacji pozarządowych w sferze rozwoju gospodarki lokalnej to najczęstsze instrumenty wykorzystywane w takich projektach. Dla mieszkańców Jaraczewa ważne jest także wspieranie rozwoju usług rzemieślniczych. Zanik takich usług to proces ogólnokrajowy, ale znacznie utrudniający życie, w szczególności na obszarach wiejskich. Perspektywicznym sektorem dla Gminy jest turystyka i rekreacja, w szczególności weekendowa. Położenie w pobliżu dużych miast i atrakcyjność przyrodnicza tworzy warunki, w których lokalna przedsiębiorczość może ujawnić się i zaowocować szeregiem przedsięwzięć - warto ją wspierać z wykorzystaniem wszelkich, dostępnych samorządowi instrumentów.

1.4. Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego

Gmina Jaraczewo jest Gminą w dużej mierze rolniczą, stąd w strategii musiały znaleźć się przedsięwzięcia związane ze wsparciem rolnictwa i przetwórstwa rolnego. Władze samorządowe nie mają bezpośrednich instrumentów wsparcia gospodarstw rolniczych, ale pośrednio mogą oddziaływać na profil działalności miejscowych rolników. Ponadto ważne będą działania innych instytucji, jak chociażby Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, czy Ośrodków Doradztwa Rolniczego. W nowej perspektywie unijnej, oprócz dopłat bezpośrednich, przewidziano dużo rodzajów wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Środki te trzeba będzie umiejętnie pozyskać i wykorzystać dla dobra mieszkańców i gospodarki lokalnej. W ramach projektu powinny zostać realizowane przede wszystkim działania związane z promocją lokalnej produkcji rolniczej, wspieraniem tworzenia grup producenckich oraz wspieraniem modernizacji gospodarstw rolnych.

Program 2. Usprawnienie zarządzania Gminą

Mieszkańcy dobrze postrzegają działalność Urzędu Miasta i Gminy. O skuteczności działania władz samorządowych świadczy chociażby suma pozyskanych środków UE – ponad 22 mln zł w ostatnich 10 latach. Nie oznacza to jednak, że nie można nic poprawić. Zaplanowano dwa projekty, które mają dodatkowo podnieść poziom profesjonalizacji Urzędu Miasta i Gminy.

Charakterystyka projektów

2.1. Poprawa funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy

Władze samorządowe muszą być transparentne we wszystkim, co robią. Ponadto muszą prowadzić racjonalną politykę wykorzystywania ograniczonych zasobów lokalnych. Stąd powstał projekt, aby zaktualizować sposób zarządzania gminą poprzez znacznie większe ukierunkowanie go na komunikację z podstawowymi interesariuszami – mieszkańcami. Służyć temu mają działania związane ze zwiększaniem dostępu mieszkańców do informacji publicznej, rozwój kanałów komunikacji, a przede wszystkim lepsze informowanie

mieszkańców o wszystkim, co się w Gminie dzieje. Ważny jest rozwój e-usług, który umożliwi mieszkańcom załatwianie wielu spraw urzędowych z własnego domu. Skala zadań, które musi dzisiaj obsługiwać Urząd, jest coraz większa, więc prawdopodobnie konieczne będzie zatrudnienie dodatkowych osób.

2.2. Budowanie pozytywnego wizerunku i promocja Gminy

Gmina powinna kojarzyć się pozytywnie nie tylko inwestorom, ale również przyjezdnym i gościom. Stąd projekt ukierunkowany na ustawiczną promocję Gminy, intensyfikację współpracy z gminami partnerskimi i świadome kształtowanie więzi z otoczeniem. Konieczne będzie opracowywanie i sukcesywne wdrażanie programu promocji Gminy, prowadzenie kampanii w mediach społecznościowych, realizacja akcji i wydarzeń promocyjnych.

Cel strategiczny nr 2

Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska

Program 3. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna ma istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego każdej gminy. Wpływa dodatkowo na poprawę życia mieszkańców oraz poprawę stanu środowiska naturalnego. Ze względu na duże koszty budowy oraz często niską świadomość ekologiczną mieszkańców, wiele gmin jest w tym względzie niedoinwestowanych, w szczególności w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej. W nowoczesnej gminie nie może być mowy o brakach infrastrukturalnych w tym obszarze. Stąd zaplanowano dwa projekty poświęcone rozwojowi gospodarki wodno-ściekowej.

Charakterystyka projektów

3.1. Poprawa stanu gospodarki wodnej

System wodociągowy obejmuje swoim zasięgiem praktycznie całą Gminę – zwodociągowania zwykle wymagają nowe inwestycje budowlane. Mieszkańcy jednak uskarżają się na jakość wody, ponadto duży udział rur azbestowych oznacza konieczność modernizacji znacznej części infrastruktury. Systemem wodociągowym zarządza Komunalny Zakład Budżetowy – w realizację projektu będą ponadto zaangażowani właściciele działek i firmy wyłonione w przetargach.

3.2. Poprawa działania systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej

Gmina Jaraczewo jest podłączona do oczyszczalni ścieków w Jarocinie, a sieć kanalizacyjna obejmuje mniej więcej 30% gospodarstw. W przyszłości, gdyby pojawiły się możliwości finansowe, Gmina rozważa budowę własnej oczyszczalni. Sukcesywnie będzie też rozbudowywana sieć poprzez przyłączanie kolejnych miejscowości, zwłaszcza tych o zwartej zabudowie. Jednym z działań projektowych będzie także program dofinansowywania oczyszczalni przydomowych na obszarach o rozproszonej zabudowie (w miejscach, gdzie nie spełniony jest warunek 120 RLM).

Program 4. Poprawa stanu infrastruktury drogowej

Stan infrastruktury drogowej zwykle jest najgorzej oceniany w ankietach mieszkańców w większości gmin. W Gminie Jaraczewo stan dróg nie został oceniony źle. Tylko około 15% respondentów oceniło stan infrastruktury drogowej jako bardzo zły, bądź zły, blisko 40% było zadowolonych. Gdy zapytano jednak mieszkańców o priorytety w zakresie działań władz samorządowych, remonty i budowa dróg znalazły się już na jednym z pierwszych miejsc, zaraz po ścieżkach rowerowych. Trzeba także wybudować chodniki, ścieżki rowerowe, zamontować oświetlenie w miejscach szczególnie niebezpiecznych. W tym programie zaplanowano łącznie 3 projekty.

Charakterystyka projektów

4.1. Poprawa gminnej infrastruktury drogowej

Pierwszym działaniem podjętym przez Gminę powinno być opracowanie koncepcji rozbudowy gminnej infrastruktury drogowej, a następnie sukcesywne jej wdrażanie. Oprócz pilnych remontów i budowy dróg ważne w opinii mieszkańców są także inne elementy infrastruktury drogowej i komunikacyjnej, takie jak chodniki, oświetlenie, czy usprawnienie ruchu kołowego. Budowa chodników z pewnością zwiększyłaby bezpieczeństwo mieszkańców, co w warunkach znacznego zwiększenia ruchu drogowego ma priorytetowe znaczenie. Mieszkańcy oczekują także poprawy bezpieczeństwa na skrzyżowaniach dróg.

4.2. Poprawa infrastruktury drogowej innych zarządców dróg

Dużym problemem dla mieszkańców Gminy jest brak obwodnicy miasta Jaraczewo. Wyprowadzenie tranzytu poza Jaraczewo jest od dawna oczekiwaną inwestycją, niestety w bardzo małym stopniu zależną od władz gminnych, ponieważ tego typu droga nie należy do kategorii gminnych. Również w kilku innych miejscach Gminy, na odcinkach podległych innym ogniwom samorządu (w szczególności Powiatowi), konieczne są inwestycje. Władze gminne będą dalej zabiegać o przyspieszenie inwestycji na odcinkach podległych innym zarządcom, a w miarę możliwości finansowych pomagać je realizować.

4.3. Usuwanie barier architektonicznych

Jednym z ważniejszych działań w zakresie infrastruktury komunikacyjnej jest czynienie jej przyjaznej osobom niepełnosprawnym. Budowa nowych elementów infrastruktury zwykle oznacza brak barier architektonicznych, ale niezbędne jest także likwidowanie barier w elementach już istniejącej infrastruktury. Obniżanie wjazdów na chodniki, windy przy obiektach użyteczności publicznej, podjazdy - to elementy, które mają być tworzone w ramach tego projektu.

Program 5. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Jednym z ustawowych zadań samorządu gminy jest dbałość o środowisko naturalne i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Chociaż ustawa o samorządzie gminnym w dość ogólny sposób traktuje zadania samorządu związane z ochroną środowiska, to szereg innych

aktów normatywnych w sposób bardzo szczegółowy je precyzuje. Niemniej jednak zdecydowana większość samorządów w Polsce, nawet bez ustawowego zobligowania, tworzy programy ochrony środowiska ze względu na znaczny wzrost świadomości ekologicznej. Mieszkańcy w Jaraczewie, zarówno w misji, jak i wizji rozwoju Gminy, podkreślali znaczenie aspektów środowiskowych (rozwój zrównoważony). Stąd w strategii nie mogło zabraknąć programu obejmującego te kwestie, składającego się z 4 projektów. Z dotychczas przeprowadzonych analiz wynika, że głównymi zagrożeniami dla ochrony środowiska w Gminie są: brak pełnej infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, zanieczyszczenia powietrza ruchem kołowym oraz emisją punktową wynikającą ze spalania węgla i śmieci w paleniskach domowych oraz niski stopień świadomości ekologicznej mieszkańców. W związku z powyższym podstawowe działania, które powinny zostać podjęte to: rozwiązanie problemów odprowadzania ścieków, zmiana systemu ogrzewania na źródła niskoemisyjne, dalsza gazyfikacja gminy, ochrona istniejących enklaw zieleni wśród zabudowy, edukacja ekologiczna mieszkańców i zmiana podejścia do przestrzeni ekonomicznej jako przestrzeni o znacznej wartości, którą należy bezwzględnie chronić.

Charakterystyka projektów

5.1. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej

Polska bierze udział w unijnym programie ograniczenia emisji CO₂. W ramach Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej Polska rozwija niskoemisyjne źródła energii, promuje nowe wzorce konsumpcji, poprawia efektywność energetyczną, poprawia efektywność gospodarowania surowcami i materiałami. W nowej perspektywie unijnej 2014-2020 przewidziano znaczne środki na projekty związane z wykorzystaniem technologii niskoemisyjnych. Uchwalona na początku 2015 roku ustawa o odnawialnych źródłach energii stworzyła szereg szans dla gospodarstw zainteresowanych rozwojem energetyki odnawialnej. W szczególności dobrej sytuacji są rolnicy i gospodarstwa wiejskie, które mają warunki i szanse zainwestowania w energetykę prosumencką i wsparcia swoich dochodów.

Gmina Jaraczewo ma pierwsze sukcesy w zakresie wdrażania technologii niskoemisyjnych – 29 pierwszych instalacji fotowoltaicznych znalazło się na dachach budynków, w tym 9 na budynkach użyteczności publicznej. Władze samorządowe, obok pomocy mieszkańcom w zakresie wdrażania technologii i projektów gospodarki niskoemisyjnej, same będą prowadzić działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej, termomodernizując obiekty użyteczności publicznej. Konieczna będzie także edukacja mieszkańców z zakresu pozyskiwania środków i realizacji projektów energetycznych. Potrzebna jest również dalsza rozbudowa sieci gazowej w Gminie, aby umożliwić mieszkańcom przechodzenie na bardziej ekologiczne paliwa do ogrzewania domów i wytwarzania ciepłej wody użytkowej.

5.2. Porządkowanie gospodarki odpadami

Za gospodarkę odpadami stałymi na terenie Gminy Jaraczewo odpowiada Urząd Miasta i Gminy. Podstawowe kwestie związane z odbiorem odpadów od właścicieli nieruchomości zostały uregulowane, ale niektóre trzeba jeszcze doprecyzować. W szczególności należy zbudować na terenie Gminy punkt do selektywnej zbiórki odpadów. Osobną kwestią jest zdynamizowanie procesu wymiany pokryć dachowych i usuwania zalegającego na wielu zabudowaniach eternitu.

5.3. Ograniczenie źródeł zanieczyszczeń na terenie Gminy

Pomimo istniejących wysokich kar za wywóz śmieci w miejsca nieoznaczone, wciąż można spotkać na terenie Gminy dzikie wysypiska. Istnieje także grupa gospodarstw, która wciąż wylewa nieczystości komunalne na pola, zamiast przewozić je do oczyszczalni. To podstawowe zadania, które są do wykonania w ramach omawianego projektu. Mieszkańcy skarżą się także na brzydkie zapachy, pochodzące z gospodarstw zajmujących się przemyślową hodowlą nerek oraz na spalanie w domowych piecach niedozwolonych substancji, takich jak folie i plastikowe butelki. Likwidacja tego typu źródeł zanieczyszczeń na pewno przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, ale także podniesie atrakcyjność inwestycyjną i estetykę Gminy. Konieczne zatem będzie monitorowanie jakości powietrza w Gminie oraz działania prowadzące do lokalizacji źródeł zanieczyszczeń.

5.4. Ochrona krajobrazu i promocja postaw ekologicznych

Mieszkańcy uważają, że władze samorządowe dbają o estetykę Gminy. To jednak nie tylko staranne zagospodarowanie przestrzeni publicznej, o którą należy właściwie zadbać, ale także kwestia obejść gospodarstw domowych. Zaangażować się w ten projekt muszą zatem również mieszkańcy, którzy powinni zwiększyć zakres dbałości o swoje obejścia. Mieszkańcy oczekują więcej zieleni w przestrzeni publicznej. Pomysłem na sprzątanie Gminy jest powołanie spółdzielni socjalnej. Władze powinny zadbać także o edukowanie mieszkańców w zakresie istoty i wagi estetyki całego obszaru, w tym prywatnych nieruchomości oraz promowania postaw proekologicznych.

Program 6. Rozwój komunalnej gospodarki mieszkaniowej oraz rewitalizacja Gminy

Najważniejsze zadania gminne związane z gospodarką mieszkaniową obejmują: politykę przestrzenną i gruntową, oddziaływanie na dostępność mieszkań o umiarkowanym czynszu, dystrybucję pomocy publicznej i politykę czynszową, gospodarowanie własnym zasobem mieszkaniowym, programy remontowe, modernizacyjne i rewitalizację. Część powyższych zadań gminy wykonują poprzez tworzenie odpowiednich regulacji, mających wpływ na prywatny rynek mieszkaniowy. Jest to szczególnie istotne w przypadku zagospodarowania przestrzennego i gospodarki terenami. Inne zadania wynikają z bezpośredniej działalności inwestycyjnej gmin, tworzenia własnego zasobu mieszkaniowego w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych określonych grup społeczności lokalnych, a następnie zarządzania istniejącym zasobem. W Programie zawarto także szereg istotnych działań, będących na pograniczu sfer przestrzennej, społecznej i gospodarczej, związanych z rewitalizacją obszaru Gminy.

W Gminie Jaraczewo nie ma wielu osób, które wymagają wsparcia samorządu w zakresie dostępu do lokali o niskim czynszu. Jednakże Gmina nie posiada w ogóle żadnych obiektów o takim przeznaczeniu. W ramach programu uwzględniono dwa projekty, związane z polityką mieszkaniową.

Charakterystyka projektów

6.1. Budowa obiektów socjalnych

Celem projektu jest poprawa gospodarki mieszkaniowej Gminy, w szczególności zapewnienie mieszkań socjalnych najuboższym mieszkańcom. Gmina nie posiada żadnych obiektów socjalnych, w związku z powyższym konieczne jest rozpoczęcie ich budowy. Założono, że do 2026 roku w zależności od możliwości finansowych, powstanie 5-10 obiektów.

6.2. Poprawa infrastruktury budynków komunalnych

Każdy zasób mieszkaniowy wymaga remontów. Gmina Jaraczewo musi także zagwarantować remonty posiadanego własnego zasobu mieszkaniowego. Remonty zostaną przeprowadzone w latach 2016 -2020.

6.3. Rewitalizacja obszarów problemowych

Część obszaru Gminy Jaraczewo wymaga działań rewitalizacyjnych, czyli zespołu czynności urbanistycznych i planistycznych, których celem jest społeczne, przestrzenne, architektoniczne i gospodarcze korzystne przekształcenie wszystkich części będących z jakichś powodów w kryzysie uwarunkowanym czynnikami społecznymi i gospodarczymi. Tego typu działania mogą wiązać się z wyodrębnieniem nowych funkcji obszaru, które przywrócą mu vitalność w sensie przestrzennym, społecznym i gospodarczym. W ramach projektu zaplanowano szereg działań mających różny charakter, czego wymaga kompleksowy charakter rewitalizacji. Realizacja projektu wymagać będzie ścisłej współpracy władz samorządowych z mieszkańcami (właścicielami prywatnych nieruchomości, np. kamienic w centrum Jaraczewa, czy właścicielem dworu w Bielejewie), przedsiębiorstw z terenu Gminy, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, czy organizacji pozarządowych.

Cel strategiczny nr 3

Rozwój usług społecznych

Program 7. Poprawa infrastruktury edukacyjnej

Wychowanie przedszkolne, oświata podstawowa i gimnazjalna należą do podstawowych zadań gminy. Wydatki na oświatę w Gminie stanowią ponad 30% ogółu wydatków, co jest naturalnym poziomem dla tego typu gmin. Chociaż przez ostatnie lata wydatki na oświatę szybko rosły w ujęciu nominalnym, to gmina ma relatywną kontrolę nad tą dynamiką. Niepokojące jest jednak to, iż subwencja oświatowa nie pokrywa wszystkich kosztów a różnica między wydatkami a wysokością subwencji zwiększa się z roku na rok. W ankietach mieszkańcy stosunkowo wysoko ocenili poziom oświaty i to na każdym poziomie, od przedszkola poprzez szkoły podstawowe, aż do gimnazjum. Pomimo dobrych ocen jest w tym zakresie wiele do zrobienia, stąd zaplanowano 3 projekty, związanych z oświatą i wychowaniem.

Charakterystyka projektów

7.1. Rozwój infrastruktury żłobkowo-przedszkolnej

Jednym z najpoważniejszych problemów, z jakimi borykają się dzisiaj gminy, jest zapewnienie odpowiedniej opieki dzieciom w wieku przedszkolnym i tym młodszym. Państwo, aby ułatwić realizację tego zadania samorządom, przyjęło specjalną ustawę, tzw. żłobkową. Wcześniej żłobki były elementem systemu opieki zdrowotnej, dziś traktowane są jako pierwszy element systemu edukacji, bowiem oprócz funkcji opiekuńczych i wychowawczych, spełniają także te edukacyjne.

Prowadzenie zarówno przedszkoli, jak i żłobków jest zadaniem własnym gminy. Powinna ona zapewnić miejsce każdemu dziecku, które tego potrzebuje, a jeśli nie jest to możliwe, zapewnić inne formy opieki. Dla dzieci do lat 3 opieka może być bowiem organizowana nie tylko w formie żłobka, ale także w formie klubu dziecięcego, a sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

W Gminie Jaraczewo bardzo wysoki odsetek dzieci uczęszcza do przedszkoli (placówki w Jaraczewie, Noskowie, Ruskowie i Górze z oddziałem w Paniencie), ale nie ma na terenie Gminy żadnego żłobka. Aby sprostać zadaniom związanym z opieką nad najmłodszymi mieszkańcami, władze gminne zamierzają zachęcać do tworzenia niepublicznych punktów opieki żłobkowo-przedszkolnej. W planach jest także budowa nowego przedszkola z oddziałem żłobkowym.

7.2. Poprawa infrastruktury placówek oświatowych

O ile poziom edukacji podstawowej i gimnazjalnej na terenie Gminy jest zadowalający, to są istotne niedostatki w zakresie infrastruktury szkolnej. W szczególności konieczne są remonty poszczególnych placówek, utworzenie i doposażenie pracowni przedmiotowych.

7.3. Rozbudowa przyszkolnej infrastruktury sportowej

Obiekty sportowe w Gminie to przede wszystkim hala sportowa w Jaraczewie, dwa Orliki (Jaraczewo i Rusko), sala sportowa w Rusku, strzelnica sportowa Snajper w Jaraczewie, strzelnica w Wojciechowie, siłownie zewnętrzne, czy plac dla rolników. Większym problemem jest jednak infrastruktura przyszkolna. Konieczna jest budowa sal sportowych przy szkołach, w szczególności w Noskowie, oraz wyposażenie szkół w sprzęt sportowy. Jeżeli oczekuje się, że dzieci będą wysportowane i unikną chorób cywilizacyjnych, związanych z narządami ruchu, to konieczne jest odpowiednie zainwestowanie w urządzenia infrastruktury sportowej i zwiększenie liczby zajęć sportowych. Należy także wyposażyć skate park dla dzieci i młodzieży, który został wybudowany w Jaraczewie.

Program 8. Utrwalanie dziedzictwa kulturowego

Instytucją spełniającą rolę animatora kultury w Jaraczewie jest Gminny Ośrodek Kultury. Przy GOK działają liczne koła i kluby zainteresowań, skupiające zarówno najmłodszych mieszkańców gminy, młodzież, jak i osoby dorosłe. GOK jest koordynatorem działalności kulturalnej, sportowej i turystycznej i ściśle współpracuje z organizacjami społecznymi i młodzieżowymi działającymi na terenie Gminy Jaraczewo. W ramach Gminnego Ośrodka

Kultury działają różne kluby zainteresowań, zespoły artystyczne, organizowane są festyny, konkursy, przeglądy i turnieje. Placówka oferuje usługi z zakresu przygotowywania i organizowania imprez kulturalnych dysponując salą widowiskową, mobilną sceną oraz profesjonalnym sprzętem nagłośnieniowym. Działalność kulturalną pełni także Biblioteka w Jaraczewie oraz jej filia w Górze, która działa od 1948 roku (w Rusku mieszkańcy mogą korzystać z biblioteki szkolnej). Placówka ta jest samodzielną instytucją kultury wielokrotnie nagradzaną, w roku 2014 otrzymała tytuł „Najlepsze w Polsce” za upowszechnianie i promowanie czytelnictwa i kultury wśród mieszkańców Gminy Jaraczewo, a w 2013 Templum Libri za bogatą ofertę działań dla dzieci i młodzieży. Chociaż mieszkańcy z uznaniem wypowiadają się o poziomie rozwoju kultury na terenie swojej Gminy, to wciąż pozostaje kilka spraw do poprawy, bądź zrobienia. Stąd 2 kluczowe dla rozwoju kultury projekty.

Charakterystyka projektów

8.1. Wzbogacanie oferty kulturalnej

Chociaż, jak już wcześniej wspomniano, mieszkańcy zadowoleni są z działalności Gminnego Ośrodka Kultury, to wskazane jest ciągłe monitorowanie potrzeb mieszkańców w zakresie dostępności usług i dóbr kultury oraz ciągłe korygowanie oferty pod tym względem. Rozpoznanie potrzeb poszczególnych grup i dostosowanie oferty kulturalnej z pewnością przyczyniłoby się do lepszej absorpcji korzyści płynących z krzewienia kultury na terenie Gminy. Mieszkańcy wskazywali także na konieczność bardziej ścisłej współpracy Gminnego Ośrodka Kultury ze szkołami, aby uniknąć dublowania się wydarzeń. Podczas wywiadów akcentowana była także potrzeba promocji miejscowych talentów. Osobnym działaniem w tym projekcie powinno być wzbogacenie oferty i zasobów biblioteki. Także siedziba GOK wymaga usytuowania w całości w nowym budynku, w związku z tym istnieje konieczność wybudowania nowego obiektu.

8.2. Ochrona dziedzictwa kultury

Gmina Jaraczewo nie jest zasobna w obiekty zabytkowe, ale te istniejące wymagają restauracji, waloryzacji opieki. Władze gminne, w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi, opracują nowy Program Opieki nad Zabytkami, który następnie zostanie zaprezentowany szerokiej społeczności. Projekt ma na celu także zwiększenie skali popularyzowania bogactwa historycznego Gminy, między innymi poprzez szersze włączenie szkół i społeczności lokalnych do tego procesu.

Program 9. Wspieranie rozwoju sportu i rekreacji

Na terenie Gminy Jaraczewo znajduje się kilka obiektów, pełniących funkcje sportowe. Oprócz tego, przeważnie przy obiektach szkolnych, znajdują się boiska do gier małych i salki gimnastyczne. Zapotrzebowanie na aktywność ruchową rośnie, co oznacza konieczność dalszego inwestowania, zarówno w infrastrukturę sportową, jak i sportową ofertę. Stąd przygotowano 2 projekty w ramach programu poświęconego rozwojowi sportu i rekreacji.

Charakterystyka projektów

9.1. Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Jednym z ważniejszych zadań, planowanych w tym Programie, jest budowa ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych. Mieszkańcy w ankietach umieścili to zadanie na pierwszym miejscu, wyżej niż poprawę stanu infrastruktury drogowej. Ewidentnie oznacza to przykładanie coraz większej wagi do aktywności sportowej. Inne planowane działania to wytyczenie tras nordic walking, budowa małych obiektów sportowych, takich jak siłownie zewnętrzne. Niezwykle ważnym zadaniem jest zagospodarowanie rekreacyjne i sportowe brzegów zalewu. To własność województwa, które jednak deklaruje chęć udostępnienia Gminie linii brzegowej w celu zagospodarowania terenu na cele rekreacyjne. W Gminie znajduje się także wiele innych atrakcyjnych miejsc, stanowiących potencjalne tereny do rozwoju rekreacji, jak chociażby zbiorniki wodne w Panience, Parzęczewie, Wojciechowie, fragment zbiornika zaporowego w Roszkowie, zbiorniki w Jaraczewie, Górze, czy stawy rybne w różnych częściach Gminy. Zagospodarowanie tych miejsc mogłoby przyciągnąć turystów, ale także mieszkańców Gminy chcących w sposób aktywny spędzać wolny czas.

9.2. Wspieranie działań na rzecz sportu masowego

W Gminie organizowanych jest szereg imprez cyklicznych o charakterze masowym, takich jak festyny, konkursy, turnieje. Mieszkańcy coraz liczniej uczestniczą w tego typu wydarzeniach, a popyt na nowe przedsięwzięcia ciągle rośnie. Stąd zaplanowano działania mające na celu rozwijanie oferty, tak aby sport w Jaraczewie miał charakter masowy. Inną kwestią jest aktywność ruchowa najmłodszych mieszkańców. Gmina posiada place zabaw prawie w każdej miejscowości (brakuje dwóch). Są one relatywnie nowe, ale wymagają doposażenia. Zadanie to samorząd będzie realizował dość szybko, ale w zależności od posiadanych zasobów finansowych.

Program 10. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i systemu pomocy społecznej

Na jakość życia, oprócz wysokiej jakości infrastruktury, składają się również opieka zdrowotna, społeczna i bezpieczeństwo. Na terenie Gminy funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, w Jaraczewie i Rusku. Ponadto mieszkańcy Gminy Jaraczewo w godz. 18:00 do 8:00, a także w soboty, niedziele oraz inne dni wolne od pracy, mogą korzystać z pomocy na zasadzie „Wieczorynki” – Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna prowadzona przez Szpital Powiatowy w Jarocinie na ul. Szpitalnej. Opieka zdrowotna otrzymała około 22% negatywnych ocen mieszkańców, a więc stosunkowo dużo. Jaraczewo to nieduża Gmina, więc popyt na usługi zdrowotne specjalistyczne jest zbyt mały, aby lekarze chcieli otwierać swoje gabinety. W tym przypadku mieszkańcy muszą korzystać z oferty większych miast, przede wszystkim Jarocina, w dalszej kolejności Śremu, Poznania i Kalisza. Opieka społeczna to podstawowe zadanie gminy, które w Jaraczewie wypełniane jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach omawianego programu zaproponowano 2 projekty, poświęcone kolejno zdrowiu i pomocy społecznej.

Charakterystyka projektów

10.1. Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej

Na terenie Gminy znajdują się dwie przychodnie lekarskie. Nie ma generalnie większych problemów z dostępem do podstawowej opieki lekarskiej, duże kłopoty są natomiast z dostępem do opieki specjalistycznej. O ile częste są akcje związane z wykonywaniem płatnych badań specjalistycznych, to po poradę specjalistyczną w ramach NFZ mieszkańcy muszą zwykle jechać do Jarocina, bądź innego większego miasta. Oczekiwaniem mieszkańców jest przede wszystkim pomoc specjalistyczna dzieciom poprzez utworzenie na stałe gabinetu pedagoga i psychologa w każdej szkole, jak również opieki stomatologicznej.

10.2. Rozwój systemu pomocy społecznej

Zadaniem systemu pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb życiowych. System pomocy społecznej swoim działaniem obejmuje osoby i rodziny dotknięte lub zagrożone wykluczeniem, m. in. z powodu niepełnosprawności, długotrwałej choroby – w szczególności osoby psychicznie chore, uzależnione (alkoholizm, narkomania), bezrobotne. GOPS udziela wsparcia finansowego w obszarach świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych oraz dodatków mieszkaniowych. Gminny system pomocy społecznej realizuje swoje zadania poprzez wsparcie finansowe i rzeczowe oraz świadczenie specjalistycznych usług. Ze względu m.in. na relatywnie niewysokie bezrobocie na terenie Gminy Jaraczewo oraz niewielki odsetek starszych mieszkańców, problemy w dziedzinie opieki społecznej nie były dotychczas zbyt silnie akcentowane. Jednak ostatnie lata przyniosły zmianę w tej sferze i coraz pilniejsze staje się poszerzenie działań z tego zakresu. Duża część zadań związanych z pomocą społeczną wykonywana jest przez Powiatowy Ośrodek Wsparcia, Gmina powinna więc pełnić funkcje komplementarne w przedmiotowym zakresie.

Najbardziej pilne zadania w sferze polityki społecznej to: wspieranie tworzenia spółdzielni socjalnych, rozwój czy doposażanie świetlic socjoterapeutycznych. Do powyższych zadań należy dodać standardowe zadania ośrodków pomocy społecznej, jak przeciwdziałanie patologiom, wykluczeniu społecznemu, profilaktyka, etc.

Program 11. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Zadania na rzecz zabezpieczenia ładu i porządku publicznego oraz zwalczania przestępczości na terenie Gminy realizuje Komenda Powiatowa Policji w Jarocinie. Ponadto Gminę obsługuje Zespół Dzielnicowych w Jaraczewie, podległy Rewirowi Dzielnicowych w Jarocinie. Gmina podzielona jest na 2 rejony: rejon 6 (obejmujący miejscowości: Jaraczewo, Gola, Niedźwiady, Łukaszewo, Łobez, Bielejewo, Zalesie, Panienka, Brzostów, Góra) oraz rejon 7 (Łowęcice, Poręba, Cerekwica Nowa, Cerekwica Stara, Rusko, Suchorzewko, Strzyżewko, Nosków, Parzęczew, Wojciechowo, Łobzowiec). Mieszkańcy Gminy Jaraczewo czują się bezpieczni. Jednak bezpieczeństwo jest sferą, w której konieczne są stałe działania. Niebezpieczeństwa pojawiają się często nagle, co oznacza konieczność szybkiej reakcji. Na te okoliczności trzeba się wcześniej przygotować i prowadzić działania prewencyjne. W programie znalazły się 2 projekty.

Charakterystyka projektów

11.1. Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy

W Gminie Jaraczewo nie ma większych problemów z przestępczością. Mieszkańcy dość dobrze oceniają poczucie własnego bezpieczeństwa. Nie oznacza to jednak, że nie ma potrzeby dalszego inwestowania, chociażby w zakresie poprawy komfortu uczestników ruchu drogowego, czy działań profilaktycznych, związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży. Stałym działaniem powinno być przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z narkomanią oraz używaniem popularnych w ostatnich latach „dopalaczy”. Wiele osób postuluje także wprowadzenie nocnych patroli Policji. Osobnym, bardzo poważnym zadaniem, które nie mieści się w ramach kompetencji samorządu Gminy, jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego, w szczególności dużych ciężarówek, poza Jaraczewo. Stwarzają one duże zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców.

11.2. Wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych

Jedną z bardzo wysoko ocenianych społecznie formacji są Straże Pożarne, które reagują w sytuacjach kryzysowych, jak klęski żywiołowe, wypadki, pożary, etc. Straże w Gminie są świetnie zorganizowane, istnieje nawet drużyna młodzieżowa. Remizy są odremontowane, strażacy nie narzekają na brak umundurowania, organizowanych jest wiele festynów, szkoleń i imprez branżowych. Straż ma dobre kontakty ze Strażą Pożarną z Niemiec w ramach współpracy partnerskiej. Skuteczna działalność takich służb wymaga jednak stałego finansowania działalności podstawowej, zakupów sprzętu i intensywnych ćwiczeń. Modernizacji wymaga siedziba Straży w Jaraczewie z uwagi na brak miejsca.

Program 12. Podnoszenie jakości kapitału społecznego

Spółeczeństwo obywatelskie to rodzaj społeczeństwa demokratycznego, w którym obywatele świadomie wpływają na przebieg spraw publicznych, aktywnie w nim uczestniczą, są odpowiedzialni i dobrze zorganizowani. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gwarantuje proces demokratyzacji i podnoszenie kapitału ludzkiego. Istnienie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego stwarza wyzwania dla rządzących, którzy muszą znacznie lepiej informować mieszkańców o tym, co dzieje się w Gminie, ale też być bardziej transparentni i zorganizowani. Stąd w strategii musiały znaleźć się projekty odnoszące się do tych kwestii. Chociaż Gmina Jaraczewo to mały samorząd, w którym większość mieszkańców zna się osobiście, to istnieje potrzeba dalszej integracji społecznej. Zaplanowano w tym programie jeden, ale ważny projekt.

Charakterystyka projektów

12.1. Wspieranie aktywności i integracji społecznej

Pewnym wyznacznikiem kapitału społecznego jest zakres aktywności organizacji pozarządowych. Na obszarach wiejskich trudniej jest takim organizacjom funkcjonować, ale należy pamiętać, że na tychże obszarach silne są tradycyjne organizacje, takie jak ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, organizacje rolnicze, czy organizacje związane z kultem religijnym. W Gminie Jaraczewo szczególnie aktywne są Ochotnicze Straże Pożarne oraz Koła Gospodyń Wiejskich. Władze samorządowe dążyć będą do wszechstronnej

współpracy z organizacjami pozarządowymi, oferując wsparcie finansowe, lokalowe i każdą pomoc organizacyjną. To powinno przynieść w dłuższym okresie wzrost kapitału społecznego i rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Istnieje również potrzeba angażowania społeczności z poszczególnych sołectw w aktywne planowanie i realizację pomniejszych zadań „rewitalizacyjnych” w miejscowościach, w których te osoby zamieszkują. Pozwoli to wypracować pewien nawyk i przyzwyczaić mieszkańców do faktu, że w dużej mierze od ich inicjatywy zależy poprawa jakości życia w miejscu ich zamieszkania. Działania przeprowadzane na zasadzie budżetu obywatelskiego, dobrze zaprogramowane, angażujące możliwie jak najwięcej grup społecznych, połączone dodatkowo z systemem warsztatów i szkoleń. Część zadań dotyczących integracji społecznej zawarto w Projekcie 6.3., dotyczącym rewitalizacji obszaru Gminy.

6. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM I KRAJOWYM

6.1. Określenie zbieżności Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016-2026 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

„Strategia Rozwoju Kraju 2020 - AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO” (ŚSRK), przyjęta przez Radę Ministrów we wrześniu 2012 roku to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju Polski do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych. Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem Polski, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Celem głównym strategii średniookresowej jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Dokonano w ŚSRK wyboru trzech obszarów strategicznych:

- I. **Sprawne i efektywne państwo,**
- II. **Konkurencyjna gospodarka,**
- III. **Spójność społeczna i terytorialna.**

Zadania realizowane w ramach tych priorytetowych kierunków interwencji mają być odpowiedzią na kluczowe wyzwania w najbliższym dziesięcioleciu i mają pozwolić na zintensyfikowanie procesów rozwojowych oraz uniknięcie dryfu rozwojowego.

Dla współrealizacji Strategii Rozwoju Kraju 2020 przez jednostki samorządu terytorialnego największe znaczenie będzie miała realizacja obszaru strategicznego III Spójność społeczna i terytorialna, dla którego wyznaczono następujące podobszary:

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo projekty są w pełni zgodne z działaniami i w konsekwencji celami strategicznymi przyjętymi w ŚSRK. Dokładne przyporządkowanie przedstawia Tabela 6.1.

Tabela 6.1. Zgodność projektów strategicznych gminy Jaraczewo z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020

Cele szczegółowe	Wyróżnienie	Zgodność projektu strategicznego Gminy
CEL III.1. INTEGRACJA SPOŁECZNA	• III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. • III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.	1.2.; 1.3.; 1.4.; 6.1.; 6.2.; 6.3.; 7.1.; 7.2.; 7.3.; 8.1.; 8.2.; 9.1.; 9.2.; 10.1.; 10.2.; 12.1.
CEL III.2. ZAPEWNIENIE DOSTĘPU I OKREŚLONYCH STANDARDÓW USŁUG PUBLICZNYCH	• III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. • III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.	1.1.; 1.2.; 1.3.; 1.4.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.; 4.1.; 4.2.; 4.3.; 5.1.; 5.2.; 5.3.; 6.1.; 6.2.; 6.3.; 7.1.; 7.2.; 7.3.; 8.1.; 8.2.; 9.1.; 9.2.; 10.1.; 10.2.; 11.1.; 11.2.; 12.1.;
CEL III.3. WZMOCNIENIE MECHANIZMÓW TERYTORIALNEGO RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU ORAZ INTEGRACJA PRZESTRZENNA DLA ROZWIJANIA I PEŁNEGO WYKORZYSTANIA POTENCJAŁÓW REGIONALNYCH	• III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach. • III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich. • III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.	1.1.; 1.2.; 1.3.; 1.4.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.; 4.1.; 4.2.; 4.3.; 5.1.; 5.2.; 5.3.; 6.1.; 6.2.; 6.3.; 7.1.; 7.2.; 7.3.; 8.1.; 8.2.; 9.1.; 9.2.; 10.1.; 10.2.; 11.1.; 11.2.; 12.1.

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Określenie zbieżności Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016-2026 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020

Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów określających kierunki strategicznego rozwoju poszczególnych województw, powiatów i gmin, poniżej uwzględniono i wskazano w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo projekty zbieżne ze strategicznymi planami rozwoju województwa.

Zbieżność Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016-2026 z wojewódzkimi programami zawartymi w dokumencie „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku” przedstawiono poniżej.

W ramach dokumentu Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, ogólna wizja województwa wielkopolskiego przedstawiona jest jako dążenie do uczynienia województwa regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym, gdzie między innymi:

- efektywnie wykorzystywany jest potencjał wewnętrzny,
- istnieje klimat do innowacji,
- priorytetem i fundamentem jest edukacja oraz budowa na jej podstawie kreatywnych kapitałów: intelektualnego i innowacyjnego,
- gospodarka jest konkurencyjna i nowoczesna, otwarta na świat,
- każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych standardów usług społecznych,
- wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasadę włączenia społecznego,
- polityka kieruje się większą otwartością i tolerancją.

Samorząd województwa uznał, że podstawowym celem jest poprawa jakości życia, czemu ma służyć praca, dochody pozwalające realizować cele, zarówno materialne jak i duchowe, oraz przedsiębiorczość będąca źródłem pracy. Cel ten został uzupełniony o środowisko przyrodnicze i demografię, zrównoważony rozwój, innowacyjność i włączenie społeczne. Ostatecznie cel generalny został sformułowany w sposób następujący:

Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju

Do tak sformułowanego celu generalnego, wyznaczono 9 celów strategicznych:

1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu.
2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.
3. Lepsze zarządzanie energią.
4. Zwiększenie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie.
5. Zwiększenie spójności województwa.
6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu.
7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia.
8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.
9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo projekty są w pełni zgodne z działaniami i w konsekwencji celami strategicznymi przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Dokładne przyporządkowanie przedstawia Tabela 6.2.

Tabela 6.2. Zgodność projektów strategicznych z celami strategicznymi Województwa Wielkopolskiego

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Zgodność projektu strategicznego gminy
Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu	• zwiększenie spójności sieci drogowej, • wzrost różnorodności oraz upowszechnienie efektywnych form transportu, • rozbudowa infrastruktury na rzecz społeczeństwa informacyjnego, • lepsze wykorzystanie dróg wodnych, • rozwój transportu zbiorowego, • rozwój komunikacji lotniczej,	4.1.; 4.2.; 4.3.; 11.1.
Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	• wsparcie ochrony przyrody, • ochrona krajobrazu, • ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie, • wykorzystanie, racjonalizacja gospodarki zasobami kopalin oraz ograniczenie skutków ich eksploatacji, • ograniczenie emisji substancji do atmosfery, • uporządkowanie gospodarki odpadami, • poprawa gospodarki wodno-ściekowej, • ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego, • poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa, • promocja postaw ekologicznych, • zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym, • poprawa stanu akustycznego województwa,	1.1.; 1.4.; 3.1.; 3.2.; 5.1.; 5.2.; 5.3.; 5.4.
Lepsze zarządzanie energią	• optymalizacja zarządzania energią, • rozwój produkcji i wykorzystania alternatywnych źródeł energii, • poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu,	5.1.
Zwiększenie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych	• rozwój metropolii poznańskiej, • wzmocnienie biegunów wzrostu w subregionach,	1.2.; 1.3.; 1.4.

ośrodków wzrostu w województwie		
Zwiększenie spójności województwa	- wsparcie ośrodków lokalnych, - rozwój obszarów wiejskich, - aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych, - wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji, - zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych, - wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego,	1.1.; 1.2.; 1.3.; 1.4.; 2.1.; 2.2.; 2.3.; 8.2.
Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu	- zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw, - wzmocnienie roli nauki i badań dla innowacji i rozwoju gospodarczego, - rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu, - rozbudowa instytucji otoczenia biznesu, - tworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji, w tym wspieranie sektorów kreatywnych w gospodarce, - rozwój instrumentów finansowych dla gospodarki, - doskonalenie kadr gospodarki, - przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, - tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki na rynki zewnętrzne, - poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego, - rozwój gospodarki społecznej, - rozwój „srebrnego” sektora gospodarki, - rozwój biznesu i usług zdrowotnych,	1.1.; 1.2.; 1.3.; 1.4.; 2.1.; 2.2.; 2.3.; 6.3.; 7.1.; 7.2.; 7.3.; 9.1.; 9.2.; 12.1.
Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia	- poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji, - wsparcie szkolnictwa wyższego, - promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności, - rozwój oraz promocja postaw kreatywnych i innowacyjnych, - wzmocnienie szkolnictwa zawodowego i technicznego oraz poprawa organizacji rynku pracy, - rozwój kształcenia ustawicznego,	6.1.; 6.2.; 6.3.; 7.1.; 7.2.; 7.3.; 8.1.; 8.2.; 9.1.; 9.2.; 10.1.; 10.2.; 12.1.

Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa	• wzmocnienie aktywności zawodowej • poprawa sytuacji i przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym, • poprawa stanu zdrowia mieszkańców i opieki zdrowotnej, • promocja zdrowego stylu życia, • wzmacnianie włączenia społecznego, • wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej, • kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu, • budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, • ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny, • ochrona i utrwalanie dziedzictwa narodowego, • poprawa warunków mieszkaniowych,	5.3.; 5.4.; 6.3.; 8.1.; 8.2.; 9.1.; 9.2.; 10.1.; 10.2.; 12.1.
Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem	• tworzenie warunków dla zarządzania rozwojem regionu, • budowa wizerunku województwa i jego promocja, • sprawna, innowacyjna administracja samorządowa, • budowa partnerstwa dla innowacji, • budowa regionalnych systemów zabezpieczenia i reagowania na zagrożenia, • rozwój współpracy terytorialnej.	2.1.; 2.2.; 6.3.; 11.1.; 11.2.; 11.3.; 12.1.

Źródło: Opracowanie własne

7. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY

Opracowanie, a następnie zatwierdzenie przez Radę Miasta i Gminy Jaraczewo dokumentu strategii to dopiero pierwszy etap cyklu zarządzania strategicznego Gminą. Kolejne jego elementy to:

- wdrażanie zapisów strategii,
- monitorowanie wdrażania strategii,
- ewaluacja (ocena) skutków realizacji działań,
- ewentualne korekty planu i jego aktualizacja.

7.1. Wdrażanie zapisów strategii

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się najpierw do opracowania szczegółowej diagnozy stanu Gminy, a następnie Strategii jej rozwoju na następnych kilkanaście lat, pójdzie na marne, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty nie będą realizowane. Niestety, często zdarza się, że strategia po uchwaleniu staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być po prostu podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągania. Właśnie po to w pracach nad opracowywaniem strategii wiele czasu poświęcono na rozpisanie każdego projektu strategicznego na zadania, czas wykonania, wykonawców i podmioty współpracujące.

Aby zaakceptowane przez Radę Miasta i Gminy zapisy strategii były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. W przypadku Gminy Jaraczewo organem tym będzie Burmistrz Gminy Jaraczewo, który będzie realizował powyższe zadania w dużej mierze poprzez pracowników Referatu promocji, współpracy i środków unijnych.

Pracownicy odpowiedzialni za wdrażanie strategii będą corocznie (do końca marca) przygotowywać sprawozdanie z realizacji strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o zadaniach ukończonych, zadaniach będących w trakcie wykonywania oraz zadaniach nierozpoczętych wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniu, może być propozycja nanoszenia zmian w dokumencie, polegających na przykład na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów.

W następnej kolejności sprawozdanie będzie prezentowane przez Burmistrza na absolutoryjnym posiedzeniu Rady Miasta i Gminy.

7.2. Monitoring realizacji strategii

Monitoring to proces regularnego zbierania i analizowania informacji, dotyczących wdrażania strategii, prowadzony w trakcie jej realizacji. **Ma on odpowiedzieć na pytanie, czy coś, co zostało zaplanowane, faktycznie zostało zrobione.** Monitoring jest rodzajem alarmu, który informuje, gdy wdrażanie przebiega niezgodnie z planem. Dzięki niemu można:

- podjąć działania zaradcze,
- skorygować plany,
- zminimalizować skutki nieprzewidzianych zdarzeń.

Zasady monitorowania

Ustalono, że monitorowanie, by stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii, powinno charakteryzować się następującymi zasadami:

Wiarygodność - Informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane systemu monitorowania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.

Aktualność - Informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.

Obiektywność – Monitorowanie, prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych, daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny, niezakłóconej subiektywnością, wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.

Realizm - Monitorowanie musi być zgodne z realiami wdrażania strategii. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.

Koordynacja informacji - Monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływało na ich zahamowanie, ani też nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie całej strategii.

Elastyczność monitorowania - Mechanizm i sam proces monitorowania musi być na tyle elastyczny, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.

Normatywność i operacyjność monitorowania - Skuteczny system monitorowania, w przypadku wykrycia uchybień i odchyleń od przyjętych norm, powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte, bądź ich jakość budzi wątpliwość. W każdym projekcie należy wskazać, jakie działanie może podjąć odbiorca projektu, aby wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu.

Procedury monitoringu

Proces monitorowania powinien objąć następujące etapy:

- zdobycie wiedzy na temat tego, co w danym momencie powinno zostać już osiągnięte,
- sprawdzenie, co faktycznie już zrobiono,
- porównanie obydwu informacji i przygotowanie wniosków, czy możliwa jest terminowa realizacja planów,
- w zależności od osiągniętych wyników – przygotowanie propozycji korekt,
- dokonanie zmian w planach.

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i nie gwarantują one pełnego wykonania. Trzeba zdawać sobie sprawę, że mogą się zdarzyć odchylenia i określić, jaka skala tych odchyleń będzie dla nas akceptowalna.

Monitoringiem, w przypadku Gminy Jaraczewo, zajmować się będzie pracownik Referatu promocji, współpracy i środków unijnych. W przypadku identyfikacji poważnych problemów w realizacji któregoś z projektów (mogących skutkować całkowitym lub częściowym niezrealizowaniem, albo opóźnieniem), pracownik będzie zgłaszał ten fakt Burmistrzowi w celu omówienia zaistniałej sytuacji i podjęcia środków zaradczych.

Po to, aby dokument Strategii pełnił faktyczną rolę podstawowego narzędzia zarządzania gminą, powinien on być zaopatrzony w mierniki, za pomocą których będzie można śledzić, czy realizowane zadania faktycznie przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju, zapisanego w wizji gminy.

Dla Gminy Jaraczewo sporządzono indywidualny zestaw mierników, będących odzwierciedleniem zmian poziomu życia na jej terenie. Są to:

- 1) Liczba mieszkańców Gminy,
- 2) Poziom dochodów Gminy na 1 mieszkańca,
- 3) Udział wydatków majątkowych w łącznych wydatkach Gminy,
- 4) Długość utwardzonych dróg gminnych,
- 5) Odsetek środowisk, korzystających z pomocy społecznej,
- 6) Liczba przestępstw,
- 7) Liczba wykroczeń,
- 8) Powierzchnia Gminy, objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- 9) Liczba podmiotów gospodarczych (REGON),
- 10) Liczba bezrobotnych mieszkańców,
- 11) Wyniki sprawdzianu uczniów klas VI,
- 12) Wyniki egzaminu gimnazjalnego.

Oceniając w kolejnych latach skutki realizacji strategii, należy wziąć pod uwagę to, że:

- wartości mierników 1, 2, 3, 4, 8, 9 powinny się sukcesywnie zwiększać,
- wartości mierników 5, 6, 7 i 10 powinny się sukcesywnie zmniejszać,
- jeżeli chodzi o mierniki 11 i 12, czyli wyniki testów uczniów klas VI szkół podstawowych i III klas gimnazjów, to nie powinny one być gorsze niż średnia dla województwa wielkopolskiego.

7.3. Ocena skutków realizacji strategii (ewaluacja)

Ocena (ewaluacja) to spojrzenie na realizację Strategii z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów, wpływów i potrzeb, które miały być osiągnięte. **Ma ona odpowiedzieć na pytanie, czy coś zostało zrobione dobrze.**

Kryteria ewaluacji:

Trafność (*ang. relevance*) – ocenia się, w jakim stopniu cele odpowiadają potrzebom i priorytetom danego sektora lub regionu.

Efektywność (*ang. efficiency*) – ocenia się tzw. „gospodarność” przedsięwzięć, działań, czy operacji, a więc stosunek poniesionych nakładów (np. rzeczowych, finansowych, ludzkich) do uzyskanych produktów, rezultatów, czy oddziaływania. Stosując kryterium efektywności można analizować, czy założone efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu mniejszych zasobów, czy też wykorzystanie tychże zasobów mogło przynieść większe efekty. Kryterium może także mieć zastosowanie przy benchmarkingu – porównywaniu przeprowadzonych działań z innymi działaniami, które mogą być punktem odniesienia.

Skuteczność (*ang. effectiveness*) – kryterium pozwala oszacować, na ile zostały osiągnięte zakładane cele działań, przedsięwzięć, czy celów. Brać pod uwagę trzeba zarówno efekty pozytywne, jak i negatywne.

Użyteczność (*ang. utility*) – kryterium pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie operacji, działań, czy przedsięwzięć odpowiada grupom docelowym. Innymi słowy, można dzięki temu ocenić, czy zachodzące zmiany są korzystne z punktu widzenia beneficjentów rozwoju Gminy.

Trwałość (*ang. sustainability*) – kryterium pozwala ocenić, czy pozytywne efekty będą widoczne, albo mają szansę być widoczne także po zakończeniu operacji. Kryterium to zwykle stosowane jest w ewaluacji ex post, ponieważ określają długoterminowe oddziaływania zakończonych operacji po zakończeniu finansowania.

Ocena powinna być prowadzona przez cały okres wdrażania Strategii. Konsekwencjami negatywnej oceny w trakcie realizacji Strategii może być:

- zakończenie danego zadania wcześniej,
- zmiana celów,
- zmiana sposobów realizacji.

Z kolei ocena końcowa nie wpływa na strategię w trakcie jej realizacji, ale może skutkować nowymi projektami w nowej strategii. Służy ona zbieraniu doświadczeń i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

W trakcie dokonywania oceny należy odpowiedzieć na poniższe pytania:

1. Czy poszczególne zadania zostały wdrożone na czas w ramach założonego budżetu i czy zostały osiągnięte zaplanowane efekty? Jeżeli nie, to:
 - dlaczego tak się stało?
 - co możemy zrobić w przyszłości, aby uniknąć błędów?

2. Czy osiągnęliśmy zaplanowane rezultaty (efekty)? Czy beneficjenci są zadowoleni? Jeżeli nie, to:
- dlaczego tak się stało?
 - co możemy zrobić, aby zapewnić lepszą realizację w przyszłości?
 - co możemy zrobić, aby zwiększyć skuteczność naszych działań?
- Jeżeli tak, to czy mogliśmy to zrobić bardziej efektywnie (niższy koszt przy takim samym efekcie)?
3. Czy realizacja strategii przyczyniła się do osiągnięcia naszych celów strategicznych? Czy osiągnięte rezultaty i ich wpływ na cele strategiczne mają długoterminowy charakter? Jeżeli nie, to:
- dlaczego tak się stało?
 - co możemy zrobić, aby osiągnąć bardziej długoterminowy charakter wyników i lepszą ocenę ich wpływu?
 - co możemy zrobić, aby zwiększyć długoterminowy charakter osiągniętych rezultatów?

Za ewaluację skutków wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo będzie odpowiadać pracownik Referatu promocji, współpracy i środków unijnych, przekazując raport do Burmistrza Gminy, a następnie Radzie Miasta i Gminy.

7.4. Ewentualne korekty planu i jego aktualizacja

Zapisane w Strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – co jakiś czas powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane, bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie, do dokumentu Strategii, powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych potrzeb.

Przesłankami aktualizacji dokumentu strategii mogą być:

1. Czas – obowiązująca strategia została opracowana co najmniej kilka lat temu i od tej pory nie była aktualizowana.
2. Nastąpiły istotne zmiany wewnątrz Gminy, a szczególnie w jej otoczeniu, które należy uwzględnić w dokumencie Strategii, np. nowa perspektywa budżetu unijnego, kryzys gospodarczy, współpraca w ramach aglomeracji poznańskiej.
3. Początek kolejnej kadencji samorządu.

Niniejszy dokument planistyczny powinien mieć charakter kroczący. Najrzadziej na początku każdej kolejnej kadencji Rady Miasta i Gminy powinien być dokonany jego gruntowny przegląd i aktualizacja wraz z przesunięciem okresu programowania.

Rolę koordynatora procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo będzie pełnić pracownik Referatu promocji, współpracy i środków unijnych. Będzie on zbierać propozycje zmian od szefów poszczególnych pionów Urzędu Miasta i Gminy, przewodniczących komisji Rady Miasta i Gminy oraz szefów jednostek gminnych, a następnie przedstawiać je Burmistrzowi Gminy.

7.5. Informowanie społeczeństwa

Naczelnym celem przygotowania, a następnie wdrażania Strategii, jest zapisane w wizji i misji, zapewnienie mieszkańcom Gminy Jaraczewo jak najwyższej jakości życia, rozwoju gospodarczego i wypoczynku. Realizacja strategii ma służyć lokalnej społeczności i wobec tego powinna ona zostać powiadomiona o jej kluczowych zapisach, bowiem uchwalony przez Radę Miasta i Gminy dokument jest nie tylko „przewodnikiem” dla działań samorządu, ale pełni również funkcję informacyjną dla mieszkańców – powinni oni dowiedzieć się z niej jakie działania będą w perspektywie kolejnych kilku lat podejmowane przez Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo i podległe jednostki.

Oprócz publikacji pełnej wersji Raportu i Strategii w Biuletynie Informacji Publicznej, najważniejsze tezy strategii zostaną zaprezentowane poprzez stronę internetową Gminy i media lokalne.

Ważne jest także cykliczne informowanie lokalnej społeczności o postępach we wdrażaniu Strategii, przede wszystkim poprzez publikację corocznych, syntetycznych sprawozdań.

8. SPIS TABEL

Tabela 2.1. Macierz wyborów strategicznych SWOT	25
Tabela 2.2. Wyniki macierzy SWOT	29
Tabela 2.3. Wyniki macierzy TOWS	30
Tabela 2.4. Silne strony i szanse w strategii dynamicznej	35
Tabela 5.1. Zakres czasowy projektów strategicznych	44
Tabela 6.1. Zgodność projektów strategicznych gminy Jaraczewo z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020	61
Tabela 6.2. Zgodność projektów strategicznych z celami strategicznymi Województwa Wielkopolskiego	63

9. SPIS WYKRESÓW

Wykres 2.1. Przedziały wiekowe badanej grupy mieszkańców Gminy	13
Wykres 2.2. Status zawodowy respondentów ankiety	14
Wykres 2.3. Analiza statusu zawodowego badanych wg ich poziomu wykształcenia	14
Wykres 2.4. Ocena badanych dotycząca warunków życia w Gminie	16
Wykres 2.5. Wskazane przez badanych najważniejsze pozytywne elementy życia w Gminie Jaraczewo	17
Wykres 2.6. Wskazane przez badanych najważniejsze problemy życia w Gminie	18
Wykres 2.7. Najważniejsze działania inwestycyjne w Gminie wskazane przez badanych	19
Wykres 2.8. Wskazane przez badanych najważniejsze działania nieinwestycyjne na terenie Gminy	20
Wykres 2.9. Najważniejsze działania inwestycyjne na terenie miejscowości zamieszkania badanego	21
Wykres 2.10. Wartości punktowe dla poszczególnych rodzajów strategii	34

10. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.1. Układ strategii	6
Rysunek 1.2. Proces programowania rozwoju gminy	10

ZAŁĄCZNIK 1. KARTY PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.1.

Nazwa programu	Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego wraz z uporządkowaniem funkcji gospodarczych		Numer projektu	1.1.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie spójnej polityki przestrzennej gminy, ładu przestrzennego, obniżenie kosztów infrastruktury, racjonalna gospodarka gruntami			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Rada Miasta i Gminy Mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Aktualizowanie planów miejscowych i studium pod aktywizację gospodarczą			2016-2020	
2. Wyznaczenie dodatkowych gruntów pod inwestycje			2016-2026	
3. Przekształcenie gruntów gminnych na działki inwestycyjne			2016-2026	
4. Uporządkowanie funkcji pełnionych przez poszczególne obszary Gminy wraz z kolejnymi aktualizacjami studium i planów miejscowych			2016-2026	
5. Pomoc właścicielom gruntów prywatnych w zmianie ich przeznaczenia pod inwestycje i działalność gospodarczą			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.2.

Nazwa programu	Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy		Numer projektu	1.2.
Cel realizacji projektu	Przyciągnięcie inwestorów, poprawa warunków do inwestowania, zwiększanie szans mieszkańców na znalezienie pracy na terenie Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Rada Miasta i Gminy Mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Uzbrajanie gruntów pod inwestycje i ich promocja			2016-2026	
2. Poprawa obsługi inwestorów poprzez opracowanie i wdrożenie odpowiednich procedur			2016-2017	
3. Rozwój sieci internetowej w Gminie			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.3.

Nazwa programu	Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Rozwój przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu		Numer projektu	1.3.
Cel realizacji projektu	Aktywizacja gospodarcza mieszkańców, poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Rada Miasta i Gminy Mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności przedsiębiorcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Racjonalizacja ulg podatkowych			2016-2017	
2. Pozyskiwanie środków z funduszy strukturalnych na promocję przedsiębiorczości i aktywizację gospodarczą			2016-2026	
3. Pozyskiwanie środków z funduszy strukturalnych na działalność instytucji wspierania biznesu			2016-2026	
4. Aktywizacja osób bezrobotnych			2016-2026	
5. Tworzenie programów wsparcia dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą			2016-2026	
6. Rozwój usług rzemieślniczych			2016-2026	
7. Wspieranie sektora turystycznego i rozwoju rekreacji			2016-2026	
8. Wsparcie organizacji spółdzielni socjalnych			2016-2019	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.4.

Nazwa programu	Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego		Numer projektu	1.4.
Cel realizacji projektu	Poprawa efektywności działania gospodarstw rolnych w Gminie, zwiększenie dochodowości pracy w rolnictwie			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Rolnicy, organizacje pozarządowe, ARiMR, ODR-y	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności rolnicy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Wsparcie promocji produktów rolniczych			2016-2026	
2. Tworzenie warunków do modernizacji gospodarstw rolnych			2016-2026	
3. Wsparcie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego			2016-2026	
4. Promocja rolnictwa ekologicznego			2016-2026	
5. Wsparcie dywersyfikacji działalności rolniczej			2016-2026	
6. Wsparcie procesu tworzenia grup producenckich			2016-2026	
7. Wsparcie doradztwa rolniczego			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 2.1.

Nazwa programu	Usprawnienie zarządzania Gminą		Numer programu	2.
Nazwa projektu	Poprawa funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy		Numer projektu	2.1
Cel realizacji projektu	Poprawa sprawności administracji publicznej, poprawa komunikacji Urzędu Miasta i Gminy z mieszkańcami			
Jednostka koordynująca	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Firmy informatyczne	
Beneficjenci	Mieszkańcy, turyści, przejezdni			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Poprawa dostępu mieszkańców do informacji o działaniach administracji publicznej			2016-2017	
2. Rozwój systemu e-usług			2016-2018	
3. Poprawa strony internetowej Gminy			2016	
4. Zatrudnienie dodatkowych pracowników			2016-2017	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 2.2.

Nazwa programu	Usprawnienie zarządzania Gminą		Numer programu	2.
Nazwa projektu	Budowanie pozytywnego wizerunku i promocja Gminy		Numer projektu	2.2
Cel realizacji projektu	Budowanie więzi mieszkańców z samorządem, poprawa wizerunku Gminy w oczach przyjezdnych			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy, turyści			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu promocji Gminy			2016-2017	
2. Intensyfikacja współpracy z gminami partnerskimi			2016-2026	
3. Wydawanie folderów promocyjnych			2016-2026	
4. Budowanie i wdrażanie kampanii w mediach społecznościowych			2016-2026	
5. Realizacja akcji promocyjnych na terenie Gminy i poza nią			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 3.1.

Nazwa programu	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej		Numer programu	3.
Nazwa projektu	Poprawa stanu gospodarki wodnej		Numer projektu	3.1
Cel realizacji projektu	Poprawa gospodarki wodnej w gminie, uzupełnienie infrastruktury wodociągowej			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Firmy wyłonione w przetargu, właściciele działek	
Beneficjenci	Mieszkańcy, firmy budowlane			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Poprawa jakości wody			2016-2020	
2. Remonty sieci wodociągowej, w szczególności wymiana rur azbestowych			2016-2020	
3. Sukcesywne doprowadzanie wody do nowych działek			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 3.2.

Nazwa programu	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej		Numer programu	3.
Nazwa projektu	Poprawa działania systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej		Numer projektu	3.2
Cel realizacji projektu	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej, ochrona środowiska			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Firmy wyłonione w przetargu, właściciele działek	
Beneficjenci	Mieszkańcy, firmy budowlane			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Budowa własnej oczyszczalni ścieków			2016-2026	
2. Budowa sieci kanalizacyjnej i deszczowej w miejscowościach o zwartej zabudowie: 2.1. Nosków 2.2. Rusko 2.3. Gola 2.4. Zalesie 2.5. Panienka			2016-2026	
3. Dofinansowywanie programu budowy oczyszczalni przydomowych			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 4.1.

Nazwa programu	Poprawa stanu infrastruktury drogowej		Numer programu	4.
Nazwa projektu	Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej		Numer projektu	4.1
Cel realizacji projektu	Poprawa infrastruktury drogowej, poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zwiększenie jakości życia mieszkańców, poprawa szans na pozyskanie inwestorów			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Firmy budowlane, organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy, turyści, przejezdni			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Opracowanie koncepcji rozwoju infrastruktury drogowej i przedstawienie jej mieszkańcom			2016	
2. Budowa, modernizacje i remonty dróg gminnych: 2.1. Suchorzewko 2.2. Sieć osiedla Topolowa-Ogrodowa			2016-2026	
3. Budowa chodników:			2016-2026	
4. Budowa i modernizacja oświetlenia: 4.1.Oświetlenie wejścia do Parku 4.2.Poprawa oświetlenia ulic na terenach wiejskich 4.3.Wymiana oświetlenia na energooszczędne 4.4.Budowa punktów oświetleniowych fotowoltaicznych i zasilanych wiatrem			2016-2026	
5. Sukcesywne remonty dróg			2016-2026	
6. Poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniach dróg i przejściach dla pieszych			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 4.2.

Nazwa programu	Poprawa stanu infrastruktury drogowej		Numer programu	4.
Nazwa projektu	Poprawa infrastruktury drogowej innych zarządców dróg		Numer projektu	4.2
Cel realizacji projektu	Poprawa infrastruktury drogowej, zwiększenie jakości życia mieszkańców, poprawa szans na pozyskanie inwestorów			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Starostwo Powiatowe, GDDKiA	
Beneficjenci	Mieszkańcy, turyści, przejezdni			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Budowa obwodnicy Jaraczewa			2020-2026	
2. Poprawa stanu dróg powiatowych			2016-2019	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 4.3.

Nazwa programu	Poprawa stanu infrastruktury drogowej		Numer programu	4.
Nazwa projektu	Usuwanie barier architektonicznych		Numer projektu	4.3
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Firmy budowlane	
Beneficjenci	Mieszkańcy, osoby niepełnosprawne			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Budowa podjazdów dla osób niepełnosprawnych w miejscach publicznych 1.1. Ośrodek zdrowia Rusko 1.2. Dom Kultury			2016-2018	
2. Sukcesywne obniżanie krawężników przy przejściach i poszerzanie chodników dla potrzeb osób niepełnosprawnych			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 5.1.

Nazwa programu	Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami		Numer programu	5.
Nazwa projektu	Rozwój gospodarki niskoemisyjnej		Numer projektu	5.1
Cel realizacji projektu	Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wsparcie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Rada Miasta i Gminy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, PARP	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Wsparcie programów w zakresie zmniejszenia emisji spalin			2016-2026	
2. Rozbudowa sieci gazowej w Gminie			2016-2026	
3. Tworzenie warunków do wykorzystywania energii wiatrowej			2016-2026	
4. Tworzenie warunków do wykorzystywania energii słonecznej			2016-2026	
5. Tworzenie warunków do budowy biogazowni			2016-2026	
6. Termomodernizacja obiektów publicznych			2016-2026	
7. Edukacja mieszkańców w zakresie wykorzystywania energii odnawialnej			2016-2026	
8. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na programy związane z gospodarką niskoemisyjną			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 5.2.

Nazwa programu	Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami		Numer programu	5.
Nazwa projektu	Porządkowanie gospodarki odpadami		Numer projektu	5.2
Cel realizacji projektu	Poprawa stanu środowiska, zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Mieszkańcy, Komunalny Zakład Budżetowy, Starostwo Powiatowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Uporządkowanie kwestii segregacji odpadów			2016-2017	
2. Organizacja wywozu eternitu i pomoc w jego utylizacji (w tym współpraca ze Starostwem Powiatowym i informacja dla mieszkańców)			2016-2020	
3. Organizacja punktu selektywnej zbiórki odpadów			2016-2017	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 5.3.

Nazwa programu	Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami		Numer programu	5.
Nazwa projektu	Ograniczanie źródeł zanieczyszczeń na terenie Gminy		Numer projektu	5.3
Cel realizacji projektu	Poprawa stanu środowiska, poprawa jakości życia w Gminie			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci			2016	
2. Monitorowanie jakości powietrza na terenie Gminy			2016-2026	
3. Wspieranie zmiany sposobów ogrzewania na ekologiczne			2016-2026	
4. Ograniczanie zjawiska spalania niedozwolonych substancji w domowych paleniskach			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 5.4.

Nazwa programu	Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami		Numer programu	5.
Nazwa projektu	Ochrona krajobrazu i promocja postaw ekologicznych		Numer projektu	5.4
Cel realizacji projektu	Poprawa jakości życia na terenie gminy, poprawa estetyki Gminy, promowanie proekologicznych działań i zachowań			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Organizacje pozarządowe, szkoły, Komunalny Zakład Budżetowy, mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy, turyści, przejezdni			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Poprawa estetyki Gminy (więcej zieleni)			2016-2018	
2. Powołanie spółdzielni socjalnej do sprzątnia Gminy			2016-2017	
3. Edukowanie mieszkańców w zakresie estetyki własnych nieruchomości			2016-2026	
4. Promowanie postaw proekologicznych			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 6.1.

Nazwa programu	Rozwój komunalnej gospodarki mieszkaniowej oraz rewitalizacja Gminy		Numer programu	6.
Nazwa projektu	Budowa obiektów socjalnych		Numer projektu	6.1
Cel realizacji projektu	Poprawa gospodarki mieszkaniowej w Gminie			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Komunalny Zakład Budżetowy mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności bezrobotni i bezdomni			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Budowa mieszkań socjalnych (5-10)			2018-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 6.2.

Nazwa programu	Rozwój komunalnej gospodarki mieszkaniowej oraz rewitalizacja Gminy		Numer programu	6.
Nazwa projektu	Poprawa infrastruktury budynków komunalnych		Numer projektu	6.2
Cel realizacji projektu	Poprawa gospodarki mieszkaniowej w Gminie			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Komunalny Zakład Budżetowy, mieszkańcy, firmy budowlane	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Remonty gminnych mieszkań komunalnych			2016-2020	
2. Budowa gminnych budynków komunalnych			2018-2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 6.3.

Nazwa programu	Rozwój komunalnej gospodarki mieszkaniowej oraz rewitalizacja Gminy		Numer programu	6.
Nazwa projektu	Rewitalizacja obszarów problemowych		Numer projektu	6.2
Cel realizacji projektu	Rewitalizacja tkanki przestrzennej, społecznej i gospodarczej w Gminie			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Władze samorządowe, mieszkańcy, firmy budowlane	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Renowacja kamienic przy starym rynku i odnowa ścisłego centrum miasta Jaraczewa			2016-2022	
2. Rewitalizacja parku miejskiego w Jaraczewie wraz ze ścieżką edukacyjną			2016-2022	
3. Rozwój społecznego budownictwa czynszowego			2018-2026	
4. Zagospodarowanie zbiornika wodnego w Panience			2018-2024	
5. Rewitalizacja dworu w Bielejewie			2018-2024	
6. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej			2016-2026	
7. Działania „miękkie” związane z rynkiem pracy, edukacją i promocją Gminy			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.1.

Nazwa programu	Poprawa infrastruktury edukacyjnej		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Rozwój infrastruktury żłobkowo-przedszkolnej		Numer projektu	7.1
Cel realizacji projektu	Poprawa infrastruktury społecznej, zwiększenie szans młodych matek na podjęcie pracy zawodowej			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w tym głównie dzieci			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Tworzenie niepublicznej opieki żłobkowo-przedszkolnej			2016-2026	
2. Budowa nowego Przedszkola z funkcją żłobka			2016-2018	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.2.

Nazwa programu	Poprawa infrastruktury edukacyjnej		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Poprawa infrastruktury placówek oświatowych		Numer projektu	7.2
Cel realizacji projektu	Poprawa infrastruktury społecznej, zwiększenie szans na rozwój kapitału intelektualnego społeczności lokalnej			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności dzieci i młodzież szkolna			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Remonty, bieżące konserwacje i zagospodarowanie terenów przyległych szkół gminnych			2016-2026	
2. Doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne			2016-2026	
3. Utworzenie i doposażenie pracowni przedmiotowych			2016-2018	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.3.

Nazwa programu	Poprawa infrastruktury edukacyjnej		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Rozbudowa przyszkolnej infrastruktury sportowej		Numer projektu	7.3
Cel realizacji projektu	Poprawa infrastruktury sportowej, poprawa stanu zdrowia			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności dzieci i młodzież szkolna			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Poprawa stanu i doposażenie boisk sportowych 1.1. ZS Jaraczewo – bieżnia i skocznia 1.2.ZS Góra – sala gimnastyczna 1.3.ZS Nosków – sala gimnastyczna			2016-2026	
1. Doposażenie szkół w artykuły sportowe			2016-2026	
2. Zwiększenie liczby i poprawa jakości organizowanych przedsięwzięć sportowych dla dzieci			2016	
3. Wyposażenie skate parku dla dzieci i młodzieży			2016-2017	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 8.1.

Nazwa programu	Utrwalanie dziedzictwa kulturowego		Numer programu	8.
Nazwa projektu	Wzbogacenie oferty kulturalnej		Numer projektu	8.1
Cel realizacji projektu	Poprawa oferty kulturalnej, dostosowanie oferty do oczekiwań mieszkańców			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Ośrodek Kultury	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Rozpoznanie potrzeb, urozmaicenie i poprawa jakości oferty kulturalnej			2016-2018	
2. Organizacja wydarzeń oraz promocja gminnych talentów			2016-2026	
3. Intensyfikacja współpracy GOK ze szkołami			2016-2017	
4. Doposażenie Biblioteki			2016-2026	
5. Budowa nowego obiektu GOK			2017-2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 8.2.

Nazwa programu	Utrwalanie dziedzictwa kulturowego		Numer programu	8.
Nazwa projektu	Ochrona dziedzictwa kultury		Numer projektu	8.2
Cel realizacji projektu	Zwiększenie potencjału historycznego i kulturowego Gminy, zwiększenie atrakcyjności Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Ośrodek Kultury	
Beneficjenci	Mieszkańcy, turyści, przejezdni			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami			2016-2017	
2. Ochrona, restauracja i waloryzacja obiektów zabytkowych w Gminie			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 9.1.

Nazwa programu	Wspieranie rozwoju sportu i rekreacji		Numer programu	9.
Nazwa projektu	Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej		Numer projektu	9.1
Cel realizacji projektu	Poprawa stanu infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, poprawa stanu zdrowia mieszkańców, urozmaicenie form spędzania wolnego czasu			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, firmy budowlane	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności dzieci i młodzież szkolna			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
2. Wytyczenie i oznakowanie tras nordic walking			2016-2017	
3. Pobudzanie aktywności sportowej			2016-2026	
4. Budowa ścieżek rowerowych 4.1. Połączenie Jaraczewa i Jarocina			2016-2020	
5. Budowa małych obiektów sportowych i rekreacyjnych: 5.1. Siłownia zewnętrzna			2016-2026	
6. Budowa ciągów pieszo-rowerowych:			2018-2026	
7. Zagospodarowanie rekreacyjne zalewu, w tym przygotowanie miejsca na imprezy plenerowe			2017-2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 9.2.

Nazwa programu	Wspieranie rozwoju sportu i rekreacji		Numer programu	9.
Nazwa projektu	Wspieranie działań na rzecz sportu masowego		Numer projektu	9.2
Cel realizacji projektu	Poprawa jakości życia matek wychowujących małe dzieci, zwiększenia bezpieczeństwa dzieci			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Firmy budowlane, organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy, w szczególności rodzice małych dzieci			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Doposażanie istniejących placów zabaw w Gminie			2016-2020	
2. Organizacja imprez masowych			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 10.1.

Nazwa programu	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i systemu pomocy społecznej		Numer programu	10
Nazwa projektu	Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej		Numer projektu	10.1
Cel realizacji projektu	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Publiczne i niepubliczne ośrodki zdrowia, lekarze, apteki, organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Wspieranie rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej			2016-2026	
2. Wspieranie rozwoju specjalistycznej opieki zdrowotnej 2.1.			2016	
3. Prowadzenie zdrowotnych programów profilaktycznych, w tym podstawowa opieka dentystyczna w szkołach			2016-2026	
4. Organizacja usług pedagoga i psychologa we wszystkich szkołach			2016-2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 10.2.

Nazwa programu	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i systemu pomocy społecznej		Numer programu	10
Nazwa projektu	Rozwój systemu pomocy społecznej		Numer projektu	10.2
Cel realizacji projektu	Pomoc mieszkańcom zgodnie ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowy Ośrodek Wsparcia	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu			2016-2026	
2. Wspieranie tworzenia spółdzielni socjalnych			2016-2026	
3. Utworzenie punktu wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego			2016-2026	
4. Rozwój usług społecznych w oparciu o wolontariat organizacji pozarządowych			2016-2026	
5. Wspieranie bezrobotnych w aktywnym poszukiwaniu zatrudnienia i korzystaniu z projektów unijnych			2016-2026	
6. Wspieranie rodzin wielodzietnych – realizacja Karty Dużej Rodziny			2016-2026	
7. Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu pomocy społecznej			2016-2026	
8. Rozwój i doposażenie świetlic socjoterapeutycznych			2016-2026	
9. Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, przemocy, etc.			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 11.1.

Nazwa programu	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców		Numer programu	11
Nazwa projektu	Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy		Numer projektu	11.1
Cel realizacji projektu	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, podniesienie jakości życia			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Policja, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Systematyczne malowanie (odnawianie) pasów			2016-2026	
2. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z narkomanią			2016-2026	
3. Wprowadzenie większej liczby nocnych patroli na terenie Gminy			2016	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 11.2.

Nazwa programu	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców		Numer programu	11
Nazwa projektu	Wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych		Numer projektu	11.2
Cel realizacji projektu	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, umożliwienie jednostkom straży pożarnej reagowanie w sytuacjach kryzysowych			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Straż Pożarna, organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Dopuszanie jednostek Straży Pożarnej			2016-2026	
2. Szkolenia dla Strażaków			2016-2026	
3. Budowa remizy strażackiej w Jaraczewie			2016-2026	
4. Budowa, remonty i modernizacja remiz strażackich			2016-2026	
5. Montaż wiat przystankowych			2016-2026	
6. Montaż oświetlenia na przejściach dla pieszych			2016-2026	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 12.1.

Nazwa programu	Podnoszenie jakości kapitału społecznego		Numer programu	12
Nazwa projektu	Wspieranie aktywności i integracji społecznej		Numer projektu	12.1
Cel realizacji projektu	Poprawa stanu integracji społecznej, przyspieszenie tempa budowy społeczeństwa obywatelskiego			
Jednostka koordynująca	Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Organizacje pozarządowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania do wykonania			Czas realizacji	
1. Aktualizacja i sukcesywne wdrażanie Wieloletniego Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi			2016-2026	
2. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych 2.1.Zabezpieczenie bazy lokalowej dla organizacji pozarządowych 2.2.Cykliczne spotkania konsultacyjne z władzami gminy			2016-2026	
3. Sukcesywne poszerzanie zakresu zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe			2016-2026	

ZAŁĄCZNIK 2. FORMULARZ ANKIETY

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016-2026

Szanowni Państwo,

Gmina Jaraczewo przystąpiła do prac nad sporządzeniem najważniejszego dokumentu planistycznego - **Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2016-2026**.

Jedną z form udziału społeczności lokalnej w tworzeniu w/w opracowania jest niniejsze badanie ankietowe. Dzięki niemu pragniemy poznać Państwa opinie na temat warunków życia na terenie Gminy oraz proponowanych kierunków dalszego rozwoju naszej małej ojczyzny. Z tego powodu prosimy Państwa o poświęcenie kilku minut na wypełnienie niniejszego formularza.

Ankieta jest anonimowa!

Dziękujemy bardzo za udzielone odpowiedzi.

I. Jaka jest Pani/Pana ocena warunków życia w Gminie Jaraczewo? Proszę zaznaczyć odpowiednią kratkę według skali:						
5 - bardzo dobra, 4 - dobra, 3 - przeciętna, 2 - zła, 1 - bardzo zła.						
Pytanie/Ocena	5	4	3	2	1	Nie mam zdania
Stan infrastruktury drogowej						
Stan infrastruktury okołodrogowej (chodniki, oświetlenie, ścieżki rowerowe)						
Stan infrastruktury wodociągowej (dostępność wodociągów, jakość wody)						
Stan infrastruktury kanalizacji sanitarnej						
Stan infrastruktury teleinformatycznej (Internet, telefony, zasięg sieci komórkowych)						
Stan środowiska przyrodniczego						
Stan budynków użyteczności publicznej w Gminie (urzędy, placówki oświatowe, etc.)						
Dostępność kultury i rozrywki						
Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji						
Dostępność i standard wychowania dzieci - przedszkola						
Jakość nauczania dzieci na terenie Gminy - szkoły podstawowe						
Jakość nauczania młodzieży na terenie Gminy - gimnazja						
Dostępność sklepów i usług dla ludności na terenie Gminy						
Dostępność usług medycznych na terenie Gminy						
Bezpieczeństwo publiczne w Gminie						
Prowadzenie działalności gospodarczej w Gminie (ewentualne udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności)						
Prowadzenie działalności rolniczej w Gminie (czy organizowane są szkolenia, czy rolnicy mają dostęp do informacji na temat specjalizacji lub zmiany profilu upraw)						
Możliwość podjęcia pracy w Gminie						
Powiązania komunikacyjne wewnątrz Gminy (transport zbiorowy)						
Powiązania komunikacyjne Gminy z innymi gminami (transport zbiorowy)						
Estetyka Gminy, tereny zielone						
Wizerunek Gminy w mediach (prasie, radiu, telewizji)						
Obsługa administracyjna mieszkańców w Urzędzie Gminy						
Życzliwość mieszkańców i stosunki dobrosąsiedzkie						

II. Proszę wymienić 2 najważniejsze pozytywne elementy życia w Gminie Jaraczewo:

1.

2.

III. Proszę wymienić 2 najważniejsze problemy (negatywne aspekty) życia w Gminie Jaraczewo:

1.

2.

IV. Proszę wskazać 3 najważniejsze działania inwestycyjne (budowlane, remontowe) na terenie całej Gminy Jaraczewo, na które powinny w pierwszej kolejności zostać wydatkowane środki z budżetu Gminy:

1.

2.

3.

V. Proszę wskazać 3 najważniejsze działania nieinwestycyjne (czyli zadania społeczne, wydarzenia rekreacyjne, kulturalne, itp.) na terenie Gminy Jaraczewo, na które powinny w pierwszej kolejności zostać wydatkowane środki z budżetu Gminy:

1.

2.

3.

VI. Proszę wskazać 3 najważniejsze SPRAWY DO ZAŁATWIENIA NA TERENIE MIEJSCOWOŚCI, W KTÓREJ PAN/PANI MIESZKA:

1.

2.

3.

INNE UWAGI/OPINIE

.....

.....

.....

.....

.....

Proszę uzupełnić poniższą tabelkę (znak „X” w odpowiedniej kratce):								
Wiek	18-29 lat	30-39 lat	40-49 lat		50-59 lat		pow. 60 lat	
Płeć	Mężczyzna				Kobieta			
Wykształcenie	Wyższe	Policealne	Średnie		Zawodowe		Podstawowe/Gimnazjalne	
Status zawodowy	Pracownik etatowy	Przedsiębiorca	Rolnik	Uczeń Student	Emeryt Rencista	Niepracujący		Inny
Miejsce i okres zamieszkania	Miejscowość zamieszkania				Czas zamieszkania w Gminie (w latach:)			
					do 5	6-10	11-20	pow. 20